

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YAZILI BASINDA YER ALAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET
HABERLERİNİN FEMİNİST SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Simge ÇİN HAZER
Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı
Doç. Recep YILDIZ

Bandırma 2023

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YAZILI BASINDA YER ALAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET
HABERLERİNİN FEMİNİST SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Simge ÇİN HAZER
Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Recep YILDIZ

Bandırma 2023

	BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEZ ONAY FORMU	Dök. No: Sayfa No:1/1
---	---	--------------------------

Bu çalışma 10.11.2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalı , Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Doç. Dr. Recep YILDIZ
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Doç. Dr. Fikri KELEŞOĞLU
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Prof. Dr. Musa ŞAHİN
Yalova Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmemiş bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim. (10 /11 /2023)

Simge ÇİN HAZER

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca ve bu çalışmanın planlanmasından tamamlanmasına kadar geçen süreçte desteğini ve emeğini esirgemeyen, değerli bilgileri ile yol gösteren, her sorumu sabırla cevaplayan kıymetli danışmanım Doç. Dr. Recep YILDIZ' a teşekkürü bir borç bilirim.

Eğitimim için her zaman elinden gelenin fazlasını yapan canım anne ve babama, desteğini esirgemeyen kardeşime ve her daim yanımda olan sevgili eşime teşekkür ederim.

Simge ÇİN HAZER

Bandırma, 10.11.2023

ÖZET

YAZILI BASINDA YER ALAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN FEMİNİST SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada çözülmesi gereken küresel problemler arasında yer almaktadır. Günümüze kadar toplumsal cinsiyet eşitliği alanında uluslararası alanda çeşitli sözleşmeler imzalanmış ve şiddeti önlemeye dair çeşitli politikalar üretilmiş olsa da kadına yönelik şiddet günümüzde devam etmekte ve modern toplumların karanlık yüzü olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk basınında kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda toplumsal cinsiyet rollerini kalıplaştırmaya yönelik kullanılan dilin, şiddete maruz kalan kadının kullanılan görselinin ve suçun normalleştirilmesine yönelik ifadelerin kadın haklarını örselediği ve kadının toplumda dezavantajlı konumunu pekiştirdiği düşünülmektedir. Bu çalışmadaki amaç, kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunuş şeklinin kadın hakları ve feminist sosyal hizmet bağlamında ele alarak kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmaya çalışmaktır. Çalışmanın örneklemini 2021 yılına ait tirajı en yüksek ilk onda yer alan ulusal gazeteler oluşturmaktadır. Bulgular analiz edildiğinde, şiddet haberlerinde kadınların mağdur gösterildiği ve edilgen kimliklerinin devam ettirildiği, failin saldırgan olarak gösterildiği ve etkin konumda olduğu görülmüştür. Sosyal hizmet feminist yaklaşım çerçevesinden analiz gerçekleştirildiğinde bireysel ve toplumsal fayda sağlama amacı haberlerde bulunmamıştır. Okuyucunun ilgisini çekmek ve tiraj kaygısı kadının hak ihlaline sebep olmuştur. Kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunuluş şeklinin, eril söylem ve ayrımcı tutum içerdiği ve böylece ataerkil sistemi sürdürdüğü, kadının dezavantajlı konumunu pekiştirdiği ve eşitsiz konumunu devam ettirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Feminist Teori, Kadın, Sosyal Hizmet, Şiddet, Yazılı Basın

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE NEWS ON VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE PRINTED MEDIA IN THE CONTEXT OF FEMINIST SOCIAL WORK

Violence against women is among the global problems that need to be solved all over the world. Although various international conventions have been signed in the field of gender equality and various policies have been produced to prevent violence, violence against women continues today and appears as the dark face of modern societies. It is thought that the language used to stereotype gender roles in the presentation of news on violence against women in the Turkish press, the images of the victim and the normalization of the crime are thought to undermine women's rights and reinforce the disadvantaged position of women in society. The aim of this study is to raise awareness about violence against women by addressing the way violence against women is presented in the print media in the context of women's rights and social work. The sample of the study consists of national newspapers in the top ten with the highest circulation in 2021. When the findings are analyzed, violence news reports portray women as victims and perpetuate their passive identity, and the perpetrator is the aggressor and is in an active position. When analyzed from the framework feminist approach to social work, the aim of providing individual and social benefit is seen in the news has not been found. The interest of the reader and the concern for circulation caused the violation of the woman's rights. The way violence against women cases are presented in print media, masculine discourse and discriminatory attitudes and thus perpetuates the patriarchal system, reinforces the disadvantaged position of women and creates discrimination against women.

Keys Words: Feminist Theory, Woman, Social Work, Violence, Print Media

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	vii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Kadına Yönelik Şiddet	3
2.1.1. Kadına Yönelik Şiddet ve Erkeklik Olgusu	3
2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet Türleri ve Nedenleri	8
2.1.3. Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler	12
2.1.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele	16
2.1.5. Kadına Şiddet ve Medya	21
2.2. Feminist Kuram ve Sosyal Hizmet	24
2.2.1. Feminizmin Tarihsel Gelişimi	24
2.2.2. Feminist Kuramlarda Kadın	27
2.2.3. Feminist Kuramı Esas Alan Sosyal Hizmet	31
3. GEREÇ VE YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Problemi	36
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	36
3.3. Araştırmanın Varsayımı	37
3.4. Araştırmanın Türü/ Deseni/Modeli	37
3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	38
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	39

3.7. Veri Toplama Araçları ve Süreci	39
4. BULGULAR	41
4.1. Fiziksel Şiddet Haberleri	41
4.2. Sözel Şiddet Haberleri	48
4.3. Psikolojik Şiddet Haberleri	49
4.4. Ekonomik Şiddet Haberleri	54
4.5. Cinsel Şiddet Haberleri	57
4.6. Israrlı Takip Haberleri	60
5. TARTIŞMA	64
5.1.1. Bilinçlendirmeden Ziyade Tedirgin Eden, Merak Uyandıran / Dikkat Çeken, Magazinsel Boyutuyla Ticari Amaç Taşıyan Nitelik	64
5.1.2. Kadının Mağdur, Erkeğin Şiddet Uygulayan Konumda Olmasını Normalleştirme ya da Şiddeti Meşrulaştırma	68
5.1.3. Şiddet Mekânı ve Fotoğrafların Eril Gücü	72
5.1.4. Kıskançlık, Aldatma ve Eski Eş Vurgusu	75
5.1.5. Şiddetin Cezalandırılması ya da Cezasız Kalması	76
5.1.6. Cinsel Obje Olarak Görülen ve Vaatlerle Kandırılabilen Kadına Şiddet	79
5.1.7. Kadına Şiddetin Ataerkil Zihniyet ile Devam Ettirildiği Vurgusu	80
5.1.8. Şiddet Olgusuna Karşı Olumlu Tavır	91
5.2. Araştırma Soruları Kapsamında Tartışma	93
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	100
7. KAYNAKLAR	105
8. ÖZGEÇMİŞ	116

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

ASHB : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

KSGM : Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

CEDAW : Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women

ŞÖNİM : Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

KADES : Kadın Destek Uygulaması

AGO : Adli Görüşme Odaları

STK : Sivil Toplum Kuruluşları

1. GİRİŞ

Kitle iletişim araçları, toplumsallaşmayı ve toplumda var olan kültürü aktarmayı sağlamaktadır. Toplumdaki kültürün bireylere aktarılması, bireylerin kültürel bilgileri almasına ve içselleştirmesine aracı olmaktadır. Toplum, kültürel yapı ve toplumsal politikalara yönelik bilgiyi kitle iletişim araçları ile öğrenebilmekte ayrıca kendi değer ve bilgisini öğrendiklerine göre şekillendirmektedir. Yani kitle iletişim araçları toplumun görüş ve davranışlarını etkilemekte ve toplumunu yönlendirmektedir. Toplumu etkileyerek ortak bir anlayış ve davranış biçimi oluşturabilmektedir (Özkalp, 2009: 91-93). Kitle iletişim araçlarında yer alan anne, aile, ideal kadın ve erkek algıları, toplumda süregelen bakış açısına yönelik tutumları bireyin içselleştirmesine ve toplumsal alana uyumlandırımlarını desteklemektedir (Zıllıoğlu, 1986: 38-39). Toplumda var olan rolleri pekiştirmekte, devam ettirmekte veya değiştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Cinsiyete dayalı eşitsizliklerin olduğu ve ataerkil toplum yapısında öğrenilen kalıplaşmış toplumsal rollerin tekrar ve tekrar medya aracılığı ile aktarılması, toplumsal eşitsizliğini pekiştirerek şiddetin normalleştirilmesine sebep olmaktadır (Mora, 2005). Kadına yönelik şiddet haberlerinde kadının mağdur gösterilmesi, şiddetin nasıl ve kim tarafından uygulandığının detaylı anlatımı, failin cezasız kaldığının belirtilmesi, kadının kişisel verilerinin kullanılması toplumun bilinçaltında şiddetin normalize edilmesine ve toplumun şiddeti yadırgamamasına yol açmaktadır (Köker ve Şanlı Karaaslan, 2013: 103). Yazılı basının, toplumsallaşma ve kültürel değişimdeki etkisi göz önüne alındığında haberlerin sunumunda kullanılan dil, kadına yönelik yargılar ve kadının kişisel bilgilerinin kullanılması şiddet kültürünü devam ettirebilmektedir.

Çalışmanın girişten sonraki ilk bölümünde kadına yönelik şiddet olgusu ile ilgili temel kavramlara, kadına yönelik şiddetin türlerine ve şiddetin nedenlerine, uluslararası ve ulusal mevzuattan kısaca bahsedilerek Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarına yer verilmiştir. Yine sosyal hizmet bilim ve mesleğinin alanlarından olan kadın ve kadına yönelik şiddet konusu incelenmiş ve sosyal hizmetin kadın alanında yaygın olarak kullandığı feminist teori açıklanmaya çalışılmıştır. Feminist sosyal hizmet kadınların güçlendirilmesi, kadınların ve toplumun, toplumsal cinsiyet eşitliliğe dair farkındalığın yükseltilmesi ve toplumsal

ilişkilerin dönüştürülmesi için çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temeli feminist sosyal hizmet uygulamalarına rehberlik eden feminist metotlardan yola çıkarak oluşturulmaya çalışılmıştır. Diğer bölümlerde çalışmanın amacı, önemi, araştırma süreci, bulgular ve tartışma kısımları yer almaktadır.

Türk basınında kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda toplumsal cinsiyet rollerini kalıplaştırmaya yönelik kullanılan dilin, mağdurun kullanılan görselin ve suçun normalleştirilmesine yönelik ifadelerin kadın haklarını örselediği ve kadının toplumda dezavantajlı konumunu pekiştirdiği düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmanın konusu, kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunumunun feminist sosyal hizmet bağlamında değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu çalışmadaki amaç, kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunuş biçimlerini kadın hakları ve feminist sosyal hizmet bağlamında ele alarak kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık yaratmaya çalışmaktır. Araştırmaya, amacı doğrultusunda tirajı en yüksek olup ilk onda yer alan ulusal gazetelerdeki kadına yönelik şiddet haberleri dahil edilmiş feminist sosyal hizmet yaklaşım kapsamında değerlendirilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kadına Yönelik Şiddet

2.1.1. Kadına Yönelik Şiddet ve Erkeklik Olgusu

Şiddet başlı başına insan hakları ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet ise insan hakları ihlali özelinde kadınların toplumdan kadın olması sebebi ile ayrımcılığa uğramasını içermektedir (Tatlıhoğlu ve Küçükköse, 2015: 194-209). Birleşmiş Milletlerin (BM) ‘Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirgesi’nde kadına yönelik şiddet, *“Kamusal alanda ya da özel hayatta gerçekleşmesine bakılmaksızın, kadınların fiziksel, cinsel ya da psikolojik olarak zarar görmesine ya da acı çekmesine sebep olan veya sebep olması muhtemel her türlü cinsiyete dayalı şiddet eylemi ve bu tür eylemlerle kadını tehdit etme, zorlama ve özgürlükten keyfi olarak mahrum bırakma.”* şeklinde tanımlanmaktadır. Türkiye’de 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da da kadına yönelik şiddet, *“Kanunda şiddet olarak tanımlanan, kadınlara sadece kadın oldukları için uygulanan ve cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ve kadının insan hakları ihlaline yol açan tutum ve her türlü eylem”* olarak tanımlanmaktadır. Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Etme Avrupa Konseyi Sözleşmesi, *“kadına yönelik şiddetin, kadın ve erkek arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinin görünümü olduğunu ve var olan eşitsiz güç ilişkisinin erkeklerin kadın üzerinde tahakkümüne sebep olduğunu, kadınlara yönelik ayrımcılık oluşturduğunu ve bu durumun kadınların ilerlemesinde engel olduğunu”* belirtmektedir. Bu tanımlar kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı olduğunu ve toplumsal cinsiyetin var olmasının da toplumda cinsler arası ayrımcılığa sebep olduğunu vurgulamaktadır.

Kadına yönelik şiddet olgusunu açıklamadan önce literatürde ve feminizmde kullanılan bazı kavramların kısaca üzerinde durulması konuya açıklık getirecektir. Bunlardan biri, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarıdır. Bu kavramlar toplumda birbiri ile iç içe gibi görünse de aralarında belirgin farklılıkları bulunmaktadır. Cinsiyet (sex) kavramı, insanın biyolojik doğasına işaret ederken, toplumsal cinsiyet (gender), kadın ve erkeğe cinsiyetinden dolayı toplum tarafından yüklenen farklı rollerine işaret etmektedir. Cinsiyet doğal bir kavramken toplumsal cinsiyet toplumun sahip olduğu kültür ve değerlerden şekillenmiştir. Bu sebeple toplumdan

topluma değişiklik gösterebilmektedir. Toplumda benimsenmiş kadın ve erkeğin sorumluluklarına ve toplumda konumlandırılışına dikkat çekmekte ve toplumun kişilerden beklentilerini ifade etmektedir (Gökkaya, 2018: 14). Toplumsal cinsiyet kavramı, kadın veya erkek olmaya yönelik toplumsal veya kültürel algılara işaret etmektedir. Bu algılar, kadınlık ve erkekliğin belirlenmiş roller içerisinde toplumda yer almasının sürdürülmesine sebep olur. Ataerkil toplum kadını özel alan, erkeği kamusal alan ile özdeşleştirerek sosyal işlevlere dikkat çekmektedir (Demez, 2005: 29-30). Simon de Beauvoir'ın "kadın doğulmaz, kadın olunur" ifadesi kadının toplum tarafından inşa edilmesine vurgudur. Biyolojik farklılıklardan ziyade toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılıklara odaklanmak, kadının toplumda ikincilleştirilmesinin analizinde yol göstermektedir.

Kadınlık ve erkeklik inşasında toplumsallaşma bir etkindir. Toplumsallaşma kavramı, toplumsal cinsiyetin şekillenmesini ve çocuğun doğumundan yetişkinliğine kadar kültürün değerlerini benimsemesinin işleyişini açıklamaktadır. Çocuk doğduğunda biyolojik cinsiyete sahiptir ve büyürken toplumsal cinsiyeti toplum tarafından oluşturulur. Aile, sosyal çevre, okul ve medya cinsiyete uygun rolleri ve sorumlulukları çocuğa aktarır. Yaşadığı toplumdaki normları öğrenme ve bu normları benimseme, rol model alma, özdeşleşme gibi öğrenme mekanizmaları ile çocuk cinsiyetinin toplum tarafından belirlenmiş gerekliliklerini benimser ve böylelikle toplumsal cinsiyeti oluşturulur (Connell, 2016: 278). Kadınlık ve erkeklik inşasından hareketle roller dağıtılır. Toplumsal cinsiyet rolleri olarak karşımıza çıkan bu kavram, toplumsal açıdan kadın ve erkekten beklenen davranışları içermektedir. Kadından beklenen roller, itaatkâr ve fedakâr eş, çocuklarının bakımı ve evdeki işlerin sorumluluğunu üstlenen anne, evde hizmet eden kız çocuğu olmak, erkekten beklenen roller ise evin geçimini sağlayan eş, baba ve akıl sahibi olan kişi olarak karşımıza çıkmaktadır (Gökkaya, 2018: 28). Meslek seçiminde de toplumsallaşma sürecinde bireylere benimsetilmiş roller etkili olmaktadır. Özel alanda bakım ve sağlık gibi duygusal rolleri üstlenen kadının öğretmenlik, hemşirelik gibi meslekler seçmesi beklenir. Böylelikle öğrenilen ve içselleştirilen roller, aile içinde çocuğa aktarılır ve çocukluktan itibaren bu roller içselleştirilir. Böylece roller nesilden nesile aktarılır.

Toplumsallaşmanın önemli bir boyutu olan davranışların ve rollerin öğrenilmesi cinsiyetçi algılarla çevrilidir. Kadın ve erkeğe atfedilen bu roller,

cinsiyet eşitsizliğine sebep olmaktadır. Toplumdaki görevler, konumlar, atfedilen kişilik özellikleri, kişilerin birbirleri ile olan ilişkileri toplumsal kültüre göre şekillendirilir ve dağıtılan rollere göre kadınları özel alana yönlendirir (Gümüşoğlu, 2013: 65). Meydana gelen bu rol dağılımı, kadının gerek aile gerek iş hayatında ya da eğitim, sağlık, sosyal, kültürel alanlarda eşitsiz uygulamalar ile karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır.

Ataerkillik kavramı da kadına şiddetin anlaşılması için incelenecek kavramlardandır. Zira cinsiyetler arasındaki ilişkide şiddet bir yönüyle erkeklerin, kadınlar üzerindeki egemenliğinin ve kontrolünü sağlayabilmesinin meşru aracı olarak görmesi ile ilgilidir. Ataerki (Patriyarki), erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakkümüne ve cinsler arası güç ilişkilerine dayanan toplumsal yapılanmadır. Yani erkek iktidarı, erkek baskın aile anlamını taşımaktadır. Bu baskı ifadesi erkeklerin kadınlar üzerindeki salt güçten ziyade bu gücün doğal olduğunu savunan ideolojiyi ve bu ideolojiye yönelik yasaları ve hiyerarşik yapıyı temsil etmektedir (Ramazanoğlu, 1989: 34). Ataerki sistem, erkeklerin egemen olduğu toplumda baskıyla kontrol altında tutulmaya çalışılan kadınları güçsüz kılan ve kadınların ezilmesi ile sonuçlanan toplumsal ve kurumsal uygulamaları içermektedir (Berktaş, 2014: 24). Kamusal kurumlar erkek egemenliğinde olduğu için kurumların uygulamaları kadını kamusal alandan dışlamakta, özel alanda ise emeklerine el koyarak kontrol altında tutmaktadır (Sancar, 2013: 23). Bu baskı alanında erkeğin sahip olduğu cinsiyetçi roller, erkeğin hak ve özgürlükleri, aile içinde ayrımcı bir statüye erişmesine yardımcı olmaktadır. Ekonomik alanda da gücü elinde bulunduran erkek, kadını kendisine bağımlı hale getirerek iktidar kurma imkanını elde etmiş olur.

Toplumsal kültürün inşa ettiği bir kimlik olan erkeklik, erkek olarak sahip olunması gereken değerleri, davranışları, rolleri tanımlayan bir kavram olarak karşımıza çıkar. Erkeklik kavramı, aslında biyolojik cinsiyetten ziyade sosyal, kültürel ve siyasi olarak inşa edilmiş cinsiyete işaret eder. Erkeklerden beklenen cesur olmak, ailesini geçindirmek, ailesini korumak gibi toplum tarafından inşa edilen özellikler erkekler tarafından öğrenilir ve benimsenir. Böylelikle ataerki toplum oluşur (Bozok, 2011: 15).

Gramsci'nin "Kültürel Hegemonya Teorisi" çalışması üzerinden Connell "hegemonik erkeklik" kavramını geliştirmiştir. Hegemonya kavramı ile Gramsci, iktidarın kendi inançları ve algıları doğrultusunda tahakküm kurduğunu, eşit olmayan

güç ilişkilerini normalleştirdiğini belirtmektedir. Connell, hegemonik erkekliğin, cinsiyet eşitsizliğini toplumda meşrulaştırdığına değinmektedir (2009: 150). İktidar ilişkileri, kültürde erkeklik idealini oluşturarak erkeklerin özne konumunda olmasının inşasını ve ataerkilliğin sürdürülmesini sağlamaktadır. Ekonomik ve fiziksel yollar, medyanın desteği ve devlet politikaları ile oluşturulan eril üstünlükten bahsetmektedir. Hegemonik erkekliğin bu üstünlüğü topluma benimseterek yani toplumun kendi rızasına dayandırarak kültürel idealler üzerinden sağlamaktadır (Connell, 2016: 269). Hegemonik erkeklik, ataerkil sistemden temel alarak kadınların üzerindeki tahakkümüne ek olarak hegemonik erkeklik normlarına uymayan erkekler üzerindeki tahakküm kurmayı da işaret etmektedir. Hegemonik erkeklik, güç ilişkileri içerisinde kendinden olmayanı dışlama yoluyla hegemonyayı kültürel şekilleri ile belirlenen idealler olarak topluma benimsetmektedir (Alemdaroğlu ve Demirtaş, 2004: 211-212). Hegemonik erkeklik konumuna uymayan ve hegemonyaya tabi oldurulan erkekler tamamen dışlanmamaktadır. Bu erkekler, kadınlar üzerindeki iktidarını sürdürerek hegemonik iktidardan faydalanmaktadır (Öztürk, 2020: 40).

İktidar konum, var olan kaynakların kullanılması ve kaynakların elde edilmesinde de eşitsiz ilişkiyi içermektedir. Erkekler sosyal, siyasi ve ekonomik kaynaklara hakim olurken kadınlar bu kaynaklardan yoksun kalmaktadır. İktidar gücünün yanında sosyal, ekonomik ve siyasi kurumların da erkek egemen yapıya göre oluşturulması erkeği avantajlı kılmaktadır. Ataerkil düzlemde inşa edilen kurumlar, erkeğin kadını kontrol etmesine yarayacak kuralları beraberinde getirmekte ve erkeklerin kadınları koruması gerektiğine dair paternalist rolü sürdürerek kadını nesneleştirmektedir (Jackman, 2006: 308-310). İktidarın, egemenliğini sürdürmesi ve baskı ile kontroölünü sağlamasının araçlarından biri de şiddettir. Hegemonik erkek de şiddeti özellikle kadını tahakküm altına almanın ve egemenliğini sürdürmenin bir aracı olarak görmektedir.

Toplumda yaygın olan erkek egemen ideoloji ve hane içi mahremiyet algısı şiddetin görünürlüğünü engellemekte ve şiddetin bildiriminin yapılmasına engel olmaktadır. Kadın “iyi anne”, “iyi eş” kimliklerini çocukluktan yetişkinliğe kadar kabullenmek zorunda kalmaktadır. Kadın kendisine sunulan bu kimliklere uygun tutum ve davranışlarda bulunmadığı zaman erkek bunu kendi egemenliğine tehdit olarak görmekte ve sindirme aracı olarak şiddeti kullanmaktadır (Avcı, 2019: 29-32).

Türkiye’ de kadına yönelik şiddet ile ilgili veriler, en son 2014 yılında gerçekleştirilen “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” sonucu elde edilmiştir. KSGM tarafından yürütülen çalışma sonucu Türkiye’de;

- Yaşamının herhangi bir döneminde **fiziksel şiddete** maruz kalan kadınların oranı %36, 2014 yılı içinde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı ise %8’dir.
- Yaşamının herhangi bir döneminde **cinsel şiddete** maruz kalan kadınların oranı %12, 2014 yılı içinde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı %5’tir.
- Yaşamının herhangi bir döneminde **psikolojik şiddete** maruz kalan kadınların oranı %44, 2014 yılı içinde psikolojik şiddete maruz kalan kadınların oranı %26’dır.
- Yaşamının herhangi bir döneminde **ekonomik şiddete** maruz kalan kadınların oranı %30, 2014 yılı içinde ekonomik şiddete maruz kalan kadınların oranı %15’tir.
- Her 10 kadından yaklaşık 3’ünün en az bir kere **ısrarlı takibe** maruz kaldığı belirtilmiştir (KSGM, 2014).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun kadına yönelik şiddet verilerine göre; 2022 yılında 334 kadın cinayeti, 245 kadının ölümünün şüpheli olduğu, 2021 yılında 280 kadın cinayeti, 217 kadının ölümünün şüpheli olduğu, 2020 yılında 300 kadın cinayeti, 170 kadının ölümünün şüpheli olduğu belirlenmiştir. 2023 Nisan ayında kadınların % 43’ünün evli olduğu erkek tarafından öldürüldüğü, bu kadınların % 52’sinin evinde öldürüldüğü bilgisi verilmiştir. 2023 Nisan ayındaki veriler, kadını özel alanda korumayı görev edinen ataerkil sistemin kadına özel alanda şiddet uyguladığını, hatta kadını öldürdüğünü göstermektedir. Ankara ilinde aile içi şiddet ile ilgili 1178 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilen çalışmada, araştırmaya katılan kadınların % 77,9’u herhangi bir şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kadınlar arasında en yaygın şiddet türü % 60,4 ile ekonomik şiddet olarak tespit edilmiştir. İkinci sırada %39,7 ile psikolojik şiddet yer alırken son sırada % 29,9 ile fiziksel şiddet gelmektedir (Akar, Aksakal, Demirel, Durukan ve Özkan, 2010: 449). Kadına yönelik şiddet ile ilgili farklı bir araştırma, kadınların sadece aile içi şiddete maruz kalmadığını belirtmektedir. Sivas ilinde kadınlar ile gerçekleştirilen çalışmada kadınların % 40,7’sinin şiddete maruz kaldığı ve bu kadınların %19,7’sinin akrabaları tarafından şiddete uğradığını belirtmişlerdir (Güler, Tel ve Tuncay, 2005: 51).

Kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorundur ve aile içi sorun olarak değil toplumsal sorun olarak ele alınmakta ve mücadele edilmektedir. Erkeklik ve kadınlığın toplumsal algı ve kültürel değerlerden oluşturulmasının yanında aile kavramı da kültürel olarak oluşturulmaktadır. Kadınlık rollerinin nasıl doğal olduğu ve doğuştan geldiği benimsetilmişse aileye özgü değerlerin de doğallığı üzerinden atıf yapılır. Ailenin oluşumunda kadına yapılan atıf ile kadın aile içinde bir yandan yüceltilmekte diğer yandan değersizleştirilmektedir. Aile içinde kadının kutsallığına vurgu yapılır fakat kadının en fazla şiddete uğradığı alanlardan biri de ailedir (Mitchell, 2006: 2). Aile içindeki şiddet salt aile dinamiklerinden değil, aile dinamiklerini besleyen ataerkil sistemin sosyal, ekonomik ve siyasal yapılarından kaynaklanmaktadır. Toplumsal yapılar içerisinde kadının ayrımcılığa uğraması ve erkeğe bağımlı kılınması, erkek egemen sistem mekanizmalarından kaynaklanmaktadır (İlkkaracan, Gülçür ve Arın, 1996: 25).

Kadına yönelik şiddetin çeşitli yönlerini, nedenleri ve sonuçlarını gösteren resmi istatistikler, akademik çalışmalar koruyucu önleyici müdahalelerin oluşturulması, politikaların hazırlanması konusunda yol gösterici olmaktadır. Kadına yönelik şiddet ile ilgili istatistiklerin salt sayıdan ve veriden ibaret olmaması için verilerin derinlemesine analizi ile şiddetin nedenlerine yönelik cevap bulmak ve şiddeti önlemek şiddetle mücadeleyi sürdürebilir kılmaktadır.

2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet Türleri ve Nedenleri

Kadına yönelik şiddet, **türlerine** göre başlıklar altında incelenmiş olsa da bu şiddet türlerinin çoğu zaman iç içe geçtiği ve bir arada yaşandığı durumlar söz konusudur. 4. Ulusal Eylem Planı (2021)'nda şiddet türleri şöylece ifade edilmektedir:

Fiziksel şiddet, bedene yönelik zarar verme eylemi olduğu için şiddetin en yaygın ve görünür biçimidir. Genel olarak zor kullanarak fiziksel zarar verme, zorla alıkoyma, istenmeyen eylemde bulunmaya zorlama şeklindeki saldırgan davranışların sonucu olarak tanımlanmaktadır. Vurmak-tokat atmak, tekmelemek, cisim fırlatma, boğmaya çalışma, kesici aletlerle zarar verme, silah kullanarak tehdit etmek ve zarar vermek, yaralamak, öldürmek gibi eylemler fiziksel şiddete örnek olarak gösterilebilir.

Sözel şiddet, kişinin doğrudan veya dolaylı olarak karşısındakini aşağılaması, küçük düşürmesi, kötü sözler söylemesi, kaba konuşması, gururunu ve özgüvenini kırarak biçimde konuşması olarak tanımlanabilir. Sözel şiddet davranışlarına, yüksek sesle bağırarak, hakaret etmek, küfür etmek, alaycı lakaplar takmak, fikirlerini küçümsemek, sürekli olumsuz eleştirmek örnek olarak gösterilebilir.

Psikolojik (duygusal) şiddet, ruha yönelik zarar veren ve görünürlüğü en az olan şiddet biçimlerinden biridir. Kıskançlık sebebi ile kişiyi kısıtlayarak kişiyi kontrol altına almaya çalışmak, sosyal çevresi ile iletişimi kısıtlamak, eve hapsetmek, korkutmak ve tehdit etmek gibi eylemlerde bulunarak baskı ve korku ortamı oluşturarak kadını psikolojik ve duygusal olarak yıpratmak ve sömürmek olarak tanımlanmaktadır. Özellikle ataerkil toplum yapısında geleneksel değerler olarak görülen kadının kısıtlanması, sosyal yaşamda hane içi veya dışı alanlarda engellenmesi psikolojik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekonomik şiddet, ekonomik açıdan zarar vermek, kişiyi ekonomik özgürlüğünü engellemek olarak tanımlanmaktadır. Kadına yönelik ekonomik şiddete, kadının bir işte çalışmasına engel olmak veya zorla bir işte çalıştırmak, kadının iş bulmasına yönelik gelişimini engellemek, gelirene el koymak, çalışmayan kadına kısıtlı para vermek ve harcamalarını kısıtlamak, parayı tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanmak örnek verilebilir.

Cinsel şiddet, kadına karşı zor kullanarak ve kadının rızası dışında cinsel eylemler ile kadını fiziksel ve psikolojik olarak yaralamaktır. Görünürlüğü en az olan bir diğer şiddet türü de cinsel şiddettir. Mağdur tarafından bu şiddetin gizlenmesi veya gizlenmek istemesi ataerkil toplum yapısında mahrem olarak kabul edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının rızası dışında cinsel ilişki, taciz, tecavüz, zorla evlendirme gibi örnekler verilebilir.

Tek taraflı ısrarlı takip: Kadına yönelik, fiziksel veya psikolojik olarak güvenliğini etkileyecek biçimde korku ve çaresizlik hissettiren fiilen, sözlü veya yazılı biçimde veya iletişim araçlarını kullanarak baskı altına tutacak davranışları kapsamaktadır. İsrarla arama, mesaj atma, sosyal medyadan takip ve rahatsız etme, kadını takip etme örnek olarak verilebilir (4. Ulusal Eylem Planı, 2021: 16).

Kadına yönelik şiddet, toplumdan topluma fark eden **nedenler** ile ortaya çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet, tek bir nedenle açıklanamayacağı gibi kesin

çerçeve ile belirlenememektedir. Şiddetin nedenleri karmaşık ve birbiri ile ilişkili olabilmektedir. Şiddeti etkileyen faktörleri literatür taraması sonucu psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler olarak ele almak mümkündür.

Şiddetin nedenlerini toplumsal yapıdan ayrı düşünmek mümkün değildir. Toplum tarafından atfedilen roller, aile yapısı, kültürel normlar ve gelenekler, erkeğe atfedilen üstün konum gibi kadına yönelik şiddetin toplumsal ve kültürel faktörleri şiddet döngüsünün devamına, şiddetin normalleştirilmesine ve şiddet öyküsünün aileden çocuğa aktarılmasına sebep olabilmektedir. Şiddet eylemi sonradan öğrenilmekte ve şiddeti meşrulaştıran toplumsal roller ile pekiştirilmektedir. Çocukluk döneminde şiddete maruz kalan çocukların yetişkinlik döneminde şiddete meyilli olduğu görülmüştür (Tatlıhoğlu ve Küçüköke, 2015: 194-209). Çünkü aile içinde kadına uygulanan şiddet çocuğa da yansımaktadır. Bilişsel davranış kuramına göre şiddet de diğer davranışlar gibi öğrenilerek kazanılmaktadır. Çocuğun anne baba tarafından fiziksel olarak cezalandırılması çocuğun şiddeti öğrenmesine ve benimsemesine yol açmaktadır. Böylelikle çocuk, şiddetin bazı durumlarda hoş görülebileceği algısına sahip olur. Ailede şiddet gören çocuk; şiddeti çatışmaları çözmenin ve söz dinletme, saygı görmenin bir yolu olarak öğrenmektedir (İçli, Ögün ve Özcan: 1995: 17-18). Ayrıca yine çocukluk döneminde annenin şiddet gördüğüne tanıklık eden kız çocukları, yetişkinlik döneminde kendisinin maruz kaldığı şiddet olayını normalleştirebilir (Gelles, 1980: 873-885). Dolayısıyla nesilden nesile aktarılan toplumsal sorunlar devam etmekte ve sağlıklı bireyler yetişmektedir. Ataerkil toplum yapısının kadına atfedilen rollere (annelik, duygusal olma, ev ve çocuklar ile ilgilenmek, yemek yapmak, temizlik, çocuklar ile ilgilenmek) ek olarak aile içinde yaşanan sorunların aile içinde kalmasının gerekliliğini vurgulaması da kadının şiddeti kabullenmesine sebep olmaktadır (Mavili, 2006: 32).

Failin öfke kontrolü becerisinin bulunmaması, kaybetme korkusu ile kadını kısıtlama, aşırı kıskançlık, kadının sosyalleşmesini engelleme gibi eylemlerde bulunması, failin düşük benlik algısı olması sebebiyle kadını küçük düşürücü davranışlarda bulunması ve sözler sarf etmesi, böylelikle kendini yüceltmeye çalışması kadına yönelik şiddetin psikolojik etmenleri arasındadır. Ayrıca çocukluk döneminde maruz kalınmış ya da şahit olunmuş şiddet eylemleri psikolojik travmalar yaratmaktadır. Şiddeti öğrenen çocuk yetişkinlik döneminde şiddet uygulamayı normal karşılayacaktır. Şiddetin hayatla mücadele aracı olarak kullanılması, madde

bağımlılığı, iletişim konusunda yetersizlik gibi özellikler de şiddet uygulayan erkeğin özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Owen (2008), şiddetin psikolojik nedenlerini; erkeğin şiddeti zamanla içselleştirmiş olması, şiddeti kontrol aracı olarak algılaması, stresi azaltan bir unsur olarak görülmesi olarak tanımlamaktadır.

Ekonomik etmenlerin arasında yoksulluk sebebi ile yaşanan ekonomik zorluklar, statü kaybı, ekonomik bağımlılık gibi unsurlar yer almaktadır. Sallan Gül (2005)'ün yoksul kadınlar ile yaptığı araştırmasında kadınlar, işsizlik döneminde erkeklerin daha fazla şiddet uygulamaya başladığını, yoksulluğun şiddeti arttırdığını belirtmişlerdir. Çalışma ve evi geçindirme rolü sekteye uğrayan erkek, iktidar kaybı yaşadığı düşüncesi ile iktidarı kaybetmemek adına aile içinde kadına baskıyı arttırmakta ve şiddet uygulamaktadır. Kadınlar bu şiddeti yoksulluk ile bağdaştırmaktadır. Ayrıca kadının yaşadığı ekonomik yoksunluklar, kadının şiddete maruz kaldığı evde yaşamaya devam etmesine sebep olmaktadır. Kadının çalışıp çalışmamasına karar verme hakkını kendisinde gören erkek, kadını ekonomik olarak baskı altında tutmak ve aile içindeki egemenliğini devam ettirmek istemektedir. Çünkü kadının eğitim düzeyinin yüksek olması, bir meslek sahibi olması, kadının ekonomik olarak kendisini yeterli hissetmesi, çocuklarına bakabilecek yeterlilikte ve imkanlara sahip olduğu düşüncesi ile kadın şiddet mağduru olmaya daha az tahammül edebilmektedir. Ataerkil sistem ise iş gücü piyasasında kadını ikincilleştiren uygulamalarla iş yaşamına girebilen kadınların kamusal alanda baskılanmasına; iş yaşamında eşit olmayan şartlar ve ücretler, kayıt dışı sektörlerde çalışma gibi toplumsal cinsiyet eşitsizlikler de kadınların erkeklerden daha yoksul olmalarına sebep olmaktadır (Ecevit, 2003: 84). Ekonomik yoksunluk içindeki kadın, kendisine ve çocuklarına bakamayacağı düşüncesi ile şiddeti kabullenmek zorunda kalabilmektedir.

Parçalanmış aile yapısı, savaş ve göç, kültürel değişimler kadına yönelik şiddeti arttırabilmektedir (Avcı, 2019: 29). Kültürel değişimler, bireylerin sahip olduğu ve çocukluktan yetişkinliğe getirdiği değerlerin değişimine sebep olmaktadır. Kendi değerlerinde güç ve otorite sahibi olan erkek kültürel değişim yaşadığında sahip olduğu otoritesi sarsılmaktadır. Otoritesini yeniden sağlamak için şiddet eylemini kendisine itaat eden kadına uygulamakta, böylelikle gücünü tekrar hissetmektedir. Bir bakıma toplumda yaşadığı güç sarsıntısının öcünü evde kadından çıkartmaktadır.

Toplumsal kaynakların yetersizliği ve niteliksizliği kadına yönelik şiddetle m¼cadelede koruyucu ve önleyici tedbirleri almayı zorlaştırmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ÷lkelerde kadına yönelik şiddet ortak bir sorun olsa da şiddetle m¼cadele farklı biçimlerde ele alınmaktadır. Gelişmiş ÷lkeler, barınma, sığınma, istihdam konularına çözüm üretmekte ve kadınların işyerine yakın kreş, danışmanlık, savunuculuk hizmetlerini yaygınlaştırmaktadır. Gelişmekte olan ÷lkelerde bu hizmetlerin sunumunda aksaklıklar yaşanmaktadır (Mavili, 2006: 45-47). Hizmetlerin yetersiz kalması, kadının şiddeti kabullenmesine ve çaresizliğe sür¼klenmesine sebep olmaktadır.

şiddete maruz kalan kadınlar şiddetin artacağından korkması, toplumda var olan kalıp yargılar sebebiyle aile içinde yaşananın mahrem kabul edilmesi gibi nedenler ile fail hakkında şikâyetle bulunmayabilmektedir (Browne, 2014). Kadının, sunulan hizmetlerden ve haklarından haberdar olmaması, evi terk ettiğinde karşılaşacağı yaşam m¼cadelesinde yararlanabileceği hizmetlerin yetersiz olması ve kimsenin kendisine yardımcı olamayacağı, çocukların sorumluluğunu tek başına alamayacağı ve çocukların risk altında olacağı düşünce si kadının şiddet kısır döngüsüne sıkışmasına sebep olmaktadır.

2.1.3. Kadına Yönelik şiddet Konusunda Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler

Özellikle son yüzyıllarda oluşan toplumsal eşitlik konusuna yönelik bir bakış açısının oluşması, özel alan hariç kamusal alanda da kadının şiddete maruz kalması, şiddetin toplum ile olan sosyal kültürel ve siyasi ilişkisinin anlaşılması uluslararası ve ulusal düzenlemeleri gerekli kılmıştır. Dünya’da cinsiyet eşitliği, Birleşmiş Milletler belgelerinde yer almış ve Kadının Statüsü Komisyonu’nun kurulması ile ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik adımlar atılmıştır. 1967 yılında Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Bildirgesinin yayınlanması nın ardından 1981 yılında Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) yürürlüğe girmiş, Türkiye bu sözleşmeyi 1985 yılında imzalamıştır. Bu sözleşme kadının insan hakları sözleşmesi olarak tanımlanmakta ve kadının haklarına özellikle vurgu yapmaktadır. Sözleşmede kadına yönelik şiddetle ilgili bir bölüm bulunmasa da şiddet ayrımcılık kapsamında değerlendirilmiştir. CEDAW’ın 1989 yılı 12 No’lu Tavsiye Kararı kadınların

şiddetten korunmasında üye devletlerin yükümlü olduğunu bildirmekte ve üye devletlerin kadına yönelik şiddetle ilgili mücadele uygulamalarını geliştirmelerini ve rapor olarak sunulmasını istemektedir. 1992 yılı 19 No’lu Tavsiye Kararında ise kadına yönelik şiddetin en temel sebeplerinden birinin cinsiyete dayalı ayrımcılık olduğunu vurgulamıştır (Avcı, 2019: 55).

1993 yılında Viyana’da İnsan Hakları Konferansı’nda kadına yönelik şiddet ile mücadele ve kadının insan haklarının korunması konularının yer alması üzerine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi” kabul edilmiştir. Bu bildirge ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi, şiddet uygulayanın cezalandırılması ve mağdurun korunmasına yönelik devletlerin alması gereken önlemlere yer verilmiştir. Ayrıca Viyana Konferansı’nda kadına yönelik şiddetin nedenleri ve sonuçlarının araştırılması adına raportör atanarak mücadele konusunda önemli adımlar atılmıştır (Avcı, 2019: 56).

1995 yılında ise Pekin’ de Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı’nda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu kabul edilmiştir. Bu konferansta kadına yönelik şiddetin insan hakları ihlali olduğu vurgulanmıştır. Kadının güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, şiddetin ortadan kaldırılmasına ilişkin önlemlerin alınması için devletin sorumluluk alması gerektiğine dikkat çekmiştir (Çolak, 2022: 26).

Türkiye’de başta 1982 Anayasası olmak üzere kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik tüm mevzuatta düzenlemeler ile güçlendirilmiştir. Kadına yönelik şiddet, yasal düzenlemeler ve ulusal eylem planları kapsamında ele alınmaktadır. Anayasa, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, İş Kanunu, 4320 ve 6284 Sayılı Kanunlar ve bu kanunlara yön veren 4 adet ulusal eylem planı yer almaktadır.

1982 Anayasası, 10. Maddesinde kadın erkek eşitliğine dikkat çekmektedir. 10. Maddeye göre; kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu, bu eşitliğin sağlanmasında devletin sorumluluk alması gerektiğinden bahsedilmektedir. 17. Maddesinde yaşama hakkından bahsedilmiş ve kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağını ele almıştır ve bu madde kişi hakları başlığı altında yer almıştır. Bu madde ile kimsenin *insan onuruyla bağdaşmayacak muamelelere* maruz bırakılamayacağından söz edilmiştir. 41. Maddesi “Aile toplumun temelidir” iken 2001 yılında yapılan düzenlemeler sonucu “Aile toplumun temelidir ve eşler arasında

eşitliğe dayanır” şeklinde ele alınarak kadın erkek eşitliğini vurgulamaktadır (1982 Anayasası).

Türk Medeni Kanunu’nda 2002 yılında kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusunda düzenlemeler yapılmıştır. Yeni Medeni Kanun ile birlikte 2003 yılında Aile Mahkemeleri kurulmuştur. Bu düzenlemeler ile birlikte aile reisliği kaldırılmış ve evlilik birliğinin temsili eşlerin ikisine verilmiştir. Ayrıca boşanma konusunda düzenlemeler getirilmiş, boşanma sonrası çocukların velayetinin anne ve baba birlikte kullanacakları, boşanma öncesi edinilen malları evliliğin sona ermesiyle eşit olarak paylaşacakları ibaresi getirilmiştir (KSGM, 2023: 5).

Toplumsal kalkınma için erkekler kadar kadınların da çalışma hayatında bulunmasının gerekliliği günümüzde anlaşılmış ve Türkiye’de gerek kalkınma planlarında gerek yasal mevzuatta kadın erkek eşitliğine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. 2003 yılında gerçekleştirilen düzenlemeler ile yeni İş Kanunu’na, kadın ve erkek arasında ayrımcılığın yapılmaması konusunda ibareler eklenmiştir. Kanuna göre; iş sözleşmesinin yapılması ve uygulanmasında cinsiyet ve gebelik gibi durumlar farklı iş ve işlem yapılmasına engel olmamaktadır. *“Cinsiyet nedeniyle aynı iş için daha düşük ücretler verilmeyecek (madde 5), medeni hal, hamilelik gibi durumlar iş akdinin feshi için geçerli olmayacaktır (madde 18)”* hükümleri İş Kanunu’na eklenmiştir. İş yerinde taciz (madde 24, 25), doğum izni, esnek çalışma saatleri (madde 74) gibi cinsiyet eşitliğini sağlayacak uygulamalar kanun kapsamında yasal olarak ele alınmıştır.

2004 yılında imzalanan ve 2005 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu 82. Maddesi d fıkrasına göre üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı, f fıkrasında gebe olduğu bilinen kadına karşı kasten öldürme suçunun işlenmesi halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Yine 82. Maddede belirtilen kişilere yönelik kasten yaralama suçuna yönelik ceza hükümleri 86 ve 87. Maddesinde yer almaktadır. 94, 95 ve 96. Maddeleri ise işkence ve eziyet suçlarını ele almaktadır. Ayrıca çocuk düşürme, kısırlaştırma, cinsel saldırı, cinsel taciz suçuna yönelik ceza hükümleri ile kadının korunmasına yönelik önlemler alınmıştır. Ayrıca Kanun’ a göre fiziksel veya cinsel saldırı gerçekleştireceğine dair tehdit etmek, kişiyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmesinden veya bir yerde kalmasından mahrum bırakmak, çalışma hakkına engel olmak, eğitim ve öğretimin engellenmesi suçtur. Kanunu’nun sekizinci bölümü “Aile

Düzenine Karşı Suçlar” başlığı ele alınmıştır. Bu bölümde 232. Maddeye göre aynı konutta birlikte yaşayan kişilerden birine karşı kötü muamelenin, 233. Maddeye göre aile hukukundan kaynaklanan yükümlüğünün yerine getirilmemesinin suç olduğunu belirtmektedir.

Türkiye’de de artan şiddet olayları ve şiddet olaylarının görünürlüğünün artması, mevcut kanunların düzenlenmesini ve yeni uygulamaları beraberinde getirmiştir. İlk kanunlaşma 1998 yılında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile olmuştur. Bu kanun ile aile içi şiddet konusunda hızlı önlemler alınmasına yönelik yasal mekanizmalar oluşturulmuştur. Böylelikle aile içi şiddet ilk kez bir kanunda yer almıştır. Bu kanunun kadına yönelik şiddeti sadece aile içi şiddet olarak ele alması fakat şiddetin kamusal alanda görünür olması ve uygulamalarda yetersiz kalması sebebiyle 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile birlikte kadına yönelik şiddet ister özel alanda ister kamusal alanda olsun kadına kadın olduğu için uygulanan şiddet konusunda koruyucu ve önleyici yasal dayanaklar oluşturulmuştur. Kanun, kadına yönelik şiddet olgusuyla mücadelede amacı tanımlamaktadır. Amaç, *“şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir”* olarak ifade edilmiştir (madde 1). Yine kanun, koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına, tedbir kararlarının uygulanışına, mücadeleye yönelik merkezlerin kurulmasına ve destek hizmetlerine ilişkin esaslara yer vermektedir. 6284 sayılı kanun kapsamında şiddet mağdurları ve faili hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler tarafından istek üzerine veya resen tedbir kararı verebilmektedir (madde 2). Koruyucu tedbir kararları korunan yani şiddete maruz kalan kadınlar hakkında verilirken, önleyici tedbir kararları şiddeti uygulayan kişi hakkında verilmektedir (madde 3 ve 5).

Mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararları; mağdur kadına ve beraberindeki çocuğuna barınma yerinin sağlanması, geçici maddi yardım, psikolojik, mesleki, hukuki rehberlik ve danışmanlık sağlanması, hayati tehlikesi bulunan kişinin talebi üzerine veya resen geçici koruma kararının alınması, kadının çocukları yanıdaysa kadının çalışma yaşamına katılımının desteklenmesi amacıyla kreş imkanının sağlanmasını içermektedir (madde 3). Hâkim tarafından verilen

koruyucu tedbirler ise; iş yerinin değiştirilmesi, kadın evli ise ortak yerleşim yerinden ayrı yerleşim yerinin belirlenmesi, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması durumunda kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesidir (madde 4). Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları; uzaklaştırma kararı, korunan kişiyi iletişim araçlarıyla rahatsız etmesinin önlenmesi, silah taşıyanların silahları kolluğa teslim etmesi, failin bağımlı olması halinde failin tedavisinin sağlanmasını içermektedir (madde 5). Koruyucu tedbir kararında delil veya belge aranmamakta, önleyici tedbir kararı geciktirilmeksizin verilmektedir (madde 8/3).

Anayasa ve yasalar ile kadının koruma ve destek sorumluluğunu üstlenen devletler, kadına yönelik şiddeti sonlandırmak için yasaların yanında mücadele yöntemleri geliştirmiştir.

2.1.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı ve diğer bakanlıkların yanında belediyeler, barolar ve STK’lar iş birliği içerisinde mücadele etmektedir.

İlk olarak 1990 yılında kurulan ve sonrasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı çalışmalarını yürüten Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM); kadına yönelik şiddetle mücadelede toplumu bilinçlendirmeye yönelik eğitimler, toplantılar gerçekleştirmekte, projeler üretmekte, izleme ve değerlendirme faaliyetleri yürütmekte, yerel yönetimlerin kadına yönelik şiddet faaliyetlerini izlemekte, kuruluşlar arasında iş birliğini sağlamakta, verilerin toplanması ve değerlendirilmesini yapmakta, mevzuat düzenlemelerine yön vermesi, kurum ve kuruluşlar arasında iş birliğinin sağlanması, koruyucu ve önleyici hizmetlerin geliştirilmesine yönelik ulusal eylem planı hazırlamaktadır. Hazırlanan eylem planları ile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda mevzuat ve politikalar ele alınmakta, hedefler belirlenmekte, hedeflere yönelik faaliyetler planlanmakta, faaliyetleri yürütecek sorumlu ve ilgili kurumlar belirlenerek uygulama, izleme ve değerlendirme gerçekleştirilmektedir (KSGM, 2023: 91).

2021 yılında yayınlanan IV. Ulusal Eylem Planı ile “Şiddete sıfır tolerans” ilkesi kadına yönelik her türlü şiddeti önlemeyi amaçlanmaktadır. IV. Ulusal Eylem Planı’nın hedefleri; mevcut mevzuatın etkin uygulanmasını sağlamak, adalete erişimi kolaylaştırmak, şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm program ve politikalara

yerleştirebilmek, hizmet veren kuruluşların kapasitesinin arttırılmasını sağlamak ve buna yönelik izlenecek adımları belirlemek, toplumsal farkındalığın arttırılmasına yönelik faaliyetler düzenlemek ve çalışmalara yönelik verileri toplayarak istatistikleri oluşturmaktır (KSGM, 2021).

2011 yılında KSGM'ne bağlanan konukevleri, 1990 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı ilk olarak İzmir ve Ankara'da faaliyete başlamıştır. 2011 yılından bu yana halen Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı ve KSGM'nün koordinasyonunda faaliyet yürütmektedir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, ihtiyaca göre il ve ilçelerde konukevi açmaktadır. Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu yüz bini geçen belediyeler, İl Özel İdareleri ve sivil toplum kuruluşları da konukevi açmaktadır (Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, 2013). Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, yerel yönetimler, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı toplamda 149 konukevi bulunmakta ve 3.624 kapasite ile hizmet vermektedir (KSGM, 2023: 91). Kadın konukevleri; şiddete maruz kalmış kadınları veya istismar mağduru kadınları, şiddetten korumak, hukuki, psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesine yönelik rehberlik ve danışmanlık sağlamak, kadının güçlendirilmesi ve çocukları ile birlikte temel ihtiyaçlarını karşılayacak geçici süreyle barınabilecekleri yatılı kuruluşlardır. Konukevinin adresi, telefon numarası, barınan kadınların ve çocuklarının, konukevinde çalışan personelin bilgileri gizli tutulmaktadır. Resmi yazışmalar ŞÖNİM üzerinden yürütülmektedir (Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, 2013).

Kadına yönelik şiddeti önleme ve kadını korumaya yönelik çalışmaların yürütülmesi adına Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı faaliyet gösteren Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), 2012 yılında kurulmuştur. 6284 sayılı kanun kapsamında kurulan ŞÖNİM'ler, şiddetin önlenmesi ve alınan koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanmasını destekleyen, yedi gün yirmi dört saat hizmet veren kuruluşlardır. “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkındaki Yönetmelik” in 7. Maddesine göre ŞÖNİM'ler, korunan kişiye verilen çeşitli hizmetlerin koordine edilmesi, tedbir kararının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunulması, şiddetin önlenmesine yönelik programların hazırlanması ve toplumun farkındalığının arttırılması, psikososyal, hukuki, ekonomik destek ve eğitim desteği, çağrı merkezine yapılan başvuruların yönlendirmesi, izlenmesi gibi görevleri

yürütmektedir. 6284 Sayılı Kanun kapsamında korunan kişilere psikososyal destek ve rehberlik hizmeti, iş bulma konusunda ya da iş bulmaya yönelik kurslar hakkında bilgi verilmesi konusunda rehberlik hizmetleri, sorunların çözümüne yönelik danışmanlık faaliyetleri, maddi destek konusunda danışmanlık ve hâkimin isteği üzerine sosyal inceleme raporlarının yazılması konusunda hizmet vermektedir. Şiddet uygulayan kişiye yönelik hâkimin isteği üzerine sosyal inceleme raporu hazırlar, davranış değiştirmeye yönelik eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine katılmasını sağlar, madde bağımlılığı ya da psikolojik rahatsızlık durumunda sağlık kuruluşuna yönlendirerek tedavi görmesini sağlar ve kişinin meslek edindirme kurslarına katılmasını yönelik faaliyetlerde bulunur.

Kadın konukevlerine sığınmak isteyen kadınlar doğrudan kadın konukevine başvuru yapamamaktadır. Bulunduğu ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı İl Müdürlüğüne, ŞÖNİM'e, kadın danışma merkezlerine veya kolluğa başvuru yapılmaktadır (6284 sayılı Kanun, Madde 9/3). Mülki amir, aile mahkemesi hakimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararıyla ŞÖNİM tarafından kadınlar ilk kabul birimine veya konukevine yerleştirilir. İlk kabul birimi, sığınma başvurusu olan kadınların ve varsa beraberindeki çocukların geçici olarak kabulünün yapıldığı, en fazla iki hafta kalabileceği, bu süreçte tıbbi tedavilerinin sağlandığı, psikososyal ve ekonomik durumlarının incelendiği birimlerdir (6284 sayılı Kanun, Madde 55/1). Bu süreçte yapılan sosyal hizmet konusundaki değerlendirmeler ve kadına uygun kadın konukevin tespit edilmesi sonucu kadın, ŞÖNİM tarafından konukevine kabul edilmektedir. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve sosyal hizmet merkezlerinde şiddetle mücadele kapsamında mağdur kadınlara yönelik rehberlik, danışmanlık ve sosyal hizmet sunulmaktadır. Sosyal hizmet merkezlerinde aile içi şiddetle irtibat noktaları oluşturulmuştur (KSGM, 2023).

ASHB'na bağlı olarak çalışan ALO 183 Şiddetle Mücadele Hattı, şiddetle mücadele mekanizmalarından bir diğeridir. ALO 183 danışma hattı ile kadın, çocuk, yaşlı, şehit yakınları, gaziler ve gazi yakınları ile ilgili hizmetler hakkında bilgilendirme, danışmanlık ve rehberlik yapılmaktadır. Yedi gün 24 saat hizmet esasına göre ve yurt içi aramalarda ücretsiz çalışan çağrı hattı, kadına yönelik şiddet, istismar veya töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik ihbarları değerlendirerek, vakanın bulunduğu ildeki Acil Müdahale Ekip Sorumlusuna veya

kolluk kuvvetlerine haber vermektedir. Acil müdahale ekipleri vakayı değerlendirerek emniyet veya jandarma ile iş birliği sağlayarak vakaya en kısa sürede müdahale edilmesini sağlamaktadır. Danışma hattında Kürtçe ve Arapça olarak da hizmet verilmekte ve engelli vatandaşlara yönelik işaret dili bilen personeller ile görüntülü görüşmeler yapılmakta, görme ve konuşma engelli vatandaşlara yönelik sms ile hizmet sağlanabilmektedir (<https://alo183.aile.gov.tr/>, 2023).

24 Mart 2018 yılında İçişleri Bakanlığı bünyesinde Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Kadına Destek Uygulaması (KADES), kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadının korunmasına yönelik hızlı ve acil müdahale uygulamasıdır. Şiddet tehdidi altında veya şiddet mağduru olan kadınların tek tuşla kolluk kuvvetlerinden hızlı bir şekilde yardım isteyebileceği bir uygulamadır. Akıllı telefon kullanıcısı kadınların, KADES uygulamasını indirdikten sonra T.C. kimlik numarası girerek aktive etmesi gerekmektedir. Kadınlar, acil durumlarda konum bilgisini açarak tek tuşla kolluk kuvvetlerine ulaşabilmekte ve olay yerine en yakın ekipler tarafından olaya müdahale edilmektedir (<https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades>, 2023).

6284 sayılı Kanun kapsamında 2021 yılında yürürlüğe giren Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik, elektronik kelepçe ile şiddet mağdurunun korunması amaçlanmaktadır. İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Elektronik İzleme Merkezi, ayak veya kol bileğine takılan elektronik kelepçe ile faili izlemekte, failin yasaklı bölgeyi ihlal etmesin halinde vakaya hızlı şekilde müdahale edilmesini sağlamaktadır. Merkez, takip işlemlerini yedi yirmi dört esasa göre yürütmektedir. Teknik yöntemlerle takip karar talebi, ŞÖNİM, kolluk, şiddet mağduru veya Cumhuriyet savcısı tarafından aile mahkemesine sunulmaktadır (6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik, 2021).

2020 yılında Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Adli süreç içerisinde mağdurun maruz kaldığı olayın etkilerini azaltmak, ikincil mağduriyeti önlemeye yönelik adli destek hizmeti vermektedir. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın görevleri arasında mağdurun haklarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik faaliyetleri yürütmek, hakları konusunda mağduru bilgilendirmeye yönelik çalışmaları gerçekleştirmek, mağdur için uygun müdahale planlarını yürütmek,

ikincil mağduriyeti önlemeye yönelik destek hizmetleri ve psikolojik, sosyal ve hukuki destek sağlamaya yönelik faaliyetleri yürütmek yer almaktadır. Mağdur kadınlara yönelik hizmetleri geliştirmek, hizmetlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmak üzere 2022 yılında Kadın Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunan ve uzman desteğine ihtiyaç duyan mağdurların beyanlarının özel ortamlarda uzman görüşmeci vasıtasıyla alınabilmesi için Adli Görüşme Odaları (AGO) kurulmuştur. (Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliği, 2021). AGO ile mağdurların kendisini daha rahat ifade edebilmesi ve ikincil mağduriyetin önlenmesi amaçlanmaktadır. Adli süreç içerisinde kırılğan gruplara veya suç mağdurlarına, psikososyal ve hukuki destek hizmeti sunulmaktadır. Bu kırılğan grup içerisinde çocuklar, kadınlar, yaşlı ve engelli bireyler yer almaktadır (<https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir>, 2023).

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının yanında barolar, sivil toplum kuruluşları (STK) ve belediyeler şiddete maruz kalan veya kalma riski bulunan kadınlara yönelik hizmet vermekte ve kadına yönelik şiddeti önleyici çalışmalar yürütmektedir. Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu, kadına yönelik şiddet, kadınlara yönelik ayrımcılık ve bunlar sonucunda ortaya çıkan sorunlar hakkında çalışmalar yürütmektedir. Kadının hakları ve adli süreçler hakkında ücretsiz danışmanlık ve psikososyal destek hizmeti sağlayan kadın danışma merkezleri barolar, STK'lar ve belediyeler bünyesinde hizmet vermektedir. Ayrıca gerekli durumlarda STK'lar ve belediyeler kadınlar için sığınma evlerinde barınma ihtiyacına destek vermektedir (KSGM, 2023: 97). Kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği içerisinde barolar, STK'lar ve belediyeler, kadına yönelik şiddetin sebepleri, sonuçları ve sonuçlarının sebep olduğu sorunlara yönelik çalışmalar ve araştırmalar gerçekleştirmekte, toplumsal farkındalığı arttırmaya yönelik seminer, toplantı, kitle iletişim araçlarıyla faaliyetler yürütmektedir. Özellikle STK'lar, ulusal ve uluslararası çalışmaları takip ederek, mevcut durumu değerlendirerek politikacılara eşitliğin sağlanmasına yönelik politikaların oluşturulması yönünde baskı yapmaktadır.

2.1.5. Kadına Şiddet ve Medya

Kitle iletişim araçları toplumsallaşmanın bir parçasıdır. Fikirlerin, kültürlerin topluma ulaştırılmasında ve aktarılmasında söz sahibi konumdadır. Tokgöz (1982: 3)'e göre kitle iletişim araçları hem toplumsallaşmayı kolaylaştıran bir araç hem de toplumsallaşmanın ürünüdür. Bireyin toplumda benimseyeceği kültüre yönelik bilgilendirme sağlamaktadır. Kitle iletişim araçları, toplumdaki bireylerin görüşünü, tutumunu ve davranışlarını etkilemekte ve bazen değiştirmektedir. Amaç, fikirleri etkileyerek ortak bir davranış biçimi ortaya çıkarmaktadır (Özkalp, 2009: 90-92). Medya, bir yandan aydınlatma ve bilgilendirme işlevini gerçekleştirirken bir yandan şiddet gibi olumsuz iletilere de yer verdiği için eleştirilmektedir. Şiddet olgusu, mecra ya da yaş gözetmeksizin medyada kullanılabilmektedir. Haber programları, televizyon dizileri, gazete haberleri, dergiler şiddet olgusunun kullanıldığı mecralara örnek olarak gösterilebilir (Uysal, 2006). Medyanın toplumsallaşmanın bir aracı olduğu göz önüne alındığında kadın ve erkeklerin nasıl temsil edildiği, davranışlar ve cinsiyete yönelik söylemler önem kazanmaktadır. Medyada kadın ve erkeğin sunuluşu çocukların bu sunuş şekli ile kadın veya erkeği rol model alması söz konusudur. Çocukların ve erkeklerin, kadına yönelik bakış açılarını şekillendirmesi ve bunun yanında kadınların da kendilerine yönelik algılarını etkilemektedir. Böylelikle cinsiyet rollerinin kabullenilmesi ve onaylanması bu şekilde devam ettirilmesini sağlamaktadır (Zeybekoğlu, 2013: 42-45).

Televizyon dizilerinde yer alan şiddet temaları hem şiddeti meşrulaştırmakta hem de şiddet eylemlerini özendirilmektedir. Reyting kaygısı ile şiddetin araç olarak kullanılması şiddetin toplumsal boyutunun görmezden gelinmesine aracılık etmektedir (Şenol ve Yıldız, 2011: 14). Böylece şiddet olgusu, psikolojik, sosyal, kültürel boyutları ile topluma yansımaktadır. Şiddetin temel sebebi olarak değerlendirmek yanlışsa da medya, şiddetin etkisini arttıran, şiddetin içselleştirilmesine sebep olan bir araçtır. Bu sebeple şiddetle mücadelede şiddetin nedeni ile birlikte şiddetin topluma yansıtılış biçimi de değerlendirilmedir (Hosta, 2013: 1831). Kitle iletişim araçları gerçekliği yeniden kurgulayarak sunmaktadır. İzleyici veya okuyucuya aktarılanlar gerçek olaylardan alınarak gerçek dünyanın yansımaları olduğu güvenini vermektedir. Kültürde hâkim olan değerler üzerinden şekillendirerek izleyiciyi ya da okuyucuyu toplumda egemen olan kültürün bir

parçası olmasını sağlamaktadır. Böylelikle hâkim olan kültürü meşrulaştırarak yeniden üretimin bir parçası olmaktadır (Timisi, 1997: 26).

Medya, söylem ve göstergesel dil ile toplumdaki algıyı anlamlandırmaktadır. Algıların yeniden üretimi ve anlamlandırılması toplumdaki egemen sınıfa göre oluşturulmaktadır. Bu durum egemen sınıfın yerini sağlamlaştırmakta ve sistemin devam ettirilmesini öngörmektedir. (Şimşek, 2000: 8). Wood (2009: 275)'a göre medya, kadın ve erkek olmayı üç şekilde çarpıtmaktadır. İlk çarpıtma, medyanın kadın ve erkek olmanın ideallerini sürekli tekrarlamaıdır. İkincisi kadın ve erkeklerin fiziklerinin nasıl olması gerektiğine dairdir ki cinsiyetçi klişeleşmiş şekilde tasvir edilmesidir. Üçüncüsü ise medyanın geleneksel rolleri vurgulayarak kadına yönelik şiddetin kanıksanmasına katkıda bulunmasıdır (Akmeşe ve Deniz, 2015: 318). Ataerkil sistemin elinde bulunan medyanın yayınlarında ise eril söylemler etkili olmaktadır. Kadınlar; güçsüz, erkeğe bağımlı, güzel olmak kalıp yargıları ile gösterilirken erkekler güçlü, başarılı, karizmatik olarak sunulmaktadır. Şiddet haberlerinde ise kadın mağdur, öldürülen kişi olarak belirtilir (Şener, Çavuşoğlu ve Irkılı 2016: 172). Medyada ve özellikle haberlerin yazımında kullanılacak sözcükler ve cümleler cinsiyet ayrımcılığına dair açık değil gizli mesajlar taşımaktadır. Kullanılan edilgen cümleler (öldürüldü, dövüldü gibi), kadının olayın öznesi olması durumunu ortadan kaldırır ve kadını nesneleştirir (Van Dijk, 1999: Köker ve Şanlı Karaaslan, 2013: 102).

Ersoy Çak (2010), toplumsal imgelemlerin televizyon reklamları ve müzik videolarında nasıl yer bulduğuna dair çalışmasında reklamların ve müzik videolarının cinsiyet kodlamaları içerdiğini tespit etmektedir. Reklamlarda ve müzik videolarında cinsiyetçi kalıpların yer aldığını, kadınların 'iyi veya kötü kadın' olarak yer aldığını, erkeklerin 'hakimiyet kuran erkek', 'güç sahibi erkek' görünümünün yaygın olduğunu ifade etmektedir. Diğer yandan televizyon programları ve yazılı basın toplumda var olan cinsiyetçi bakış açısını devam ettirerek ideal kadın algısı da oluşturmaktadır. Kalıplaşmış toplumsal roller yeniden okuyucuya ve izleyiciye aktarılmaktadır. İdeal kadın, anne, erkek, ailenin değerleri ve rollerine ilişkin kalıp yargıları yansıtarak (Zillioğlu, 1986: 38) toplumsallaşma sürecinde bireylerin topluma uygun davranışlarda bulunmasında etken olmaktadır. Cinsiyet rollerini pekiştirip kadınlara dair var olan ayrımcı algıları yineleyerek kadınları yok sayarak

yayın anlayışını devam ettirmektedir. Bu durum ise kadınların insan haklarını ihlal eden bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Gölbahar, 2007).

Avcı (2018), Özgöcan Aslan cinayetinin yazılı basında nasıl yer aldığını ve haberlerdeki söylem farklılıklarını incelediği araştırmasında, cinayete ilişkin söylemlerin, yakın olduğu siyasi ideolojilere göre şekillendiğini vurgulamıştır. Olayın, eril söylemler ile toplumsal bağlamdan koparılarak siyasi malzemeye dönüştüğü sonucuna ulaşmıştır. Medya sahip olduğu ideoloji ve kültürel tutumları, tarafsızlık ilkesini göz ardı ederek topluma yansıtmakta ve sahip olduğu ideolojiyi topluma benimsetmeye çalışmaktadır.

Cinsiyetçi bakış açısının, toplumsal normların, namus ve töre anlayışının toplumda yerleşmiş olması izlenen veya okunan haberlerin, dizilerin yadrganmamasına sebep olmaktadır. Medyanın ele aldığı konulardan biri de şiddet ve daha özelde kadına yönelik şiddettir. Medyada şiddet konusunun büyük yer kaplamasının sebebi izlenmeyi ve tirajları arttırmaktır. Medya, şiddet haberlerine ticari bir mantıkla bakmakta ve kadına şiddet haberlerini çok izlenecek ve çok okunacak olaylar olarak yaklaşmaktadır (Rao, 2014: 159-160). Bu sebeple başta gazeteler olmak üzere fiziksel şiddet ve kadın cinayetleri haberlerini sıklıkla yayınlamaktadır. Bu haberlerin çarpıcı başlıklar ile verilmesi, detayların ayrıntılandırılması şiddete maruz kalan kadını bir kez daha mağdur etmektedir (Yaktıl Oğuz, 2010: 446). Özellikle kadın cinayetlerinin üçüncü sayfada yer alması, bu haberlerdeki kadınların toplumsal rollerin ve konumlarının dışına çıkması sonucu cinayet ve şiddet ile cezalandırıldığı gerekçesiyle sunulmaktadır (Bayhantopçu, 2017). Ayrıca cinayet haberlerinde kullanılan “yine” gibi sıklık belirten kelimeler, cinayetlerin sıklığına dikkat çekerken cinayet olgusunun normalleşmesine sebep olabilmektedir (Yegen, 2014: 19-20). Fiziksel ve cinayet haberlerinin ağırlıklı olduğu gazetelerin büyük çoğunluğu haberi kadının kurbanlaştırıldığı senaryolar üzerinden hazırlanmaktadır. Kadın cinayetinde ölen kadınların fotoğraflarını paylaşan haberler, insan onurunu görmezden gelerek hak ihlalinde bulunduğunu fark etmemektedir. Şiddete maruz kalmış kadınların oluşan fiziksel yaralarını, kanlı görüntülerini paylaşırken kadın haklarının hiçe sayıldığını gözden kaçırmaktadırlar. Haber satma stratejisi olarak görülen bu durum kadınların haklarına yönelik tehditler barındırmaktadır. Kadın şiddetinin ayrıntıları ile derinlemesine ele alınması ve uzun uzun anlatılması haberin gerçeklikten uzaklaşmasına ve şiddetin normalleştirilmesine

sebebi olmaktadır (Köker ve Şanlı Karaaslan, 2013: 103). Şiddetin normalleştirilmesinin bir diğer yolu da kadına yönelik şiddet haberlerinde kadının şiddetin nesnesi haline getirilmesi ve önemsizleştirilmesidir. Böylece bu haberler, okuyucuları duyarsızlaştırmaktadır (Uluç, 2002: 5).

Toplumda var olan cinsiyet rolleri toplumsal kurumlar tarafından yeniden üretilirken kitle iletişim araçları da bu rollerin yeniden üretilmesinde başlıca araç haline gelmiştir. Feminist eleştiri kitle iletişim araçlarını, toplumda erkek egemen kontrolün sağlanması, hegemonik ve ataerkil değerlerin oluşturulmasının temel aracı olarak görmektedir. Radikal feministler kitle iletişim araçlarını kadını baskı altında tutan ataerkil toplumun temel aracı olarak görürken liberal feministler ise cinsiyet kalıplarının nesilden nesile aktarılmasının aracı olarak değerlendirir. Sosyal feministler, kapitalist toplumlarda ekonomik egemenliğe sahip olan ve ataerkil sistemin korunmasını sağlayarak ataerkil sistemin değerlerini yaygınlaştıran araçlar olarak ele almaktadır (Steeves, 1987: Timisi, 1997: 25). Kadına yönelik şiddetin medyada yer alışı şeklinin feminist yaklaşım çerçevesinde incelenebilmesi ve feminist bakış açısının anlaşılmasının gerekliliği sebebi ile bir sonraki bölümde feminizm ve feminist yaklaşımlar ele alınacaktır.

2.2. Feminist Kuram ve Sosyal Hizmet

2.2.1. Feminizmin Tarihsel Gelişimi

Feminizmin tarihsel süreci, akademik literatürde “dalga” metaforu kullanılarak incelenmiştir. Fakat bu metafor eleştirilere maruz kalmıştır. Feminizmin tarihi gelişimi, uygulamaları ve eğilimleri ile farklı gündemleri taşıyabilen girift bir yapıya sahip olduğu bu sebeple feminizmin dalga metaforu ile dönemsel ayrımlarının keskin bir şekilde yapılması mümkün olmadığı konusunda eleştirilmiştir. Bu durum literatürde, feminist hareketin tarihsel gelişimine dair farklı görüşler çıkmasına neden olmaktadır. Feminist hareketin gelişimi bazı araştırmacılara göre iki dalgadan, bazılarına göre üç hatta dört dalgadan oluşmaktadır (Taş, 2016: 166).

17. ve 18. yüzyılda var olan Aydınlanma dönemi çeşitli bilimsel çalışmaların yürütüldüğü ve akılcılık olarak adlandırılan bir dönemdi. Newton bu dönemin görüşünü bir paradigma ile ortaya koymuştur. Newton paradigmasına göre, fiziksel evren akılcı kurallara göre işlemektedir. Eğer fiziksel evren kurallar ile işliyorsa etik,

politik değerler de bu akılcı kuralları içermelidir. Akla ve matematiğe uymayan durumlar ve şeyler ikincil, “Öteki” olarak kabul edilir. Donovan (2021: 23-25), Newton’ un bu dünya görüşünün, akıl ile nitelendirilen kamusal alan ve akıl dışı olarak nitelendirilen duygusal alan ve kadının da içinde olduğu bir alan şeklinde ayırım oluşturduğunu ifade etmektedir. Akılcı varlıklar yani erkekler, akıldan yoksun varlıklara yani kadınlara hükmetme yetkisinin verildiğini belirtir.

Aydınlanma döneminde, kadının eş ve anne rolü ile eve ait olduğu düşüncesi dünya genelinde sabitti. 18. yüzyılın ortaları ve 19. yüzyılda Sanayi Devrimi başta olmak üzere dünya genelinde yaşanan değişimler, fabrikaların kurulması, kadının iş yaşamının dışında tutulması ve eve hapsedilmesi kamusal alan ile evin özel alanını birbirinden ayırdı (Donovan, 2021: 25). Fransız Devrimi ile insan haklarının vurgulanması fakat kadın haklarına yer verilmemesi 1800’lü yıllarda başlayan *birinci dalga*, kadın hareketini başlatmıştır. Bu dönemde kadınlar, kadın erkek siyasi eşitlik sağlanması ve eşit yasal haklara sahip olunmasını amaçlayarak çalışmalarını yürütmüştür. İlk feminist dalga, kadınların seçimlere katılma hakkı, eğitim ve istihdam hakkı gibi alanlarda mücadelesini şekillendirmiştir. Mary Wallstonecraft’ ın 1792 yılında kaleme aldığı “A Vindication of The Rights of Woman” (Kadın Hakları Savunusu) ilk modern feminizm çalışmasıdır. Wallstonecraft, eserinde, kadının da akıl sahibi olduğunu ve bu sebeple akıl ile özdeşleştirilmiş erkekler ile eşit haklara sahip olması gerektiğini savunmuştur. Kadınların ikincilleştirilmesinin sebebinin akıldan bağımsız olduğunu ve toplumsal olarak oluşturulduğunu belirtmiştir. Cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için de toplumsal bir değişim olmasının gerekliliğine dikkat çekmiştir (Berkday, 2013: 4). Yine aynı yıllarda Fransız Devrimi’nin ilk dönemlerinde Olympe de Gouge, Fransa’da kadın haklarını savunmaya yönelik çalışmış ve “Les Droits de la femme” adlı yazı ile kadının özgürlüğünü savunduğu için giyotinde idam edilmiştir. Wallstonecraft ve Gouge kadının ayrımcılık yaşamaması ve ezilen olmaması gerektiğini, siyasi alanda kadın erkek eşitliğinin sağlanması gerektiğini savunmuşlardır (Donovan, 2021: 21).

Fransız Devrimi başta olmak üzere tarihsel süreçlerde toplumsal devrimler gerçekleşmiş ve insan hakları konusunda düzenlemeler sağlanmış olsa da bu düzenlemelerde kadına ve kadın haklarına yer verilmemesi kadınların siyasi hak eşitliğinin sağlanmasında gecikmeye sebep olmuştur. Kadınlar bu zorlu mücadele

sonucu Birinci Dünya Savaşı sonrasında oy kullanabilme hakkını elde etmişlerdir (Kolay, 2015: 6).

Birinci dalga kadın hareketinin mücadelesi ve elde edilen sonuçlar *ikinci dalga* kadın hareketini beraberinde getirmiştir. 1960 ve 1990'lı yıllarda kendini gösteren ikinci dalga, “kişisel olan politiktir” sloganı ile hareket etmiş ve toplumdaki cinsiyet eşitsizliğine bağlı ortaya çıkan eşitsizliğin önlenmesi gerektiğini savunmuştur. Özel alanda öğrenilen rollerin kuşaktan kuşağa aktarılmasının ve standardize edilmesinin eşitlik mücadelesine ket vurduğu düşüncesi ile hareket etmişlerdir. Özellikle toplumsal cinsiyet kavramı üzerinde durmuşlar, toplum içinde kadın ve erkeğin aynı statüde olması gerektiğini savunmuşlardır. Kadın erkek eşitsizliğinin tabiatı kaynaklanmadığını, ataerkil toplumunda normlaşmış ‘görevler’ in eşitsizliğe sebep olduğunu iddia etmişlerdir. Ünlü feminist Simone de Beauvoir'ın “İnsan kadın doğmaz, sonradan kadın olur” sözü bu dönem feminist hareket için sloganlaşmış ve toplumsal cinsiyet rollerinin sonradan öğretildiği üzerinde durulmuştur (Kara, 2018: 8).

1966 yılında ABD’de kurulan Ulusal Kadın Örgütü (National Organisation of Women-NOW), feminist hareketin sesini duyurabilmek amacıyla kurulan çeşitli örgütlerden biridir. NOW amacının, kadınların da erkekler gibi potansiyellerini geliştirme şansını elde etmeleri olduğunu belirtmiştir. Böyle bir eşitliğe ise kadınların siyasal, ekonomik ve sosyal hayatta karar verme süreçlerine dahil olmaları ile mümkün olabileceğini savunmuştur (Kraditor, 1968: Donovan, 2021: 63). Kadınların çalışma yaşamına eşit bir şekilde dahil olmasını, çalışma şartlarını ve ücretlerin eşitliğini savunmaya yönelik çalışmışlardır (Michel, 1997: 83-85).

Özel ve kamusal alanda eşitliği ve cinsiyete dayalı iş bölümünü savunan ve bu hedef doğrultusunda mücadele eden kadınların, ortak bir ayrımcılık yaşadığı fark edilmiştir. Bu sebeple ortak bir zeminde hareket etmeyi önemseyen ‘kız kardeşlik’ kavramı ortaya çıkmış ve kadınların eşitliği erkekler üzerinden ele alınmaktan vazgeçilerek temel nokta kadın olarak belirlenmiştir. Kız kardeşlik kavramı ile kadınların deneyimleri ve bu deneyimlerin, sorunların kendi aralarında paylaşarak güçlenmeyi sağlayacağını savunmuşlardır. Bu ortak hareket 1970’lerin sonuna doğru akademiye de yansımıştır ve kadın odaklı çalışmaların oluşturulmasını sağlamış ve “Kadın Çalışmaları” adı ile yeni disiplin araştırmaları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalar sosyal politikaları da etkilemiştir (Berkday, 2013: 6). Farklı kültürlere sahip

kadınların bir arada mücadele vermesi, farklı bakış açıları ve farklı yaşam tarzlarına sahip kadınları bir araya gelerek ‘bilinç yükseltme’ görevini yerine getirmişlerdir. Böylelikle kolektif bilince sahip olan kadınlar, erkek egemen iktidarın “böl yönet” anlayışına karşı muhalefet olmayı başarmışlardır. Böl yönet anlayışı, kadınları kolektifleşerek güçlenmesini önlemeye yönelik bir yaklaşımdır.

İkinci dalga feminist hareketlerin Batı’da mücadele etmesi ve toplumdaki imtiyazlı sınıftaki kadınların mücadelesi olması eleştirileri kendine çekmiştir. İkinci dalganın sadece tek bir sınıftaki kadınlara yönelik çalıştığı, ırk ve sınıfsal farklılıkları göz ardı ettiği, kadınların sorunlarının evrensel olamayacağı yönündeki eleştiriler üçüncü dalga feminizmin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Teater, 2015: 105).

1990 ve 2000’li yıllar arasında dünyada cinsiyet eşitliğine dair yasal boyutun birçok ülkede sağlanması üzerinden hareketle *üçüncü dalga* feminizm, post feminist yani feminizm sonrası çağ olarak adlandırılmıştır (Gaag, 2018: Can, 2023: 24). Üçüncü dalga feministler, kadın ihtiyaçlarının sadece bir sınıftaki kadınlar üzerinden genellenemeyeceğini, farklı sınıf ve gruplardaki kadınların baskı ve ayrımcılığı farklı deneyimledikleri, bu sebeple kadınların bireysel olarak ele alınması gerektiğini savunmuştur. Diğer dönemlere göre mutlak eşitlikten ziyade farklı toplumlarda, farklı etnik kökenli kadınların farklı sorunları olduğu ve bu sorun farklı çözümü olacağı vurgulanmıştır.

Kadın alanındaki bu mücadeleler, farklı görüşlerin farklı şekillerde ortaya koyulması feminizm alanında farklı yaklaşımları beraberinde getirmiştir. Farklı yaklaşımlar ortaya çıkmış olsa da temelde feminist kuramlarda ortak bir nokta bulunmaktadır. Bu ortak nokta kadınların özgürleşmesi, fırsat eşitliği ve kadınların sömürülmesinin önlenmesini amaç edinmesidir.

2.2.2. Feminist Kuramlarda Kadın

Fransız Devrimi ile ortaya çıkan özgürlük ve eşitlik kavramları gündeme gelirken bu kavramlar içerisinde kadınlar geçmemiştir. Bu devrim ile birlikte kadınlar eşitlik anlayışına dahil olmadıklarını anlamıştır. Bu farkındalığa ilk sahip olan isim Olype de Gouges olmuştur ve çalışmalarından dolayı giyotinde idam edilmiştir (Dal, 2012: 23). Böylelikle kadınlar, eşitlik için harekete geçmenin gerekliliğini anlamıştır.

I. Dalga kadın hareketi döneminde yayılan *liberal feminizm* bu sebeplerle eşitlik ve özgürlük kavramlarını ele almıştır. Liberal feminizm, liberal teoride olduğu gibi eşitlik, özgürlük ve bireysellik kavramlarına vurgu yapmaktadır. Liberalizm bireyin değerine değinmiş ve egemen olanın birey üzerindeki baskısının kaldırılması ile bireyin özgürleşeceğini savunmuştur. Fakat liberal teoride birey sadece erkek olarak ele alınmıştır. Liberal feminist teori ise egemen baskıyı erkek, bireyi de kadın olarak ele almakta ve toplumda baskın olan erkek egemenliğinin kadına karşı baskı ve kısıtlamasının yok edilmesini amaçlamıştır. Liberal feministlere göre; kadın ve erkek için fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Fırsat eşitliğinin sağlanmasıyla bireylerin kendilerini geliştirebilecek potansiyele erişebileceğini savunurlar. Kadın erkek eşitliği için kadın haklarını kapsayan yasal ve politik değişimler desteklenmelidir düşüncesini savunurlar. (Teater, 2015: 108). Liberal feministler aileyi doğal bir kurum olarak görmekte ve kadının aile içindeki rollerini reddetmemektedir. Aile kurumunun korunarak daha eşitlikçi bir hale gelmesi için mücadele edilmesine vurgu yapmaktadır. Kadının ev dışında sınırlandırılmasının, kadının potansiyelini geliştirmesi önünde engel olduğunu, ev içindeki işlerin eşit olarak dağıtılması gerektiğini savunmaktadır. Böylece kadın hem kamusal alana çıkabilecek hem de aile içinde ezilmesinin önüne geçilmiş olacaktır (Güneş, 2018: 145-146). Eğitim ve iş gücü piyasasındaki eşit rekabet liberal feministler için temel yapı taşlarından olmuştur. Kadınların kaynaklara erişimi kolaylaşsa da iş gücü piyasasında erkekler tarafından baskı altındadır. Kadınların düşük düzey işlerde düşük ücretlere çalışması ve üst düzey konumlara gelmesinin engellenmesi ayrımcılığı beraberinde getirmektedir. Kadınların eğitim ile kamusal alanda kendine yer bulacağı düşüncesi hakimdir (Atan, 2015: 7). Ünlü feminist Wollstonecraft, çalışmalarında kadının eğitiminin önemine sık sık vurgu yapmıştır. Kadınların eğitim hayatına katılması, kadın hareketi mücadelelerinde kadının daha bilinçli düşünmesini ve harekete geçmesini sağlayacaktır. Kadınların eğitimden dışlanması ile eleştirel düşünme becerisini kullanamadıklarını, Rousseau'nun kadın erkek farklı düşünce yapısına sahiptir anlayışının tersine kadının eğitimdeki eksikliğinin bu farklılığa sebep olduğunu belirtmektedir. Ayrıca eğitim ile kadının kariyerinde daha saygın konumlara erişebileceğini ve ekonomik özgürlüğün kadının güçlenmesini destekleyeceğini belirtmiştir (Donovan, 2021: 36-40).

1970’li yıllarda liberal feministlerin tam zıttı görüşe sahip *radikal feminizm* New York’ta geliştirilmiştir. Liberal feministlerin savunduğu eşitlik kavramı yerine radikal feministlerin odak noktası patriarkidir. Ataerkil düzende erkek egemen ve baskı kuran sınıftır, kadın ise ezilendir. Amaçları ataerkilliği ortadan kaldırmaktır. Siyasi alanda eril güç kendini göstermektedir ve toplumda yapılan düzenlemeler de eril düşünce ve bakış açısını içermektedir. Böylece kendinden alt sınıf olarak gördüğü kadınların siyasi yaşama katılmasını engeller. Ayrıca egemen sınıf olan erkek, özel alanda yani evde de kendinden alt sınıf olarak gördüğü kadını baskı altında tutmaya çalışır. Bu sebeple evlilik kadının hapsolmasına ve ezilmesine sebep olacaktır ve kadının kendi potansiyelini geliştirmesine engel olacaktır fikri ile liberallerin tersine radikal feministler, aile kavramına tamamen karşıdır (Slattery, 2012: 144-145). Patriarki’de erkeğin kadına uyguladığı şiddet ve ev içinde kadına yönelik baskı kurarak kadın bedeninin kötüye kullanılması bulunmaktadır (Michel, 1997: 34). Radikal feminist teori, kadın bedeni üzerinden çalışmalarını yürüterek kürtaç, çocuk bakımı ve annelik gibi özel alandaki sorunları ele alır ve ‘kişisel olan politiktir’ sloganı üzerinden hareket etmektedir (Flynn, 1997: Altınbaş, 2006: 39). II. Dalga Kadın Hareketi’nde ön plana çıkan kız kardeşlik kavramını vurgulayan radikal feministler, kadınların kadın olmasından dolayı erkek baskısı altında kaldıklarını belirtir. Ataerkil toplumda erkek egemenliği ‘böl ve yönet’ politikasıyla hareket etmekte ve kadını eve hapsederek kadınları kolektif bilinçten uzaklaştırmaktadır. Bu amaçla kadınlar, kız kardeşlik anlayışı ile kadınların deneyimlerini paylaşarak erkek egemenliğine karşı güçlenmeyi hedeflemiştir (İlter, 2014: 41).

Bir diğer feminist yaklaşım *kültürel feminizmdir*. 19. yüzyılda Margaret Fuller tarafından kaleme alınan “19. Yüzyılda Kadın” eseri ile kültürel feminizm başlamış ve şekillenmiştir. Aydınlanma düşüncesi bilgisinin mekanik yapısını redderek duygusal, sezgisel ve ruhsal yönünü savunur. Kadınların sezgisel yönlerinin bulunduğunu ve bu nedenle kadınların erkeklerden farklı olduğuna inanmışlardır. Kadınların hem ontolojik hem de kültürel olarak farklılığını değinirler. Amaçları siyasi değişimden ziyade toplumsal kültür değişimi yaratmaktır ve bu değişimin anaerkil yapı olması yönündedir (Çolak, 2022: 15). Toplumsal cinsiyet rollerinin toplumda hâkim olan kültürden kaynaklandığını belirtirler. Hâkim olan ataerkil kültür yapısı kadının ikincil durumunu ve baskı gören konumunu pekiştirmektedir. Anaerkil toplum yapısının toplumu geliştireceğine inanırlar. Anaerkil toplum ‘başarı,

barış', ataerkil toplum ise 'tiranlık, savaş' gibi konuların kaynağı olarak görülür (İlter, 2014: 22). Kadın egemenliği hâkim olduğunda savaşların olmadığı, insana ve doğaya karşı işlenen suçların önlenilebileceği düşüncesi bulunur. Radikal feminizmde olduğu gibi kültürel feministler de aile kurumuna karşı dururlar. Aile kurumunun kadının özgürleşmesine engel olduğunu ve kadının gelişmesine ket vurduğunu savunurlar. Ev içi işlerin meslek haline getirilerek emeğin karşılığının para olarak alınması gerektiğini vurgularlar (Gilman, 1993: Donovan, 2021: 105). Kültürel feministler, kadınların kendi bedenleri üzerinde söz sahibi olmalarını, doğum kontrolü ve kürtaj hakkı gibi konuları ele almıştır. Kültürel feministlere göre, kadının kendi bedeni üzerinde söz sahibi olması yani doğum ve kürtaj hakkında söz sahibi olması kadınların özgürlüğünü sağlayacaktır. (Donovan, 2021: 110-112).

Liberal ve radikal feministlerin, kadınlar arasındaki sınıfsal farklılıkları ele almamasını eleştiren *Marksist feministler*, kadınların kendi arasında eşitsizlik yaratan sosyal sınıfların ve ekonomik farklılıkların cinsiyet eşitsizliği yarattığını düşünmektedir. Kadınların ezilmesi, kadın erkek arasındaki ilişkiden farklı olarak iş yaşamındaki konumu ile ilişkili olduğunu belirtilir. (İlter, 2014: 20). Marks ve Engels' in fikirleri Marksist feminizm temelini oluşturmuştur. Marks ve Engels'in, kapitalizme yönelik eleştirileri, emek ve kapitalizm teorileri Marksist feminist teoriyi şekillendirmiştir. Engels, anaerkillikten ataerkilliğe geçiş ve özel mülkiyetin ortaya çıkması, erkeklerin iktidarı ele almasına ve toplumsal yapıda değişimlere sebep olduğunu belirtir. Ataerkillik, kapitalizm üzerinden baskı ve sömürü kurar hale gelmiştir. Kadınlar üzerinde kurulan kontrol ve hegemonya ile kadınlara öğretilen yanlış roller ile kadınlar ev işleri ve annelik rollerini birincil tutmuşlardır. Gerekli dönemlerde kadınların işe alınması ve işten çıkarılma söz konusu olduğunda akla ilk kadınların gelmesi kadınların yedek iş gücü olarak kapitalizme hizmet etmesine neden olmaktadır (Slattery, 2012: 142). Marksist feministler, ev içi işlerin kadını sömürdüğünü, kadınların emeklerinin karşılığını alamadığını, evde ücretsiz işiçi olduğunu ve ev işlerinin kadının eve hapsolmasına sebep olduğunu savunurlar. Bu sebeple kadınların görünmez emeğini görmezden gelmek yerine ev işleri için kadınlara ücret verilmesi gerektiği fikrine sahiptirler (Şenkal, 2016: 104). Engels, kadınların üretime katılarak özgürleşebileceğini ve eşitliğin sağlanabileceğini belirtir. Ev işleri ve çocuk bakımının toplumsallaştırılması fikrini savunurlar. Böylelikle

kadınların kamusal alana girmesi sağlanmış olacaktır (İlter, 2014: 21). Üretime katılan kadınların, erkeklerle eşit ücretlere çalışmasını desteklemektedirler.

Marksist feministlerin kapitalizm eleştirisi ve radikal feminsitlerin cinsiyet vurgusu üzerinden iki teoriyi birleştiren *sosyalist feminizm* teorisi ortaya çıkmıştır. Kapitalizmin patriyarki elinde olmasını eleştirerek bu iki teoriden yararlanır. Kapitalizm, toplumsal cinsiyet rollerinin kalıplaşarak kadınların ezilmesinin daha baskın hale gelmesine sebep olmaktadır. Radikal feministlerin eleştirilerini gözeterek Marksizim kavramları üzerinden kadınlara yönelik kavramları yeniden oluşturmuşlardır (Çakır, 2008: 185).

Postmodernizm, 1990’larda ortaya çıkan ve 21. yüzyılın ilk yarısına kadar gelişen ve üçüncü dalga kadın hareketi içerisinde kendisini gösteren bir akımdır. Postmodernizm ve feminizm birbirini eleştiren aynı zamanda birbirini etkileyen akımlar olarak çıkmıştır. İki akım da geleneksel Batı düşüncelerine karşı çıkan ve sorgulayan bir yapıya sahip olması yönünden ortak noktaya sahiptir. Feminizmin, modernizm üzerinden şekillenmesi postmodernizmin feminizm ile bağdaştırılamayacağı konusunda eleştiriler bulunmaktadır (Alptekin, 2006: 39). Ama yine de *postmodern feminizm* adı altında bir yaklaşım vardır. Postmodern feminizm, Aydınlatma dönemi temelinde güçlenen modern feministleri; aydınlanmanın temelinde var olan akıl ve mantık ile özdeşleşen erkeğin iktidar olduğu dünyada ötekileştirilen kadının karanlık, beden ve kültür ile özdeşleştirilmesi üzerinden yola çıkan modernistleri eleştirir. Postmodernizm ise aydınlanmayı redderek kadın ve erkek cinsiyeti ayrımını kabul etmez (Tür ve Aydın Koyuncu, 2010: 15). Postmodernistler toplumda var olan eril dilin olguları yarattığını düşündüklerinden dildeki erilliği kaldırmaya yönelik çalışmışlardır (Alptekin, 2006: 40). Fakat bu alanda modernistler tarafından eleştirilmişlerdir. Modern feministler, postmodernistlerin bilgi üretiminde bulunamadıklarına ve bu sebeple çalışmalarında eleştiri yapmaktan fazlasını yapmadıklarına değinmişlerdir. (Altınbaş, 2006: 42).

2.2.3. Feminist Kuramı Esas Alan Sosyal Hizmet

Feminist teori, toplumsal cinsiyet ilişkilerini sorgulayarak toplumsal olarak inşa edilen ataerkil sistemi sorgulamaya başlamış ve erkek egemenliğinin biyolojik farklılıklardan dolayı değil toplumsal olarak inşa edildiğini belirtmiştir (O’Tooler ve Schiffman, 1997: 3). Cinsiyeti sebebiyle kadınların toplumda dezavantajlı konumuna

dikkat çekerek bu konunun toplumsal süreçler içerisinde değiştirilebileceğini savunmaktadır (Güngör, 2007: 54). Feminist sosyal hizmet, feminist kuramı ve kadınların deneyimlerini temel alarak kadınların yaşadığı sorunları etkileyen toplumsal ve yapısal faktörlere dikkat çeker ve kadınların bu sorunlara yönelik baş etme becerilerini geliştirmeyi ve güçlendirmeyi esas alır (Buz, 2009: 56). Feminist teori, baskı karşıtıdır. Fırsat ve kaynaklara eşit erişimi sağlayacak, ilişkiler arasındaki eşitsizliği azaltacak sosyal değişmeyi savunur. Kadınlar için baskı oluşturan sosyal yapıların değiştirilmesi ve eşitsizliğe sebep olan toplumsal rollerin yok edilmesine vurgu yapar (Valentich, 2011: Teater, 2015: 118). Feminist teorinin bu amaçları ve feminist teoride bulunan kavramlar, feminist sosyal hizmet müdahaleleri ile ilgilidir. Toplumsal cinsiyet rollerine yüklenen anlamlar, ataerkil toplumsal yapının kadına etkileri ve oluşturduğu eşitsizlikler, toplumda yaşanan ayrışmanın etkilerinin analiz edilmesi ve sosyal değişim sosyal hizmet ve feminist teoriyi ortak noktada buluşturmaktadır (Buz, 2009: 56). Feminist sosyal hizmetin amacı, kamusal ve özel alanda ataerkil yapıyı ve ayrıca sosyal konumlandırılışa sebep veren kadınlara yönelik baskıyı sona erdirmektir (Dominelli, 2002: 76).

Feminist teori yalnızca kadınlar ile gerçekleştirilen uygulamaları değil erkeklerle de uygulamayı içerebilir. Fakat erkeklerle çalışma konusunda feministler arasında ayrılıklar bulunmaktadır. Radikal feministler, erkekler ile çalışmayı tamamen reddederken liberal feministler cinsiyetçi olmayan bir çalışma ile erkeklerle çalışma yapılabileceğini, böylelikle erkeklerin toplumda var olan güç eşitsizliklerini fark edeceklerini ifade etmektedir. Radikal feministler ise erkeklerle çalışmanın, kadının toplumdaki rolünü pekiştireceğine ve kadını güçsüzleştireceğini savunur (Dominelli, 2002: 97). Liberal feministler, kadın, erkek ve çocuğun birlikte sosyal refahını yükseltmeyi amaçlamaktadır. Toplumda kadın ve erkek arasında eşit ilişkiler kurularak kadının topluma dahil olmasını desteklemektedir.

Feminist sosyal hizmet, kadınların güçlendirilmesini desteklemektedir. Bu güçlendirme amacıyla kadınların toplumdaki konumunun anlaşılması, toplumu yeniden anlamlandırması ve yapısal eşitsizlikler üzerinde durmaktadır. Kadınların bulunduğu yeri başlangıç noktası olarak toplumdaki konumu ve kadının kendi mücadelesi arasında bağlantı kurarak müracaatçı-çalışmacı etkileşiminde bir sosyal hizmet uygulaması olarak tanımlanmaktadır (Dominelli, 2002: 17). Feminist sosyal hizmet, toplumsal cinsiyeti temel alarak kadınların ihtiyaçlarına bütüncül yaklaşım

ile kadının sorunları ile baş etmelerine destek olur. Bu desteği de kadının kaynaklarına odaklanma, kadının kaynaklarının farkına varmasını sağlama ve deneyimledikleri baskıda yapısal faktörlerin etkisini anlamaya yönelik verir. Yani özgürleştirici yaklaşım ile birlikte güçlendirme yaklaşımı feminist sosyal hizmet müdahalesinin temel araçlarıdır. Bireysel güçlendirmenin yanında makro düzeyde mücadeleyi amaçlayarak kadın odaklı sosyal politikaların oluşturulmasına katkıda bulunur. Toplumda var olan sorunların ve politikaların değerlendirmesini yapar, sosyal kaynakların gelişimini sağlamak amacıyla farkındalık oluşturmaktan sorumludur (Özateş, 2009).

Bakı karşıtı uygulamayı gerçekleştiren feminist sosyal hizmetin temel bileşenlerini Thompson (2001: 61) şu şekilde açıklamıştır:

1. Sosyal hizmet müdahalesi güçlendirmeyi esas alır. Kadınların bulunduğu konuma uyum sağlamaları yerine baskıya karşı gelmeleri konusunda güçlendirmeyi hedefler.
2. Kalıplaşmış varsayımlardan uzak durulmalıdır.
3. Bilinç yükseltme çalışmaları ile cinsiyetçiliğin problemlerin çözümünde engel olduğunu anlamaya yönelik çalışılmalıdır.
4. Mikro düzeyde kadınların duygu, düşünce ve işlerini değerli kılmayı hedefleyip kadınların özsaygısını artırır, makro düzeyde cinsiyet eşitsizliğine karşı savaşı.
5. Toplumda egemen olan ayrımcı tutum ve uygulamalara meydan okur.

Feminist perspektifi kullanılan sosyal hizmet uygulamalarında baskı karşıtı bakış açısıyla kadınların toplumsal yapı sebebiyle dışlandığı kaynaklara ve fırsatlara erişimi için güçlendirilmesine katkı sağlar. Feminist yaklaşım ile birlikte sosyal hizmet mesleğinin kullandığı ekolojik yaklaşım ve güçlendirme yaklaşımı feminist sosyal hizmet uygulamalarında birlikte kullanılabilir. Özellikle, toplumdaki eşitsiz ilişkilerle mücadele etmeyi ve kadınların güçlendirilmesini amaçlayan feminist sosyal hizmet için güçlendirme yaklaşımı önemli bir noktada bulunmaktadır (Teater, 2015: 110-120).

Güçlendirmede, birey kendisine yardım edilen pasif konumdan ziyade kendine yardım eden aktif roledir. Baker (2012)'a göre güçlendirme; *“Bireylerin, ailelerin, grupların veya toplulukların sosyoekonomik ve politik gücünü arttırmalarına ve var olan koşullarını geliştirip dönüştürmelerine yardımcı olacak*

sosyal hizmet müdahalesine yönelik süreç”tir. Thompson (2016: 42) güçlendirmenin gücün üç düzeyi ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu üç düzey:

- *Kişisel ya da psikolojik düzey*; bireyin benlik saygısının artırılması ve sahip olduğu becerilerin geliştirilmesini içeren düzeydir.
- *Kültürel düzey*; toplumda var olan kültür, toplumda bireyi engelleyen algılara sahip olmasına sebep olabilir. Örneğin ayrımcılığa sebebiyet verecek olumsuz algıların gruplar tarafından içselleştirilmesine sebep olabilir. Bu düzeyde çalışılacak güçlendirme, kalıp yargılarla mücadele etme gibi var olan toplumsal anlam sınırlarını silmeyi içermektedir.
- *Yapısal düzey*, bilinçlenmeyi içermektedir. Bireyin deneyimlediği sorunların toplumsal yapıyla ilgili olduğuna dair farkındalığını arttırarak bilinç oluşturmaya ifade eder.

Sosyal hizmet ilkeleri ve feminist çalışmalar ile oluşturulan ve sosyal hizmet müdahalesinde temel alınan feminist sosyal hizmet değerleri şunlardır (Gilmore, 2010):

- Kişisel olanın politikliği
- Gücü yeniden kavramsallaştırma
- Ayrımcılığa karşı çıkma
- Farklılıklara saygı duymak
- Ontolojik feminizm

Beydili, Yıldırım ve Demiröz (2013), feminist sosyal hizmet uygulamalarında, sosyal çalışmacının diğer rollerinin yanında danışmanlık, aktivistlik, lobicilik ve bağlantı kurucu rollerini kullandığını belirtir.

- *Danışmanlık rolü*: Toplumsal algılar içerisinde kadının sorunlarının değerlendirilmesi, çözüm için birlikte çalışılması, sürecin yönetimi, özellikle kadının haklarına ve haklarını nasıl kullanabileceğine ilişkin bilgi aktarımının sağlanması, psikososyal değerlendirmeyi içerir.
- *Aktivistlik rolü*: Mücadele edilen eşitsizlik ve sosyal adaleti sağlama konusunda kamuoyu oluşturma, buna yönelik çalışmalar gerçekleştirme rollerini içermektedir.
- *Lobicilik rolü*: Feminist uygulamalarda karşılaşılan sorunlar veya var olan adaletsizlikler makro düzeyde değerlendirilir ve bu sorunlara yönelik eşitsizliği

ortadan kaldırılmasına dair lobicilik faaliyetlerinde rol üstlenebilir. Yasa ve uygulamaların geliştirilmesi veya dönüştürülmesi konusunda sorumluluk alması gereken roldür.

- *Bağlantı kurucu rolü:* Kadının yaşadığı sorunların çözümüne yönelik kaynaklar ile buluşturulması ve hizmetlere yönlendirilmesini ifade etmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Problemi

Türk basınında yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda toplumsal cinsiyet rollerini kalıplaştırmaya yönelik kullanılan dilin, mağdurun kullanılan görselinin ve suçun normalleştirilmesine yönelik ifadelerin kadın haklarını örselediği ve kadının toplumda dezavantajlı konumunu pekiştirdiği düşünülmektedir. Ayrıca Michaud (1991) şiddetin çok fazla görülmesini ve gösterilmesini toplumda şiddetin kanıksanmasına ve olağan karşılanmasına sebep olacağını belirtmektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadelede basının rolünün neliği araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmadaki amaç, yazılı basının kadına yönelik şiddet haberlerinde eril dilin ve bakışın hâkim olup olmadığını ortaya koymaktır. Şiddet haberlerinin sunumunun farkındalık oluşturma ve bilinçlendirme rolü üstlenip üstlenmediğini sorgulamaktır. Kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunuş şeklini kadın hakları ve feminist sosyal hizmet bağlamında ele alarak kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmaya çalışmaktır. Kadına yönelik şiddet konusunda literatüre katkı sunmak ve bu alanda çalışma yapacak olanlara yol gösterici olması hedeflenmektedir. O nedenle incelenecek ve değerlendirmeye alınacak haberlerin incelenmesinde bazı kriterler uygulanacaktır. Bu kriterler şunlardır:

- Haberin sunumunda kadına yönelik kişisel bilgiler yer alıyor mu?
- Haberin sunumunda mağdurun fotoğrafları kullanılıyor mu?
- Haberin sunumunda şiddet olayının nasıl gerçekleştiği hakkında detay veriliyor mu?
- Haberin sunumunda kadın/erkek hangi toplumsal roller üzerinden konumlandırılıyor?
- Haberin sunumunda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı oluşturuluyor mu?
- Haberin sunumunda kadınların özsaygı ve değerlerinin korunmasına dikkat ediliyor mu?

Sosyal hizmet bilim ve uygulamalarında, kadına yönelik şiddet ayrı bir alan olarak ele alınmakta ve feminist yaklaşım ilke ve temelleri ile müdahale ve uygulamalarda bulunulmakta, *kadının güçlenmesine* yönelik müdahaleler gerçekleştirilmekte ve *savunuculuk rolü* üstlenilmektedir. Araştırma konusu itibari ile sosyal hizmet bilim ve mesleğinin uygulama alanlarından biri olan dezavantajlı konumda olan kadın ve kadına yönelik şiddet konusunun haberlerin sunumunda nasıl ele alındığının değerlendirilmesinin literatüre katkı sağlayacak olması ve toplumsal bilinç oluşturulması sebebi ile araştırmanın önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca kadına yönelik şiddetin haberlerde ele alınışı ve söylemlerin nasıl yer aldığını anlamaya çalışmanın feminist sosyal hizmete ışık tutması bakımından anlamlı olduğu düşünülmektedir.

3.3. Araştırmanın Varsayımı

Literatür araştırmasından elde edilen bilgiler sonucunda çalışma, “*Kadına yönelik şiddet vakalarının basında sunuluş şeklinin kadının dezavantajlı konumunu pekiştirdiği*” varsayımıyla yola çıkmaktadır. O nedenle çalışmanın cevabını arayacağı sorular şunlardır:

- Yazılı basında yer alan şiddet haberlerinin sunum şekli şiddeti normalleştiriyor mu?
- Yazılı basında yer alan kadına yönelik şiddet haberleri kadının kişisel verilerini korumakta mıdır?
- Kadına yönelik şiddet haberlerinin sunum şekli toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirmekte midir?
- Kadına yönelik haberlerin detayları toplumsal rollerin kalıplaşmasını pekiştirmekte midir?

3.4. Araştırmanın Türü/ Deseni/Modeli

Araştırma kültür analizi deseninin kullanılacağı nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; “gözlem, görüşme ve doküman [resmî belgeler / kayıtlar, gazeteler, fotoğraflar, yazışmalar ...] analizi gibi nitel veri yöntemlerinin kullanıldığı, olayların bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 43). Kültür analizi deseni, antropoloji geleneğini yansıtan kültür analizi, bireysel yanında toplumsal davranış,

yapı, işleyiş, değerler, normlar gibi kültürel öğelerin tanımı ve analizi üzerine odaklanmaktadır; bir kültürdeki inanış ve değerleri ve bunların oluşma süreçlerini incelemek amacıyla yapılan araştırmalar kültür analiz çalışmalarını oluşturur. Kültür analizine yönelik çalışmalarda amaç belirli bir grubun kültürünü tanımlama - betimleme ve açıklama- ve yorumlamadır. Tanımlama genellikle o kültüre özgü kavramlar, süreçler ve algılar çerçevesinde yapılır. Bu nedenle araştırmaya dahil edilen katılımcıların ya da dokümanların kullandıkları yazılı ve sözlü dil, davranış kalıpları, algılan ve paylaştıkları deneyimler bir araştırmanın odaklanabileceği alanlar olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla veriler gözlem, görüşme, mecazlar, kültüre ilişkin dokümanlar gibi nitel veri toplama teknikleri ile toplanır (Hancock, 2004: Yıldırım ve Şimşek, 2021: 64).

Bu bağlamda araştırma literatür taramasının yanında, konuya ilişkin gazete yazılarını ve söylemleri etkileşimsiz analitik bir yaklaşımla, (2021 yılını kapsayan) zamana özgü tarihsel bir analiz deseni ve nitel içerik analizi tekniği ile değerlendirmektedir. Örnekleme oluşturan gazeteler (konuyla ilişkin yer alan haberler) *nitel içerik analizi yöntemiyle* incelenmiştir. Bu araştırma yöntemini kullanabilmek için öncelikle konu ve betimsel analiz yapılmalıdır. Çünkü bu yöntem konu ve betimsel çözümlerinin daha kompleks durumudur. Bu yöntem üç temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama ana bir konuya yönelim / temalandırma, ikinci aşama bilgilerin anlamlandırılması ve üçüncü aşama anlamlandırılan bilgilerin mukayese edilmesidir ki mukayese, edinilen bilgilerin yazarların sübjektif değer yargılarını da ilave ederek muhakeme etmesidir (Öztürk ve Demir, 2021: 169). Bu kapsamda araştırma kadına yönelik şiddet vakalarının basında sunulmuş şekline odaklanmaktadır ki; konuya ilişkin haberlerde şiddetin çok fazla görülmesi ve gösterilmesine ek olarak haberlerin sunulmuş şeklinin toplumsal cinsiyet rollerinin kalıplaştırılmasına, suçun normalleştirilmesine, toplumda şiddetin kanıksanmasına ve olağan karşılanmasına sebep olacak ifadelerle belirlendiği ve böylece bu haliyle haberlerin kadın haklarını örselediği ve kadının toplumda dezavantajlı konumunu pekiştirdiği düşünülmektedir.

3.5. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini Türk yazılı basını, örneklemini ise 2021 yılına ait tirajı en yüksek ilk onda yer alan ulusal gazeteler oluşturmaktadır. 2021 yılına ait tirajı en

yüksek on gazete araştırma kapsamına alınmıştır. 2021 yılına ait gazetelerin seçilmesinin nedeni, tez önerisinin Enstitü'ye 2022 yılı içerisinde verilmiş olması ve tüm yılı kapsayan gazetelerin en güncel haliyle incelenebilmesinin hedeflenmesidir.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında elde edilecek bulgular, belirlenen 2021 yılı ve on gazete ile sınırlıdır. Belirlenen gazetelerin, çevrimiçi platformlarında 'şiddet' anahtar kelimesi ile veri taraması yapılmıştır. Veri taraması gündem ve yaşam başlığı ile sınırlandırılmış; köşe yazıları, hafta sonu ve magazin ekleri çalışma dışında tutulmuştur. Gündem ve yaşam başlığındaki şiddeti ve cinayeti önlemeye yönelik çalışmalar, politikalar, siyasi söylem içerikli haberler ele alınmamıştır. Araştırma, kullanılan kriterlerle seçilmiş haberler ile sınırlıdır.

Araştırma için 6 tema belirlenmiştir, fakat her gazetede her temadan haber bulunmamaktadır. Örneğin ekonomik şiddet haberleri bazı gazetelerde yer almamıştır. Bu sebeple araştırmaya dahil edilen haberler, temalara uygun haberin bulunmasıyla sınırlıdır.

3.7. Veri Toplama Araçları ve Süreci

2021 yılına ait tirajı en yüksek on gazete araştırma kapsamına alınmıştır. Bu gazetelerin çevrimiçi platformlarından anahtar kelime 'şiddet' olarak seçilmiş ve 2021 yılına ait 'gündem', 'yaşam' başlığındaki haberler ele alınmıştır. Köşe yazıları, magazin ve hafta sonu ekleri çalışmaya dahil edilmemiştir. Araştırma kapsamı, kadına yönelik şiddet haberinin olay ve kişi üzerinden değerlendirilmesi olduğu için şiddeti ve cinayeti önlemeye yönelik çalışmalar, politikalar, siyasi söylem içerikli haberler çalışma dışında tutulmuştur. Yıl içerisinde aynı vakanın devam haberleri veri olarak ele alınmamış, vakanın ilk veya ikinci haberleri veri havuzuna dahil edilmiştir.

Her gazetede farklı sayıda haber olduğu, kimi gazetede yıl içinde 10 haber yayımlanırken kimi gazetede 100 haber yayımlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bütün haberlerin bu araştırma kapsamında incelenemeyecek olması ve tekrara düşmemek adına farklı gazetelerdeki haberlerin incelenmesi esas amaç olduğundan dolayı haber seçiminde 6 tema belirlenmiştir. Şiddet türlerinden fiziksel, psikolojik, sözel cinsel, ekonomik şiddet ve ısrarlı takip tema olarak belirlenmiş ve gazetede yer

alan kadına yönelik şiddet haberleri bu başlıklar altına her bir gazeteden her başlık için bir örnek olmak üzere işlenmiştir. Bu gazetelerde kadına yönelik şiddet haberleri analiz edilerek

- Haberin sunumunda kadının kişisel verilerinin kullanılıp kullanılmadığı,
- Toplumsal rollerin aktarılması,
- Cinsiyet ayrımcılığı,
- Kadın hakları

ele alınarak sosyal hizmette feminist yaklaşım kapsamında ne anlam taşıdığı, cevapları aranan sorular kapsamında yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Gerçekleştirilen araştırma sonucu yazılı basında yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin büyük çoğunluğunun fiziksel şiddet ve cinayet konulu olduğu, sözel ve ekonomik şiddet haberlerinin sayısının oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Sözel ve ekonomik şiddetin görünürlüğünün az olması için varsayımımız, toplumda bu durumu şiddet olarak kabul eden kesimin az olması sebebiyle haber değerinin az olması ve o nedenle haberlerde yer bulma olasılığını düşürdüğüdür. Toplumda sansasyonel haberin gündem olması, cinayet ve fiziksel şiddet haberlerinin sansasyonel olarak yayınlanması da yayınlanan haberlerin sayısını ve konusunu değiştirdiği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda, şiddet türlerinin bir arada görülebildiği başka deyişle cinsel, sözel ve psikolojik şiddetin büyük çoğunlukla fiziksel şiddet ile verildiği ortaya çıkmıştır. Bu sebeple haberleri şiddet türlerine göre kesin sınırlarla ayırmak mümkün olamayacağı için cinsel, sözel ve psikolojik şiddetin de olduğunu belirten fiziksel şiddet haberleri içinden cinsel, sözel ve psikolojik şiddet haberleri de ayrıca başlıklandırılarak incelenmiştir.

Kadınların röportaj verdiği bazı haberlerde kadınların fotoğrafları net olarak yayınlanmışken bazı haberlerde kadınların yüzleri kullanılmamıştır. Bu haberler için kadının rızası alınarak fotoğrafların yayınlandığı varsayılmış ve araştırma kriterleri kapsamında incelenirken belirtilmiştir.

4.1. Fiziksel Şiddet Haberleri

Haberlerde yer alan *isimler/soy isimler ... (üç nokta)* ile belirtilmiştir.

Fiziksel şiddetin, şiddet türleri arasında görünürlüğü fazla olan ve haber kapsamında daha çok ele alınan şiddet türü olduğu bilinmektedir. Araştırma kapsamında incelenen haberlerde fiziksel şiddet ile ilgili detaylı anlatımların, şiddete maruz kalan kadına ve faile yönelik tanımlamaların olduğu, şiddetin gerekçelendirilerek sunulduğu görülmektedir.

Fiziksel şiddete ilişkin bir haber *kıskançlık* gerekçesiyle şiddete dairdir.

“Vicdansız: 104 yerinden bıçakladıktan sonra bunu yapmış! Olay, 29 Ağustos'ta Çamlık Mahallesi'nde meydana geldi. Uyuşturucu madde bağımlısı

olduğu ileri sürülen ... ile dini nikahla birlikte yaşadığı ... arasında, evde kıskançlık nedeniyle tartışma çıktı. ... Ardından da banyoya kilitleyerek, bıçakladı. ... Aldığı 8'i ölümcül 104 bıçak darbeleriyle ağır yaralanan ... , ambulansla Tepecik Suat Seren Göğüs Hastalıkları Hastanesi'ne kaldırılıp, tedaviye alındı. ... 'ün avukatı ... , tutuklanan ... hakkında 'kasten yaralama' suçundan soruşturmanın başlatıldığını ancak savcılığa verdikleri yeni ifade sonrası suçun niteliğinin 'canavarca hisle ve eziyet çektirerek adam öldürmeye teşebbüs' olarak değiştiğini söyledi' (Sabah Gazetesi, 22.09.2021)

'104 yerinden bıçakladıktan sonra bunu yapmış!' manşeti ile verdiği haberle gazetenin, olayın detayları hakkında okuyucuda merak uyandırmaya çalıştığı; kadına yönelik şiddet olgusuna dair bilinçlendirmeden ziyade merak uyandırma, haberin okunmasını sağlama amacı taşıdığı görülmektedir. Zira kadının röportajı üzerinden yapılmış olan haberde şiddeti uygulayan kişinin, kadının dini nikahlı eşi olduğu bilgisi verilmiş ve kadının ve failin adı tam olarak kullanılmıştır. Haberde kullanılan fotoğraflarda kadının yüzü net bir şekilde görülmektedir. Yine faile ait eski fotoğraf ve birçok kez kadının aldığı bıçak darbelerinin izleri ve kadının hastanede olduğu fotoğrafları sansürlenmeden kullanılmıştır. Kadın 'talihsiz kadın', 'dini nikahlı eşi' şeklinde ifadelerle ve fail 'madde bağımlısı', 'vicdansız' olarak nitelendirilmiştir.

Neden ve nasıl gerçekleştiği kadının ağzından detaylı bir biçimde verildiği olayda, kaç bıçak darbesi olduğuna hem başlıkta hem de içerikte yer verilmesi sonrasında failin uyuşturucu bağımlısı olduğu bilgisinin verilmesi, bağımlılık yapan maddelerin kullanımının kıskançlık nedeniyle uygulanan şiddetin gerçekleşmesini normalleştiren bir sebep olarak gösterilmesiyle ilişkilendirilmiştir.

Aynı haber Yeni Şafak, Hürriyet ve Posta gazetesinde de yer almıştır. Gazetelerde aynı haber benzer yaklaşımla (kadının mağdur ve erkeğin şiddet uygulayan konumda olması, süregelen şiddet olgusunun ataerkil zihniyet ile devam ettirildiği) ele alınmış ve kadına ait aynı fotoğraflar da yine her gazetede sansürsüz şekilde kullanılmıştır.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber, eski eş temasıyla verilmekte ve şöylece haber detaylandırılmaktadır:

"Eski eşini sokak ortasında öldüresiye dövdü: Bunu dışarı salmayın! Türkiye dün Samsun'da yaşanan kadına şiddet olayıyla sarsıldı. Canik ilçesinde

yaşanan olayda, kızı'yi almak üzere 3 yıl önce boşandığı eşi' ile ilçe meydanında buluştu. Bu sırada .., eski eşi'ye bilinmeyen nedenle 5 yaşındaki kızının gözü önünde tekme- tokat saldırdı... Vatandaşların müdahalesinin ardından olay yerine gelen polis ekipleri'i gözaltına alırken, ise ihbarla gelen sağlık ekiplerince hastaneye kaldırıldı... .., sevk edildiği adliyede çıkarıldığı mahkemece 'kasten öldürmeye teşebbüs' suçundan tutuklandı” (Yeni Şafak Gazetesi, 8.03.2021)

Yaşanan şiddetin bir vatandaş tarafından video alınması ve olayın sosyal medyada yayılarak gündem olması sonrasında haber, incelenen on gazetenin yedisinde yer almaktadır. Araştırmaya ilk haber dahil edilmiştir. Yeni Şafak gazetesinde ilk yayınlanan haberde ‘*eski eş*’in şiddete maruz kaldığı başlıkta belirtilmekte, ölüm ile bağdaştırılmaktadır. Bu haliyle haber tedirgin edici niteliktedir. Failin şiddet uyguladığı, kadının yerde olduğu ve şiddete maruz kaldığı, küçük çocuğun şiddete şahit olduğu şiddet anının fotoğrafının da yer aldığı haberde kadının hastanedeki fotoğrafı sansürlenerek kullanılmıştır. Faile ait fotoğraf bulunmamaktadır. Şiddeti uygulayanın eski eş olduğu belirtilmiş, ilk haberde olayla ilgili bilgi verilirken kadının adının baş harfi kullanılmış, kadına dair kişisel bilgiler yer almamıştır. Failin adı ve soyadı haberde kullanılmıştır. Şiddet olayının sokakta yaşandığı ve vatandaşların olaya müdahale ettiği, kolluk kuvvetlerini çağırdığı yönünde bilgi verilmiş, kadının şiddetten böylelikle kurtulduğu yazılmıştır. Haberde şiddetin gerekçesine ilişkin olarak haberin sonunda failin ifadesine “Kadının çocuğu göstermemekle kendisini tehdit edince ‘*Bir anda gözüm döndü ve sinir krizi geçirmişim. O yüzden böyle yaptım*’ şeklindeki savunmasına yer verilmiştir. Süreç içerisinde yayınlanan diğer haberler ise kadının röportajlarından, failin aldığı cezadan, failin eski suçlarından ve kadının basın açıklamasından oluşmaktadır ve kadının ve failin sansürsüz fotoğrafları kullanılmıştır.

Aynı haberi Akşam gazetesi ‘*Kadına şiddet görüntüleri sosyal medyayı ayağa kaldırdı... Aşağılık saldırının faili yakalandı*’ başlığı ile servis etmiştir. Akşam gazetesinde kullanılan başlıkta kadın ‘*eş*’ statüsü ile tanımlanmamış ve bireysele indirgenmemiş, kadına şiddet olarak genel ele alınmıştır. Haber içeriğinde ise şiddet, ‘*eski eşini darp etti*’ şeklinde verilmiştir ki bu ifade kadının eş rolüne vurgu yapmaktadır. Haberde kadının ve failin adının baş harfleri kullanılmış, kadına ve faile dair fotoğraflar kullanılmamış, şiddetin nasıl gerçekleştiği ile ilgili bilgi

verilmemiştir. Haber, merak uyandırma amacı taşımadan ya da mağdur olan kadın üzerinden olayı öyküleştirmeden yayımlanmıştır. (Akşam Gazetesi, 7.03.2021).

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber **aldatılma** gerekçesini dile getirmektedir.

“Eşini 7 yerinden bıçaklayan cani kocadan pes dedirten savunma! Aksaray’da, (49), tartıştığı dini nikahla birlikte yaşadığı’i (44), 7 yerinden bıçaklayarak ağır yaraladı. Polis tarafından gözaltına alınan, aldatıldığını öne sürerek, "Ben cinayet işleyecek adam değilim. Eşim hak etti, hak ettiğini de buldu. Ben 7 dil biliyorum. İyi yayınlayın" dedi” (Posta Gazetesi, 17.05.2021).

Haberde, kadının sedyede yaralı halde, yüzü tam belli olmayan fotoğrafı, failin de elleri kelepçeli ve polis ekiplerinin arasında fotoğrafı bulunmaktadır. Failin yüzünde hijyen maskesi olması sebebiyle yüzü belli değildir. Failin fotoğrafı, savunmasını pekiştirecek niteliktedir. Failin pişman olmadığı, yüzünü saklama gereği duymamasından ve duruşundan anlaşılmaktadır. Haberde kadının ve failin adı ve soyadı verilmiş ve yaşları belirtilmiştir. Ayrıca kadının ve failin dini nikahlı olarak birlikte yaşadığı belirtilmiştir. Olaya dair detaylı bilgiler haberde yer almaktadır. Olayın evde gerçekleştiği, failin suç aletine nasıl ulaştığı, kadının kaç bıçak darbesi aldığı haberin içeriğinde bulunmaktadır.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber **şiddet aracına** dikkat çekmektedir.

“Hatay’da kadına satırlı saldırı! Tavla oynayan erkekler sadece izledi. Olay, dün saat 16.00 sıralarında, Antakya ilçesinde meydana geldi. Kendisini satırla kovalayan kişiden kaçan, ismi açıklanmayan kadın, dükkân önünde tavla oynayan 5 kişinin yanına sığınıp, yardım istedi. Bu sırada sesleri duymasına rağmen yerinden kalkmayan, oyun oynamaya devam eden kişiler, satırlı saldırgan karşısında oturmaya devam etti. ...Satırlı saldırgan, 5 kişinin gözü önünde kadına defalarca vurdu. Bu anlar, cep telefonu kamerasıyla kaydedilip, sosyal medyadan paylaşıldı..., Valilikten yapılan açıklamada, şüphelinin yakalandığı belirtildi.” (Milliyet Gazetesi, 9.10.2021).

Özellikle suç aleti ile saldırının nitelendirilerek vurgulanması şiddetin boyutuna yönelik dikkat çekme amacındadır. Haberde kullanılan fotoğraflar, sosyal medyada yayınlanan videodan alınan fotoğraflardır. Fotoğraflarda kadının yüzü belli

olmasa da failin uyguladığı şiddet açık bir şekilde gözükmemektedir. Şiddete tanık olan beş kişinin de fotoğraflarda ve yayınlanan videoda yer aldığı görülmektedir. Haberde kadının ismi açıklanmadığına dair bilgi verilmiştir. Bu sebeple kadına ve faile dair kişisel veriler haberde paylaşılmamıştır. Fail, haberde ‘*satırlı saldırgan*’ olarak ifade edilmiştir ve haber içerisinde birden fazla bu ifade tekrarlanmıştır. Haberin içeriğinde şiddet aracı belirtildiği gibi başlıkta da kullanılmıştır. Haberin sonunda valiliğin açıklamasına yer verilmiştir. Failin cezasız kalmadığı, kadının durumunun iyi olduğu belirtilerek ve valiliğin açıklamasındaki kadına yönelik şiddetle mücadele ile ilgili ifadelerle yer verilerek haber sonlandırılmıştır.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber ***şiddet uygulama biçimine*** dikkat çekmektedir.

“Adana görülmemiş işkence! Kendisini şarj kablosuyla bağlayıp darbeden kalemle işkence yapan kocasından şikayetçi oldu. Boşanma davası da açan, eşinin ısrar edip af dilemesi üzerine onu affederek eve döndü. Ancak bu kez de eşi karısının kendisini aldattığını öne sürerek şiddet uyguladı... Dün beni darp ederken bacaklarıma kalem batırdı. Daha sonra beni sandalyeye oturtup ellerimi arkadan şarj kablosuyla bağlayıp şiddet uyguladı. Beni tehdit etti. Evden gidersen ve şikâyet edersen seni ve aileni öldüreceğim dedi” diye konuştu. Polis her yerde kaçan kocayı arıyor.” (Takvim Gazetesi, 9.11.2021).

Haber, kadının röportajı üzerinden hazırlanmıştır. Kadının ve failin adı kullanılmış soyadının baş harflerine yer verilmiştir. Kadının yüzünün belli olduğu birçok fotoğraf ve dahası olayın nasıl gerçekleştiğinin kadın tarafından gösterilmesi istenerek çekilen fotoğraflar haberde yer almaktadır. Kadın, sandalyede elleri arkadan bağlanmışçasına durmuş ve fotoğraflanmıştır (iki fotoğraf). Haberde kadının *“Beni aldattın, başkasıyla olmuşsundur, diyerek dövmeyle devam etti. Ellerim bağlarken ruhsatsız silahını enseme dayayıp, 'sen olmuşsundur, beni aldattın' demeye devam etti ama ben kaç defa öyle bir şeyin olmadığını söyledim’ dedi”* ifadesi ile kadının daha önce boşanmak istediği bilgisi de yer almaktadır.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber ***şiddetin yer/mekân fark etmeden uygulanabildiğine*** dikkat çekmektedir.

“Kadınlar Günü'nde erkek arkadaşı tarafından darp edildi. ...Tartışmanın büyümesi üzerine sürücü, cadde ortasında aracı durdurup kız arkadaşını araçtan

indirdi. Şahıs genç kızı darp etmeye başlarken, çevredeki esnaf araya girdi. Çift daha sonra otomobile binip olay yerinden ayrıldı. Genç kadının darp edilmesi ve saçından sürüklenmesi çevredeki kameralara da yansıdı. Bursa Emniyet Müdürlüğü ekipleri olayla ilgili geniş çaplı inceleme başlatırken, genç kadının şikayeti üzerine ifadesi alınan şüpheli için uzaklaştırma kararı verildi.” (Türkiye Gazetesi, 8.03.2021).

Başlık, “Kadınlar Günü”nde bile şiddetin yaşandığını, zaman ve mekân fark etmeksizin kadına yönelik şiddetin meydana gelebileceğini, toplumda kadınların her an şiddete uğrayabileceğini vurgulamıştır ki buna yönelik bir algı ile kadınlara psikolojik şiddetin önlenmesine hizmet ettiği söylenemez.

Haberde olay yaşanırken çekilen videodan alınan bir fotoğraf yer almaktadır. Fotoğrafta kadının ve failin tartıştığı görülmektedir. Kadının ve failin yüzü yan profilden ve videodan alıntı olduğu için çözünürlüğü düşük olsa da kadının yüzü sansürlenmemiştir. Kadının ve failin adı kullanılmamıştır. Kadın ‘genç kadın’ olarak haberde yer alırken fail ‘erkek arkadaş’ olarak belirtilmiştir.

Bir başka haberde de -hem başlığında hem içeriğinde- şiddetin sokakta gerçekleştiği, ‘sokak ortasında’ yinelemeleriyle pekiştirilmiş; şiddetin kamusal alanda gerçekleşebileceğini ya da gerçekleştirebileceğini hafızalara iletmektedir.

“Sokak ortasında kadına şiddet anı kamerada... Çevredekiler müdahale etti... Diyarbakır'da bir kadın, sokak ortasında tartıştığı bir erkek tarafından darbedildi. Tekme ve yumruk darbeleriyle yaralanan kadın, çevredekilerin müdahalesiyle kurtulurken, olay anı ise işyerinin güvenlik kamerası tarafından kaydedildi. ...İsmi öğrenilemeyen erkek, henüz bilinmeyen sebeple sokakla tartıştığı kadına şiddet uyguladı. Kadın direnmesine rağmen, tekme ve tokat darbeleriyle yere yığıldı. Acı içerisinde yalvarmasına rağmen darbetmeyi sürdüren kişiye çevredekiler engel oldu...” (Akşam Gazetesi, 18.07.2021).

Failin isminin öğrenilemediği ve bu sebeple haberde yer verilmediği belirtilen bu haberde olayın hangi ilde, hangi ilçe ve sokakta gerçekleştiğine dair bilgiler mevcuttur. Kadının ve failin veya olay anının fotoğrafı kullanılmamıştır. Şiddetin nedeni ve şiddeti uygulayan erkeğin kim olduğuna dair bilgi bulunmamaktadır. Fakat olayın nasıl gerçekleştiğine dair bir anlatım haberde yer almaktadır.

“Sokak ortasında dehşet! Karısını dövdü, bıçakladı, Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde ... (35), tartıştığı eşi ...'yi (34) sokak ortasında 4 yerinden bıçaklayıp,

tekme tokat dövdü. ... hastanede tedaviye alınırken, ... ise çıkarıldığı mahkemece tutuklandı. Olay anı bir iş yerinin güvenlik kamerasına yansıdı. ...'ın ifadesinde eşinin kendisini aldatmakla suçladığını söyleyerek, 'Kıskançlık yapıyordu. Olay gecesi de yemek yerken tartıştık. Sinirlerime hâkim olamadım. Çok üzgünüm' dediği öğrenildi.” (Hürriyet Gazetesi, 1.11.2021).

Başlığı ‘dehşet’ kelimesi vurgulanarak oluşturulmuş olan bu haberde de şiddetin ‘sokak ortasında’ gerçekleştiği yer almıştır. Başlığın devamı, şiddetinde detaylarını özetler şekildedir ve şiddete maruz kalan kadının failin karısı olduğu da başlıkta belirtilmiştir. Haberde failin adı açık şekilde verilmiş, kadının ad ve soyadının baş harfleri yer almıştır. Şiddeti uygulanan ‘eş’ olarak belirtilmiştir. Haberde beş fotoğraf kullanılmıştır. Beş fotoğrafın hepsi olay anı kameraya yansıyan görüntülerden elde edilen fotoğraflardır. Fotoğraflarda kadının ve failin yüzü belli olmasa da şiddete maruz kalan kadının yerde olan fotoğrafları kullanılmıştır. Şiddetin sabaha karşı ve sokak ortasında olduğu bilgisi yanında olayın yaşandığı il, ilçe ve mahalle adresi de verilirken olayın nasıl gerçekleştiği ve kadının kaç kez darbe aldığı detaylı olarak anlatılmıştır. Şiddet esnasında kullanılan araç haberde belirtilmiştir.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber ***geçmiş suçların, suçun tekrarını dolayısıyla şiddeti beklenir kılmasına*** dikkat çekmektedir.

“İstanbul’da rezalet görüntü. İstanbul Gaziosmanpaşa’da cezaevinden yeni çıktığı belirtilen ..., eski eşi’yi sokak ortasında dövdü. Saldırgan, daha sonra da cebinden çıkardığı makasla kadının saçlarını kesti. ... Çevredeki vatandaşların araya girmesiyle kadın, adamın elinden kurtuldu. Olay yerine gelen polis, ...’yi polis merkezine götürdü.” (Yeni Akit Gazetesi, 26.11.2021).

Başlık, haberin kadına yönelik şiddet olduğuna dair bilgi vermemektedir. Kadın ile ilgili herhangi bir ifade yer almamaktadır. Bu durum ayrımcılık oluşmadığı için olumlu bir tavidir. Haberde tek bir fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğraf şiddet yaşanırken vatandaş tarafından çekilen görüntülerden alınmıştır. Kadının ve faili yüzü fotoğrafta belli olmasa da şiddet anına ait bir görüntüdür. Kadının adının baş harfleri kullanılmış, failin adı verilmiş soyadının baş harfi kullanılmıştır. Kadın ‘eş’ kavramı üzerinden fail ‘saldırgan’ olarak nitelendirilmiştir. Şiddet uygulayanın/failin kadının eski eşi olduğuna, şiddetin sokakta gerçekleştiğine, olayın nerede ve nasıl

gerçekleştiğine, şiddetin uygulanma biçimine dair bilgi verilmiştir. Olayın nedeni belli değildir.

Fiziksel şiddete ilişkin bir diğer haber *şiddet eylemine müdahale*yi dikkatlere sunmaktadır.

“Kadın vahşetine polis son anda engel oldu, İzmir'in ... ilçesinde kadına yönelik şiddet ihbarı üzerine bölgeye giden polis, bir kadının eşi tarafından darp edildiğini gördü. Elinde bıçakla karısına saldırmaya yeltenen saldırgana müdahale eden polis, şüpheliyi etkisiz hale getirdi.” (Sözcü Gazetesi, 18.02.2021).

Haberin başlığı, kadına yönelik şiddet haberi olduğunu belirtmiş ve ‘Vahşet’ kelimesi kullanılarak failin eylemine vurgu yapılmıştır. Haberde kadına, faile veya olaya ait görüntüler bulunmamaktadır. Kullanılan görsel internet üzerinden alınmış kadına yönelik şiddetle alakalı olup yumruk şeklinde bir erkek eli ve arka planda yere çökmüş başı önde bir kadın bulunmaktadır. Kadının ve failin adının baş harfleri kullanılmış, şiddet uygulayan kişinin kadının ‘eşi’ olduğu belirtilmiştir. Fail için ‘saldırgan koca’, kadın için ‘talihsiz kadın’ nitelendirilmesi yapılmıştır. Olayın nedenine dair bilgi bulunmamaktadır.

4.2. Sözel Şiddet Haberleri

Sözel şiddet, anlaşılması ve etkilerinin gözle görülmesi zor olan bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ele alınan gazetelerde de sözel şiddete dair iki haber tespit edilmiştir.

Sözel şiddete ilişkin bir haber *eşe sözlü şiddete* dairdir.

“Saldırgan şahıs ortalığı birbirine kattı: Sokak ortasında eşine sözlü şiddet uyguladı, hastanede polis ekiplerine saldırdı. Eşi ... ile henüz bilinmeyen bir nedenle sokak ortasında tartışmaya başlayan ..., eşine sözlü şiddet uyguladı. [...] Olay yerine gelen polis ekipleri ...'yı etkisiz hale getirerek gözaltına aldı. [...] Polis ekiplerince kurtarılan ... ifadesi alınmak üzere polis merkezine götürülürken ... sağlık raporu için İnegöl Devlet Hastanesi'ne götürüldü. Sağlık kontrolü sırasında sinir krizi geçiren ... polis ekiplerine saldırmaya çalıştı. [...] Hastanenin cam kapısını yumruklayarak kıran ... polis ekiplerinin müdahalesiyle polis aracına bindirildi. Polis merkezine götürülen ...'ya kamu malına zarar verme suçundan işlem başlatıldı.” (Yeni Şafak Gazetesi, 15.11.2021).

Haberin başlığı, içeriğini özetleyecek şekilde kullanılmıştır. Ayrımcı bir dil kullanılmamış, şiddeti uygulayan ve şiddete maruz kalanın cinsiyeti hakkında bilgi verilmemiştir. Şiddeti uygulayan kişinin kadının eşi olduğu belirtilmiştir. Haber başlığı olmak üzere haber içeriğinde de fail ‘saldırgan’ olarak nitelendirilmiştir. Haber, kısa ve fazla detaya yer verilmeden yayımlanmıştır. Haberde kadının adına yer verilmemiş ve fotoğrafı kullanılmamıştır. Failin adı kullanılmış ve fotoğraflarına yer verilmiştir. Olayın nedeni ve nasıl gerçekleştiği hakkında detaylı bilgi verilmemiştir. Sokakta uygulanan sözlü şiddet sonucu çevredeki vatandaşların polisi araması sonucu failin gözaltına alındığı belirtilmektedir.

Sözel şiddete ilişkin bir diğer haber de **gece laf atma/sözlü taciz** ve sonrasında fiziki şiddete dairdir.

“Esenyurt'ta darp edilen kadın dehşet anlarını anlattı: İmdat diye bağırdım, duydular ama gelmediler, herkes kulağını kapattı.... ve ... hastanede tedavi gören arkadaşlarını ziyaret ettikten sonra evlerine doğru yürümeye başladı. Tam evlerinin önüne geldikleri sırada 2 genç kadın, bir otomobilin içinde bekleyen 5 kişinin sözlü şekilde tacizine maruz kaldı. Kadınlar kendilerine laf atan tacizcilere karşılık verdi. 5 kişi daha sonra otomobilden inerek, ... ve arkadaşını darp etti.” (Hürriyet Gazetesi, 7.09.2021).

Haber, kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden hazırlanmıştır ve haberde kadının ifadeleri kullanılmıştır. Faillere ait fotoğraf kullanılmamış, kadın ile gerçekleştirilen röportaj kameraya alınmış ve röportaj esnasındaki görüntüler kullanılmıştır. Kadının adı ve soyadı tam kullanılmış, yanındaki arkadaşının ve faillerin adı ve soyadının baş harfleri kullanılmıştır. Olayın gerçekleştiği il, mahalle ve zaman verilmiştir. Kadınlar ‘genç’, failler ‘maganda’ ve ‘saldırgan’ olarak tanımlanmıştır. Olayın nasıl gerçekleştiği ve şiddetin uygulanış biçimi detaylandırılmıştır.

4.3. Psikolojik Şiddet Haberleri

Psikolojik şiddet, kadın üzerinde baskı kurarak kadını kontrol altında tutma çabası olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çalışma kapsamında incelenen psikolojik şiddet haberlerinde boşanmak ya da ayrılmak isteyen kadınların erkekler tarafından tehdit edilmesi ya da tehditler ile baskı aracı olarak kullanılarak kadının yaşamının kısıtlanmasına dairdir.

Psikolojik şiddete ilişkin bir haber **şiddetin şikâyet edilmemesine ilişkin tehdide** dairdir.

“Korkunç Görüntülerle Tehdit Edilen Genç Kadın Konuştu. Ayrıldığı sevgilisinden intikam almak için sevgilisi ...'nın arkadaşı ...'yi rehin alıp boğazına bıçak dayayarak çektiği görüntüleri ...'ya göndererek tehdit eden ..., sosyal medyadaki tepkiler üzerine gözaltına alınarak adliyeye sevk edildi. [...] 3 yıldır ... ile birliktelik yaşadığını söyleyen ... ‘Psikolojik tedavi görüyordu. Bana şiddet uygulayıp kendisini şikâyet etmemem için eve kilitliyordu. Beni her zaman yüzümü kesmekle ve yüzüme kezzap dökmekle tehdit ediyordu’ dedi. [...] ... alıkoyma ve hakaret suçundan tutuklandı.” (Sabah Gazetesi, 2.04.2021).

Haberin başlığından kadına yönelik şiddetin türü anlaşılmaktadır. Kadın için uzun bir nitelendirilme kullanılmıştır. ‘Korkunç görüntülerle tehdit edilen kadın’, ‘genç kadın’ ifadeleri kadının mağdur olduğunu vurgulamakta ve gençliğine dikkat çekmektedir. Haberde, kadını tehdit ederek psikolojik şiddet uygulayan fail, eski sevgilisi olarak verilmiştir. İlk paragrafta failin adının tamamı verilmemişken haberin ortalarında failin adının tamamı kullanılmıştır. Kadının adı kullanılmış, soy adının baş harfi kullanılmıştır. Haberde kadının yaşı belirtilmiş, kadının adresi, çalıştığı yer gibi kadının kişisel verileri kullanılmamıştır. Kadına ait fotoğraflar, kadının yüzü sansürlenerek yayımlanmıştır. Kadın, kendisi gazeteye röportaj vermiştir. Faile ait fotoğraflarda failin yüzü sansürlense de faile ait videoda yüzü net görünmektedir. Haberin sonlarına doğru failin gözaltına alındığı kelepçeli fotoğraflarına yer verilmiştir.

Psikolojik şiddete ilişkin bir diğer haber **boşanmak isteyen kadına eşi tarafından şiddet ile tehdide** dairdir.

“Eşinin Silahlı Saldırısında Sağ Bacağını Kaybeden Kadının Tahliye İsyanı: ‘Yarım Bıraktığım İşi Bitireceğim’ diyor. ... ile 16 yaşında görücü usulü evlenen ...'in bu evlilikten 2 çocuğu oldu. ... kendisini aldattığı ve uyuşturucu madde kullandığı gerekçesiyle 2018 yılında boşanmaya karar verdi ve eşine dava açtı. Boşanmak istemeyen ... de ...'i ‘Vazgeçmezsen seni vuracağım’ diyerek tehdit etti. [...] ‘Boşanalım’ dememle benden habersiz evi sattı. ‘Eğer o davayı gidip açacak olursan seni vururum’ demişti. Ben başta ciddiye almadım ve 2018 yılının haziran ayında boşanma davası açtım. Bu süreçte ‘Ben seni vuracağım, çocuklarımdan

vazgeç, çocukları da alacağım senden, seni boşamayacağım, keyfime de bakacağım' dedi' diye konuştu.” (Yeni Şafak Gazetesi, 8.07.2021).

Haber, kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden yapılmıştır. Kadının adı ve soyadı tam şekilde verilmiş, failin ad ve soyadının baş harfleri verilmiştir. Haberde kadının yüzünün net bir şekilde olduğu fotoğraflar kullanılmıştır. Röportajı kadın verdiği için fotoğrafların kullanılmasında kadının rızasının alındığı varsayılmıştır. Fakat yine de kadının fotoğraflarının kullanılmasının kadının toplumda damgalanmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. Haberde failin bir fotoğrafı kullanılmış ve yüzü sansürlenmiştir. Haberde kadının adresi vb. kişisel verilerine yer verilmemiştir. Failin, *'Ben seni vuracağım, çocukları da alacağım senden, seni boşamayacağım'* tehditlerine ve şiddetin nasıl gerçekleştirildiğine dair bilgilere yer verilmiştir. Psikolojik şiddetin yanında kadının yaşadığı fiziksel şiddet de haberde detaylarıyla mevcuttur.

Psikolojik şiddete ilişkin bir diğer haber yine ***boşanmak isteyen kadına eşi tarafından şiddet ile tehdide*** dairdir.

“Adana'da dehşete düşüren olay: Bu evden ancak ölün çıkar. Adana'nın ... ilçesinde, geçen pazar günü polisi arayan ...'nın (31) kız kardeşi, ablasının kocası tarafından 'zorla evde tutulduğu' ihbarında bulundu. Eve giden polis, mağdur kadını kurtarıırken, eşi ...'ı (28) da gözaltına aldı. [...] '2.5 ay önce evlendik. Sürekli şiddet gördüm.' [...] Gitmek istediğimi söylediğimde, 'Bu evden ancak ölün çıkar' dedi.'” (Akşam Gazetesi, 9.12.2021).

Haber kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden aktarılmıştır. Haberde, failin adı ve yaşı, kadının da adının baş harfleri ve yaşı kullanılmıştır. Faile ait kullanılan fotoğraf, tutuklandıktan sonra götürülürken iki polis arasında eli kelepçeli ve başı öne eğik olarak çekilen fotoğraftır. Failin yüzü belli olmamaktadır. Kadının ise yüzü sansürlenmiş olarak karakoldan çıkarken ve yanında polislerin olduğu ait üç fotoğrafı kullanılmıştır. Kadın ‘mağdur’, ‘talihsiz’ ve fail ‘eşi’, ‘kocas’ ifadeleri ile nitelendirilmiştir. Evliliğin 2,5 aylık süresi belirtilerek şiddetin kısa sürede kademeli olarak arttığına dikkat çekilmiştir. Kadının evlendiği günden bu yana şiddet gördüğünü ve eşinin sürekli kendisini ölümle tehdit ettiğini ifade ettiği aktarılmıştır. Olayın evde gerçekleştiği bilgisi bulunmaktadır ve kadının fail tarafından zorla evde tutulduğuna dair ihbarın üzerine müdahale edildiği yer almıştır. Şiddetlerin nasıl

gerçekleştiğine dair detaylı bilgiler betimsel şekilde verilmiştir. Olayın nedenine yönelik bilgi bulunmamaktadır.

Psikolojik şiddete ilişkin bir diğer haber yine ***boşanmak isteyen kadına evi terk etmesi için eşi tarafından şiddet ile tehdide*** dairdir.

“5 çocuk annesinin yardım ılığı: Ölmek değıl yaşamak istiyorum. En küçüğü 5, en büyüğü 14 yaşında ikisi ikiz 5 çocuğı olan ... yıllarca eşinden şiddet gördüğünü belirterek 1 yıl önce çocukları ile başka eve taşındı. Her defasında eve gelen ... eşini ve çocuklarını tehdit etti. Boşanma dilekçesini verdiğini belirten ... ‘Evlendiğimiz günden bu yana şiddet uyguluyor. Ben de dayanamadım, çocuklarımı alıp başka bir eve taşındım. Her gün evime gelip huzursuzluk çıkartıp beni ve çocuklarım tehdit etti’ dedi. [...] ... ‘Şikâyetim üzerine eşim 2 hafta uzaklaştırma kararı aldı. Ancak daha sonra tekrar eve gelerek evdeki eşyalarımın zarar verip dışarıya attı. Evi terk etmem için tehdit etti. Çok korkuyorum, evi terk edip ailemin yanına sığındım. Ölmek değıl, yaşamak istiyorum. Bana ve çocuklarıma sahip çıkılsın istiyorum’ diye konuştu.” (Hürriyet Gazetesi, 4.11.2021).

Haber kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden aktarılmıştır. Kadının olayı anlattığı ve duygularına yer verdiği ifadelerden haber oluşturulmuştur. Haberde kullanılan başlık, kadının toplumsal rolüne dikkat çekmektedir. Annelik rolüne vurgu yapmaktadır ve beş çocuk annesi kadının toplumdaki yerinin annelik olduğuna işaret etmektedir. Yine diğer birçok haberde olduğu gibi ölüm kelimesi ile başlık desteklenmiş ve kadının yaşama hakkının erkek tarafından tehdit altında olduğunu vurgulamıştır. Failin, kadının boşanmak istediğı eşi olduğu belirtilmiştir. Kadının sansürlenmiş fotoğrafı haberde yer alırken faile veya olaya dair fotoğraf bulunmamaktadır. Kadının adı baş harfleri ile verilmiş, yaşı ve yaşadığı il, mahalle belirtilmiştir. Failin adının baş harfleri kullanılmıştır, fakat faile ait herhangi bir kişisel bilgi bulunmamaktadır. Haberde kadın ‘annelik’, fail ‘eş’ rolleri ile belirtilmiştir. Kadının boşanmak için dilekçe verdiğini öğrenen failin kadını ve çocukları tehdit ettiğı, kadının çocukları ile yaşadığı eve sürekli gelip eşyalarına zarar verdiği ifadeleri yer almaktadır.

Psikolojik şiddete ilişkin bir diğer haber ***boşanmak isteyen kadına hem eş hem baba tarafından uygulanan şiddete*** dairdir.

“Koca şiddetinden kaçtı, babasından kurtulamadı. Olay, ... ilçesi 19 Mayıs Mahallesi’nde meydana geldi. ... şiddet gördüğü eşini terk edip babası ...’nin evine sığındı. Bir süre sonra ... boşanma kararı aldı, durumu babasına söyledi. ... kızının bu kararına karşı çıkınca, tartışma çıktı. Tartışmanın ardından bu kez de baba evini terk eden ... sığınma evine yerleşti. ... 18 Ağustos günü kızını bularak eve getirdi. Saat 14.30 sıralarında baba ile kızı arasında tartışma çıktı. ... kızını dövüp, binanın 2’nci katındaki daireye yerleştirerek kapıyı kilitledi. [...] ...’yı kardeşleri görmek istedi. Çocuklarının ısrarı üzerine öfkelenen baba ... yanında taşıdığı bıçakla kızını önce göğsünden, ardından da boğazından bıçakladı.” (Posta Gazetesi, 20.08.2021).

Haber başlığı, erkek şiddetini pekiştirerek belirlenmiştir -koca ve baba-. Haberde, olayın gerçekleştiği adres, kadının ve babanın adı kullanılmıştır. Haberde failin bilgilerine yer verilmemiş, haber babanın kadına uyguladığı şiddet üzerinden sunulmuştur. Kadının fotoğrafına haberde yer verilmemiştir. Haberde kadının adı ve adresi geçse de kadının fotoğrafı kullanılmamıştır (haber olumlu yönü). Fail babanın ise kelepçeli ve yüzü ellerinin arasında, polislerin kolunda olduğu fotoğrafı paylaşılmıştır. Ayrıca olayın gerçekleştiği mahallede polis ekiplerinin araçlarının olduğu bir fotoğraf bulunmaktadır.

Psikolojik şiddete ilişkin bir diğer haber **kadının sorumluluğunun baba-eş-yakın akraba tarafından üstlenilmesinin getirdiği tehdit ve şiddete** dairdir.

“İstanbul Kağıthane’de akraba şiddeti! Sonun Başak gibi olacak. İşitme engelliler öğretmeni olarak çalışan ...’nın babasını kaybettikten sonra adeta dünya başına yıkıldı. Aynı binada yaşadığı dayısının zorbalığı sonucunda kâbusu yaşayan talihsiz kız, dayısının ‘Sonun Başak gibi olacak’ demesinin sonucunda intihar etme noktasına kadar geldi. [...] ...’nin akşam 20.30’dan sonra eve girmesini bile yasaklayan dayısı, evden çıkmaması için kapıda bekliyor, her akşam kendi evinden apartman içinde küfürler ve tehditlerle korkutuyordu.” (Takvim Gazetesi, 13.12.2021).

Haberde kadının yüzünün sansürlendiği ve mezun olduğu zamana ait fotoğraf kullanılmıştır. Failin gençliğine ait fotoğrafa ve failin adına haberde yer verilmiş, kadının adı kullanılmamıştır. Haberde kadına dair kişisel veriler kullanılmasa da kadının oturduğu binanın fotoğrafı haberde kullanılmış ve kadının oturduğu kat yuvarlak içine alınmıştır. Kadının yaşadığı binanın katının yuvarlak içine alınarak

işaretlenmesi kadının yaşadığı yeri ifşa etmektedir. Kadının mesleğine de yer verilmiştir. Kadın ile ilgili tanımlamalar ‘*talihsiz kız*’ gibi ifadeler ile yapılmıştır. Faile ait herhangi tanımlayıcı sözcük kullanılmamış, fail dayı olma rolü üzerinden anlatılmıştır.

4.4. Ekonomik Şiddet Haberleri

Çalışma kapsamında incelenen haberlerde ekonomik şiddetin nedeni kadının çalışmasının engellenmesi ya da gelirine el konulması olarak gösterilmiştir. Erkeğin ekonomik güç ile kadını baskı altında tutmaya çalışması, kadını kendine bağımlı kılması kadının toplumdaki konumunu anlamak açısından incelenmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekonomik şiddete ilişkin bir haber *kadının çalışmasına yönelik şiddete* dairdir.

“Satırlı dehşet: Çalışmasını istemediği eşinin kulağını, parmağını kesti. *Kocaeli’de, ... (65), çalışmasını istemediği eşi ...’ı (48) satırla yaraladı. Başına ve vücuduna 10 satır darbesi alan, bir parmağı kopan ... hastanede tedaviye alınırken, gözaltına alınan ... tutuklandı. ...’ın kız kardeşi ..., eniştesinin 3 yıl önce ablasını evden kovduğunu, 6 ay önce de büyüklerin araya girmesiyle barıştıklarını ifade ederek, ‘Gece iş çıkışı ablamı alan eniştem, oturdukları sitenin dış kapısından içeri girmesiyle aniden ablama saldırarak, kulağını, kafasını ve parmağını kesmiş’ dedi. [...] Bir süre sonra araya giren büyüklerin sayesinde ablası ile eniştesinin barıştığını ifade eden ..., ‘Ablam ile eniştem yeniden aile olmuşlardı aradan geçen 5-6 ayın sonrasında, artık her akşam ablamın çalıştığı iş yerine giderek çalışmamasını istiyor ve diğer çalışanlara da rahatsızlık veriyormuş’[...] ‘Kadın kısmının çalışmaması gerektiğini, evde olması gerektiğini söyleyerek sürekli ablamın işten ayrılmasını istiyormuş’ (Yeni Şafak Gazetesi, 10.03.2021).*

Haber, şiddet gören kadının kız kardeşi ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden yapılmıştır. Haberde kadının, kız kardeşinin ve failin isimleri tam olarak verilmiştir. Kadının maruz kaldığı şiddet sonrası oluşan yaraların olduğu bir fotoğraf sansürlenmeden paylaşılmış, fotoğrafın altına kadının adı yazılmıştır. Fotoğrafta kadının baygın ya da uyuyor olduğu görülmektedir. Olayın gerçekleştiği yer kadının evinin önü olarak belirtilmiş ve sokak adına kadar haberde kadının adresi verilmiştir.

Ekonomik şiddete ilişkin bir diğer haber ***miras paylaşımı üzerinden kadına şiddete*** dairdir.

“İki kardeş traktör ile ablalarını ezmeye çalıştı. Antalya'nın ... ilçesinde iki kardeş, babadan miras kalan tarlada çalışma yapmalarına engel olmak isteyen ablaları ...'i (60) traktörle ezmeye çalıştı. [...] Kızıyla birlikte babalarından miras kalan tarladaki zeytinlere bakmak isteyen ..., bir kepçenin toprağı kazdığını ve kardeşleri ... ile ...'nın da burada olduğunu gördü. ..., tarlanın kendisine ait olduğunu belirterek kepçeyi çıkardı. Duruma sinirlenen kardeşlerden ... tarladaki traktörü ablasının üzerine sürmeye çalıştı. Kardeşi yapmayınca traktöre binen ... ablasının üzerinden 2 kez geçti. İki kez tekerleklerin arasında kalan ... ölümden döndü...” (Milliyet Gazetesi, 8.10.2021).

Haberde kadının kişisel bilgilerine yer verilmiştir. Kadının röportaj verirken ağladığı fotoğrafın ve darptan sonra çekilen fotoğrafın haberde kullanıldığı görülmüştür. Kardeşlere ait fotoğraf bulunmamakta, failerin sadece adının baş harfi yer almaktadır. Haber, kadına ait tarlanın iki erkek kardeşi tarafından izinsiz kullanılması, kadının kardeşlerine itiraz etmesi sonucu fiziksel şiddete maruz kalmasını, kadının röportajı üzerinden vermektedir. Ekonomik ve fiziksel şiddetin nasıl ve ne ile uygulandığına dair detaylı bilgilere yer verilmiştir. Fiziksel şiddet aracının ne olduğuna dair bilgi ilk olarak başlıkta yer almıştır. Vakada ekonomik şiddetin fiziksel şiddetle sonuçlandığı görülmektedir. Haber, fiziksel şiddet ile ön plana çıkmıştır. Tarlaya el koyan iki erkek kardeşin, kadına ekonomik şiddet uyguladığını vurgulamamıştır.

Ekonomik şiddete ilişkin bir diğer haber ***kazanılan paranın aileden saklanması*** dairdir.

“Boşanma davasında ortaya çıktı: Kazandığı paraları iç çamaşırına saklıyor. İstanbul'da yaşayan ... eşine boşanma davası açtı ve ‘Eşim benimle değil telefonu evli’ dedi. ... ise açtığı karşı davada eşinin kendisini dilencilik yapmaya zorladığının ve kazandığı tüm paraları iç çamaşırına sakladığını ifade etti.” (Takvim Gazetesi, 12.03.2021).

Haberde kadının ve failin isimlerine yer verilmemiş ve baş harfleri kullanılmıştır. İlk paragrafta failin kim olduğu ve cinsiyeti anlaşılamamaktadır. Fakat haberin içeriği incelendiğinde ‘çocuklarının Suriye uyruklu annesi’ cümlesi kadını

etiketlemiştir. Failin uyuğuna dair bir bilgi bulunamamıştır. Erkeğin, kadını zorla dilencilik yapmaya zorladığı şeklindeki kadının söylemi haberde yer almıştır.

Ekonomik şiddete ilişkin bir diğer haber ***kadının maaş kartına izinsiz el konulmasına*** dairdir.

“Eşinin maaş kartını kullananlar dikkat! Ekonomik şiddet sayılacak. Gaziantep'te 2 çocuk annesi, 15 senedir maaş kartına el koyan 22 yıllık eşinden boşanmak için açtığı davayı, mahkemenin kocanın ‘ekonomik şiddet’ uyguladığına hükmetmesi sonucunda kazandı.” (Türkiye Gazetesi, 13.03.2021).

Haberin başlığı, cinsiyet ayrımı yapılmadan oluşturulmuş ve şiddetin türüne yönelik bilgilendiricidir. Haberde kadının adının baş harfleri kullanılmış, failin adı veya adının baş harfleri kullanılmamıştır. Kadına ve faile ait fotoğraflar haberde kullanılmamıştır. Bir mahkeme görüntüsünün fotoğrafı haberde kullanılmıştır. Ekonomik şiddete uğrayan kadın ‘2 çocuk annesi öğretmen’ şeklinde nitelendirilmiştir. Kadın, eş ve annelik rolü ayrıca mesleği üzerinden tanımlanmıştır. Fail için herhangi bir tanımlama yapılmamış, ‘eş’ rolü belirtilmiştir.

Ekonomik şiddete ilişkin bir diğer haber ***kadın taksi şoförü olarak çalışmayı engellemeye*** dairdir.

“Kadın taksi şoförüne 'satırlı saldırı' iddiası! 'Araya girmeselerdi canımdan olabilirdim'. Kadın olduğu için durakta istenmediğini öne süren ..., ‘Satırla bana doğru koştı, araya arkadaşı girip elinden alınca bu kez sopasını aldı. Araya girmeselerdi canımdan olabilirdim. Bir kadın olarak durakta rahat çalışmak istiyorum’ dedi. [...] Bir taksi durağında 4 ay önce kendi aracıyla taksicilik yapmaya başladığını belirten ..., bu süreçte iş arkadaşlarıyla zorluklar yaşadığını, kadın olduğu için durakta istenmediğini öne sürdü. ..., farklı gerekçelerle çalışmama, durağa girmeme gibi cezalar kesildiğini kaydetti. [...] ‘Durakta telsizi arıyorum cevap vermiyorlar, alay ediyorlar, kaba davranıyorlar. Durakta daha önce kavga edip mahkemelik olan kişiler, şimdi bana karşı birlik oldu. Bir kadın olarak beni çalıştırmamak için ellerinden geleni yapıyorlar’ diye konuştu.” (Hürriyet Gazetesi, 7.12.2021).

Haberde kullanılan başlık, suç aletini vurgulamaktadır. Ayrıca ölüm üzerinden kadına ait bir cümle ile başlık desteklenmiş ve sansasyonelleştirilmiştir. Şiddete uğrayan taksi şoförünün kadın olduğuna dikkat çekilmiştir. Haber, kadın ile

gerçekleştirilen röportaj üzerinden aktarılmıştır. Röportaj esnasında kadın kameraya alınmıştır. Kadın ile gerçekleştirilen röportaj anı ve olaya dair kamera görüntüleri haberde video olarak yer almaktadır. Video dışında kadına ve faile ait fotoğraf kullanılmamıştır. Kadının adı ve soyadı kullanılmış, yaşı belirtilmiştir. Failin adının baş harfleri ve mesleki konumu haberde yer almaktadır. Haberde kadının toplumdaki rolleri veya statüsü ile ilgili nitelendirmelere yer verilmemiştir ki haberin sunumunda olumlu bir tutumdur. Olayın iş yeri olan durakta meydana geldiği, şiddetin nasıl gerçekleştiği ve psikolojik şiddetin yanında gerçekleşen fiziksel şiddete dair suç aletiyle ilgili bilgi de haberde yer almaktadır.

4.5. Cinsel Şiddet Haberleri

Cinsel şiddet haberlerinde kadınların özel alan mahremiyetinin ihlal edildiği insan hakları bakımından dikkat çekici bir bulgudur. İncelenen haberlerde kadına yönelik cinsel şiddetin hem aile içindeki hem de yabancı erkekler tarafından uygulandığı gözlemlenmiştir.

Cinsel şiddete ilişkin bir haber **gençlerin emellerin cinsel arzular için kullanılmasına** dairdir.

“Adana’da üniversite bahanesiyle kandırdı! İşkenceyle tecavüz etti. Üniversiteye hazırlanan ... (21), 2 ay önce sosyal medya üzerinden (25) ile tanışarak arkadaş oldu. Bir süre görüşen ..., sosyal medyadan ...'ye üniversite sınav sonuçlarının açıklandığını ancak başarı sıralamasından dolayı çok istediği hukuk fakültesine giremeyeceğini söyledi. Bunun üzerine ... ‘Tanıdıklarım var. Seni Marmara Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesine yerleştirebilirim’ dedi. ..., genç kızdan bir takım resmi evrak istedikten sonra onu evrakları bırakması için eve çağırdı. Belgeleri verilen adrese getiren ..., eve girdiği zaman ... tarafından fotoğrafları çekilmeye başlandı. Zanlı çektiği fotoğrafları 'Dekan' diye kaydettiği kişiye gönderdikten sonra ...'yi zorla öpmeye başladı. ..., genç kızın karşı koyması üzerine ...'nin boğazını sıkarak tokat attı ve birçok kez tecavüz etti.” (Sabah Gazetesi, 5.08.2021).

Haberde kadının adı ve soyadı baş harfleri ile verilmiş, failin adı verilmiş soyadının ilk harfi kullanılmıştır. Kadının yaşı ve olayın gerçekleştiği il verilmiş olup kadına dair diğer kişisel veriler haberde kullanılmamıştır. Kadının ve failin fotoğrafları yüzü belli olmayacak şekilde servis edilmiştir.

Cinsel şiddete ilişkin bir haber **gençlerin cinsel arzular için kullanılmasına** dairdir.

Üniversiteli ... tecavüze uğrayıp vahşice öldürülmüş. Antalya'da 5 gündür kayıp olan gazetecilik bölümü öğrencisi ...'nın vahşice öldürüldüğü belirlendi. Genç kızın tecavüze uğradıktan sonra öldürüldüğü ve cesedinin 5 parçaya bölündüğü ortaya çıktı. [...] ...'na cinsel saldırıda bulunmasının ardından banyoda boğup, öldürdüğünü, 5 parçaya böldükten sonra koyduğu valizle ... ilçesi Varsak bölgesindeki ormanlık alana taşıyıp gömdüğünü söyleyen ...” (Yeni Şafak Gazetesi, 2.08.2021).

... cinayeti haberi o dönem Türkiye'yi sarsmıştır. Uzun süre televizyonlarda ve gazetelerde süreçle ilgili haberler yayınlanmış, kadın platformlarının gündeminde olmuştur. Aynı haber diğer gazetelerde de yer almıştır. Cinayet haberi tüm Türkiye'de gündem olurken ...'nın adı, yaşı, okuduğu okul ve resimleri her yerde paylaşılmıştır. Haberde cinsel şiddetin içeriğine dair bilgi verilme de olayın failin evinde gerçekleştiği haberde yer almaktadır. Haber, cinsel şiddetin sonucu olan cinayetin nasıl işlendiği ve failin suçu nasıl örtbas etmeye çalıştığına dair detaylı bilgilerden oluşmaktadır. Literatür incelendiğinde ve teorik bölümlerde de belirtildiği üzere; cinsel, sözel, psikolojik, ekonomik ve ısrarlı takip şiddet vakalarında yüksek ihtimalle fiziksel şiddetin de beraberinde olduğu veya bu şiddet türlerinin cinayetle sonuçlanabildiği görülmektedir.

Cinsel şiddete ilişkin bir diğer haber **aile içi istismara** dairdir.

“... kimdir? Twitter'da '#sapıkbabayaağırceza' etiketiyle ... haberleri gündemde!” Bugün Twitter gündeminde yer alan ... ile ilgili '#sapıkbabayaağırceza' etiketi yoğun ilgi görüyor. ...(34) ile kız kardeşleri ...(30) ve ...(28) öz babaları ...'nin yıllardır kendilerine cinsel istismarda bulunduğunu iddia edip şikayetçi oldu. [...] Abla ..., 6 yaşından 20 yaşına kadar anneleriyle dini nikahlı olan babasının cinsel istismarına maruz kaldığını ileri sürdü. ” (Milliyet Gazetesi, 30.03.2021).

Haber, 30.03.2021 tarihinde Twitter etiketinin gündem olması üzerine kız kardeşler ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden gerçekleştirilmiştir. Haberde kız kardeşlerin fotoğrafları sansürlenerek kullanılmış ve kız kardeşlerin kişisel verilerine yer verilmemiştir. Failin fotoğrafı ve adı haberde kullanılmış, toplumdaki statüsü vurgulanmış 'gözüne alınan emlakçı baba' ifadesi faili mesleği ile tanımlamıştır.

Fail hakkında başka niteleyici kelimeler kullanılmamıştır. Kız kardeşlerin yüzünün ve isimlerinin kullanılmamış olması, gazetecilik ve sosyal hizmet etik değerlerine uygundur. Bu şekilde kadınların toplumda ifşalanmasının ve etiketlenmesinin önüne geçilmektedir. Haberin içeriğinde cinsel şiddete ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Kız kardeşlerin röportajından verilen haber, olayların nasıl gerçekleştirildiğine dair kardeşlerin söylediklerini aktarmıştır.

Cinsel şiddete ilişkin bir diğer haberde yine **aile içi istismara** dairdir.

“11 yıl öz ağabeylerinin cinsel istismarına uğradı! Arkadaşından cesaret aldı suç duyurusunda bulundu: Bu dünyada hesap sorulsun. ... , iddiaya göre 7 yaşından 18 yaşına kadar ağabeyleri ... ve ...'nin cinsel taciz ve istismarına uğradı. Aldığı tehditler sonucu, yaşadıklarını kimseye anlatamayan ..., 18 yaşına geldiğinde çalışmaya başladı. Bir süre sonra da evlilik yapan ...'nin bir çocuğu oldu. Kısa süreli evliliğin ardından boşanan ... arkadaşı ... ile aynı evde kalmaya başladı, yaşadıklarını ...'e anlattı. Arkadaşından cesaret alan ... savcılığa giderek, ağabeyleri hakkında suç duyurusunda bulunup, yaşadıklarını psikolog eşliğinde yapılan savcılık sorgusunda anlattı.” (Takvim Gazetesi, 22.12.2021).

Haber, kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden yazılmıştır. Haberin içeriğinin büyük kısmı kadının ifadelerinden oluşmaktadır. Faillerin, kadının abileri olduğuna dair bilgi yer almaktadır. Haberde, kadın ve arkadaşının muhabirle görüşmesi esnasında çekilen fotoğrafları yer almaktadır. Fotoğraflar, kadının yüzü belli olmayacak şekilde çekilmiştir. Faillerin geçmişe ait birlikte bulundukları bir fotoğrafı sansürlenerek verilmiştir. Kadının adı haberde kullanılmamış, baş harfleri kullanılmıştır. Faillere dair herhangi bir kişisel bilgiye rastlanılmamıştır. Haberde, kadının evlenip kısa bir süre sonra boşandığına değinilmiştir. Cinsel şiddetin kaç yıl sürdüğüne ve kadının sayısız kez şiddete maruz kaldığına, şiddetin nasıl gerçekleştiğine, hangi ortamda gerçekleştiğine, kadının nasıl susturulduğuna dair kadının ifadeleri üzerinden yer verilmiştir.

Cinsel şiddete ilişkin bir diğer haber **herkese açık alanda güpegündüz taciz olayının yaşanmasına** dairdir.

Cihangir'de kan donduran olay! Görüntüler infial yaratmıştı... Kısıvrak yakalandı. İstanbul Cihangir'de Sanatkarlar Parkı'nda güpegündüz bir kadın saldırıya uğradı, taciz edildi, direndiği için saldırgan tarafından boğazı sıkıldı.

Sosyal medyada yayınlanan görüntüler infial yarattı. Saldırganla ilgili hiçbir şikâyet kaydının olmaması dikkat çekerken, görüntülerden kimliği tespit edilen ... (19), Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü Asayiş Büro Amirliği ekiplerince Sancaktepe’de bir çay bahçesinde yakalandı.” (Hürriyet Gazetesi, 12.04.2021).

Başlıkta şiddetin türüne dair bilgi yer almamaktadır. Haberde kadına dair kişisel bilgilere yer verilmemiş, failin adı ve yaşı kullanılmıştır. Şiddeti uygulan kişinin, kadının tanımadığı biri olduğu belirtilmiştir.

4.6. Israrlı Takip Haberleri

İncelenen haberlerden elde edilen bulgular göstermektedir ki ısrarlı takip şiddetini uygulayan erkekler; eski eş, eski nişanlı veya boşanmak isteyen kadınların eşi olarak karşımıza çıkmaktadır. Israrlı takip şiddetinin terkedilme algısı çerçevesinde sunulduğunu söylemek mümkündür.

Israrlı takip şiddetine ilişkin bir haber *eski nişanlısına tehditlere* dairdir.

“Eskişehir’ de Eski Nişanlı Dehşeti: Sana Gününü Göstereceğim. *Eskişehir’de eski nişanlı dehşeti yaşandı. [...] Eskişehir’de yaşayan ... (28), aynı yaşta olduğu eski nişanlısı ile yaklaşık 6 yıl önce tanıştı. İki yıl kadar nişanlı kaldıktan sonra genç kadın, kendisini aldattığını öğrendiği eski nişanlısı ...’den ayrılma kararı aldı. Ayrıldıktan sonraki 2 yıl içerisinde ... genç kadını rahat bırakmadı. Eski nişanlısının kendisini bir takıntı haline getirdiğini anlatan ... yaşadığı olayları ve maruz kaldığı tehdit içerikli söylemleri anlattı. Can güvenliğinden endişe ettiğini aktaran genç kadın, ‘...2 yıl kadar nişanlı kaldık, 2 yıl önce de beni aldattığı için ayrıldık. Daha sonra beni bir takıntı haline getirdi. Hayatında başka biri olsa bile benim peşimi bırakmıyor, sürekli rahatsız ediyor. Benim başka bir hayat kurmama izin vermiyor. Hiçbir şekilde peşimi bırakmıyor, sürekli takip ediyor. Tehdit ediyor. Tedbir kararı aldığım halen korkuyorum çünkü tehditler savurduğu mesajlar atıyor. Can güvenliğimden endişe ediyorum’ diye konuştu.” (Sabah Gazetesi, 3.06.2021).*

Haberin başlığı faile ait tehdit söylemleri ile desteklenerek servis edilmiştir. Israrlı takip faili, haberde eski nişanlı olarak yer almaktadır. Eski nişanlı ...’nin fotoğrafı haberde yer almıyorken ...’nun hijyen maskeli fotoğrafı ve fiziksel şiddet sonrası bedeninde oluşan fiziksel zararların fotoğrafları bulunmaktadır. Failin ve

mağdurun adı verilmiş soyadının baş harfleri kullanılmıştır. Haberde kadının yaşı ve yaşadığı il belirtilmiştir.

Israrlı takip şiddetine ilişkin bir diğer haber **eski sevgilisine şiddete** dairdir.

“Eski sevgilisinin takside dövdüğü ...: 20 dakika boyunca darp etti. Ankara'da, spor eğitmeni ... (29) tehditleri nedeniyle uzaklaştırma kararı aldırıldığı eski sevgilisi ... (38) tarafından takside dövüldü. Spor eğitmeni ... 2,5 yıl birlikte olduğu sevgilisi ...'dan bir süre önce ayrıldı. ..., eski sevgilisinin farklı numaralardan kendisini arayıp, öldürmekle tehdit etmesi üzerine savcılığa başvurarak, uzaklaştırma kararı aldırıldı. Buna rağmen önceki gün çalıştığı spor salonundan çıkan ...'i takip eden ..., bindiği taksiyi önüne geçerek durdurdu. Taksiye binen ..., ...'i darbetmeye başladı. Kendisine müdahale eden taksi şoförünü de öldürmekle tehdit eden ..., eski sevgilisini öldüresiye dövdükten sonra evine bırakarak kaçtı. [...] ..., hastanede gelen polise durumu anlatarak şikâyetinde bulundu. ... da polis tarafından gözaltına alındı.” (Yeni Şafak Gazetesi, 19.07.2021).

Haber başlığının ‘Eski sevgilisinin takside dövdüğü ...’ şeklinde kullanılması, kadının şiddet gördüğü kişi üzerinden tanımlandığını göstermektedir. Haber, kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden yayınlanmıştır. Kadının fotoğrafı, adı, yaşı, mesleği haberde yer almaktadır. Failin ismi ve yaşı kullanılmış, fotoğrafına yer verilmemiştir.

Israrlı takip şiddetine ilişkin diğer bir haber de **boşanma davası açmış olan eşine şiddete** dairdir.

Eşinin yüzünü falçatayla kesen adam hala öldürmekle tehdit ediyor. Ukrayna uyruklu ... (28), 2.5 yıldır evli olduğu ve boşanma davası açarak hakkında uzaklaştırma kararı aldırıldığı ... (45) tarafından 15 Ocak günü falçatalı saldırıya uğradı. Olay yerine gelen polis ekipleri elinde falçata olan ...'i gözaltına aldı. Yüzünden yaralanan kadın ise hastaneye kaldırıldı. ..., ... ve onun önceki evliliğinden olan 3 çocuğuyla birlikte yaşıyordu. ... bu durumdan rahatsızdı ve bu sebeple taraflar arasında zaman zaman tartışmalar yaşıyordu. Bu geçimsizlik üzerine ... olay tarihinden 5 ay önce evi terk ederek yakınlarının yanına gitti. ... artık birlikte yaşayamayacağı düşüncesiyle eşine boşanma davası açtı. Sonrasında ise kendisine zarar vereceğini tahmin ederek eşi hakkında 3 ay süreyle uzaklaştırma kararı aldırıldı. Boşanma davası ve uzaklaştırma kararını öğrenen ... öfkelenerek

eşine ulaşmak için araştırmalar yapmaya başladı. Telefon ve sosyal medya gibi iletişim kanallarından eşine ulaşamayan ... çocuğunun sosyal medya hesabından eşinin kız kardeşini takibe aldı. Eşinin kız kardeşinin sosyal medya hesabında İstanbul'daki alışveriş merkezinde çekilmiş fotoğraflarını görünce olay tarihinden bir gün önce AVM'ye gidip beklemeye başladı. İlk gün eşini göremeyen ... ikinci gün olan 15 Ocak'ta da AVM'ye giderek beklemeye başladı. ... eşi ... 'yı kız kardeşi ve iki arkadaşıyla gördü, falçatayı çıkarıp eşinin göremeyeceği şekilde arkadan saldırarak kulağı ile burun arasındaki kısmı kesti.” (Posta Gazetesi, 24.01.2021).

Haberin başlığı, failin suçu gerçekleştirdiği araç hakkında ve sonrasında failin tehdit eylemlerini devam ettirdiğine dair bilgi içermektedir. Kadının ve failin adı tam olarak haberde verilmiştir. Haberde kadının yaralı olduğu fotoğraf sansürlenerek kullanılmış fakat kadına ait eski bir fotoğraf sansürlenmeden kullanılmıştır. Haber kadının uyuğuna, yaşına ve kaç yıldır evli olduğuna yer vermektedir. Haberin başlığında dahil olmak üzere kadın eş rolü ile aktarılmıştır. Failin, ...'dan önceki evliliğinden üç çocuğu olduğu ve bu durumun şiddete uğrayan kadını rahatsız ettiği, bu sebeple tartışma yaşadıkları ve kadının evi terk ettiğine dair bilgi verilmiştir. Failin ısrarlı takibi nasıl gerçekleştirdiği, hangi araçları kullandığı, ısrarlı takibin sonucunda kadını nasıl ve hangi aletle yaraladığı açık bir şekilde belirtilmiştir.

Israrlı takip şiddetine ilişkin bir haber de yine **boşanmak isteyen eşine şiddete** dairdir.

“Eşinden ölüm tehditleri alan genç kadın: ‘Ankara'daki savcıyı ayarlarım, hâkimi ayarlarım’ diyor. Adana'da boşanmak istediği eşi tarafından ölümle tehdit edildiğini söyleyen ..., yardım bekliyor. Genç kadın, ‘Eşim bana sürekli, Ankara'daki savcıyı ayarlarım, hâkimi ayarlarım. Herkes benim arkamda, diyerek tehditler savuruyor, bana fotoğraflar atıyor. Benim 3 çocuğum var ve ben çocuklarım için yaşamak istiyorum’ dedi.” (Takvim Gazetesi, 27.09.2021).

Devamlı mesaj yoluyla kadının tehdit edildiği yönündeki haber, kadının röportajı üzerinden hazırlanmıştır. Kadının kendi ifadelerine yer verilmiştir. Kadının adı ve fotoğrafları haberde yer almaktadır. Kadının çocuğu ile olan fotoğraflarının röportaj sırasında çekilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Kadının kucagındaki çocuğun yüzü görünmeyecek şekilde fotoğrafa dahil edilmiştir. Fail ile evlilik fotoğrafları haberde kullanılmış failin yüzü sansürlenmiştir. Şiddet uygulayandan ziyade şiddete

maruz kalan ön plana çıkarılmıştır. Haberde iddianame ve şikâyet tutanağının fotoğrafına yer verilmiştir. Tutanakta yer alan kadına ait kişisel veriler sansürlenmeden servis edilmiştir. Kadının ikamet adresi, doğum tarihi ve yeri, anne baba adı tutanağın olduğu fotoğrafta gözükmektedir. Ayrıca failin kadına attığı tehdit içerikli mesajların fotoğrafı da haberde kullanılmıştır. Kullanılan fotoğraflar, geçmiş ve günümüz arasında bağlantı sağlamasına yönelik kullanılmıştır. Eş ile mutlu geçmişe, şimdi ise tehdit mesajları ve çocuğu ile birlikte olan fotoğrafın yanı sıra elinde iddianame ve tutanakları tuttuğu fotoğraf ile günümüzde gerçekleşen şiddet olayına vurgu yapmaktadır.

Israrlı takip şiddetine ilişkin bir haber de **boşanmış-eski eşine şiddete** dairdir.

“3.5 yıldır ölüm mesajı alan genç kadın: ‘Eski eş kurbanı olmak istemiyorum.’ Mahkeme çifti 10 ay önce boşadı. İddiaya göre, ..., genç kadının peşini bırakmadı cep telefonundan mesaj ve sosyal medya araçlarından ölüm ve tehdit mesajları atmaya devam etti. ‘Sürekli sosyal medyada benim adıma ve benim resimlerimle hesaplar açarak, resimlerimi kullanarak beni pazarlamaya çalıştı. Ailem ve akrabalarımı sürekli sosyal medya üzerinden, ‘...ile vedalaşın onun yakında ölüm haberini alacaksınız’ mesajları gönderdi. İş yerinde sürekli iki tane santral telefonumuz var birini arayıp kapatıyor sürekli.’ Ölüm tehdidi aldığını dile getiren ..., ‘Eski eş kurbanı olmak istemiyorum’ diyerek elektronik kelepçe istedi, ya da eski eşinin tutuklanmasını talep etti.” (Türkiye Gazetesi, 19.01.2021).

Haber, kadın ve avukatı ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden hazırlanmıştır. Kadının ve avukatın adı haberde kullanılmış, faile dair bilgiler yer almamıştır. Kadının yaşı ve mesleği belirtilmiştir. Kadının röportaj esnasında çekilen iki fotoğrafı kullanılmıştır. Kadının yüzünde hijyen maskesi bulunsa da tam olarak sansürlenmemiştir. Faile ait fotoğraf kullanılmamıştır. Israrlı takibin ve psikolojik şiddetin nasıl ve hangi araçlar ile gerçekleştiğine dair detaylı bilgiler haberde yer almaktadır.

5. TARTIŞMA

5.1. Tematik Tartışma

Haberlerden ulaşılan bilgiler, araştırmacı tarafından altı başlık altında tasnif edilerek bir önceki bölümde takdim edilmiştir. Başlıklarda yer alan bilgiler de yine araştırmacı tarafından sekiz ana tema altında sosyal hizmet disiplin ve mesleği dahilinde değerlendirilerek tartışılmaktadır. Buna göre;

Belirlenen Başlıklar	Belirlenen Temalar
1. Fiziksel şiddet haberleri 2. Sözel şiddet haberleri 3. Psikolojik şiddet haberleri 4. Ekonomik şiddet haberleri 5. Cinsel şiddet haberleri 6. Israrlı takip haberleri	1. Bilinçlendirmeden ziyade tedirgin eden, merak uyandıran/dikkat çeken, magazinsel boyutuyla ticari amaç taşıyan nitelik 2. Kadının mağdur ve erkeğin şiddet uygulayan konumda olmasını normalleştirme ya da şiddeti meşrulaştırma 3. Şiddet mekânı ve fotoğrafların eril gücü 4. Kıskançlık, aldatma ve eski eş vurgusu 5. Şiddet olgusunun ataerkil zihniyet ile devam ettirildiği vurgusu 6. Şiddetin cezasız kalması 7. Cinsel obje olarak görülen ve vaatlerle kandırılabilen kadına şiddet 8. Şiddet olgusuna karşı olumlu tavır

5.1.1. Bilinçlendirmeden Ziyade Tedirgin Eden, Merak Uyandıran / Dikkat Çeken, Magazinsel Boyutuyla Ticari Amaç Taşıyan Nitelik

Kadına yönelik şiddetle mücadelede konusunda şiddetin görünürlüğünün artırılması ve şiddetin neleri kapsadığına dair bilinç oluşturulması ve şiddete maruz kalan kadınların şiddeti yasal olarak dile getirebilmesi için bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Eşkinat, 2012: 329). Bu mücadelede bilinç oluşturma konusunda medya bir araç olabilecek iken araştırma kapsamında ele alınan ve incelenen gazete haberlerinde kadına yönelik şiddete karşı bilinçlendirmekten ziyade tedirgin eden, merak uyandıran, dikkat çeken, magazinsel boyutuyla ticari amaç taşıyan haberler görülmektedir. Ticari amacından dolayı kadına yönelik şiddet, gerçek bağlamından koparılarak şiddet olayının magazinleşmesine sebep olmaktadır. Tiraj kaygısı, gazetede kullanılan başlık, fotoğraf, olay ile ilgili ayrıntılandırma şiddetin bağlamından uzaklaşarak ticari amaca dönüşmesine araç olmaktadır (Yaktıl Oğuz, 2010: 445-447).

22.09.2021 tarihli Sabah Gazetesinde haberin veriliş içeriği ve 17.05.2021 tarihli Posta Gazetesinde suçun detaylandırılarak anlatılması, bir yönüyle olayın

dramatikleştirilmesine yol açarken diğer yönüyle asıl amacın kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmak iken merak uyandıran polisiye türünde bir yazıya dönüşmüştür. Yine 10.03.2021 tarihli Yeni Şafak gazetesinde haberin ‘Satırlı dehşet’ başlığı suç aletini ön plana alarak okuyucuda merak uyandırma kaygısı taşımaktadır. Daha haberin başlığından, haberin içeriğinin haber olmaktan ziyade polisiye içerikli yazı olduğu, okuyucuyu heyecanlandırma, meraklandırma duygularına yönelttiği görülmektedir. 12.04.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki başlık da olayı ‘kan donduran’ şeklindeki tanımlarken; detaylandırmalar olayı betimlemekte ve bilgi vermekten ziyade olayın merak uyandırma amacı taşıyan polisiye türünde yazıya dönüşmesine sebep olmaktadır.

18.02.2021 tarihli Sözcü Gazetesinde yer verilen haberin başlığında ‘Vahşet’ kelimesi kullanılarak bir yönden failin eylemine vurgu yapılmakta ama diğer yönden okuyucuyu habere çekmek amacı taşımaktadır. 1.11.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki haberin başlığında olayın özetlenmesi de içerik hakkında merak uyandırma amacı taşıdığını ortaya koymaktadır. Şiddet mağdurunun eş olma rolünün de vurgulandığı haberde insan onurunu zedeleyen fotoğrafların/ görüntülerin defalarca kullanılması olayla ilgili bilgi vermekten ziyade şiddetin medyada da devam etmesine neden olacak bir mahiyet içermektedir. 9.12.2021 tarihli Akşam Gazetesinde yer verilen kadına yönelik şiddet haberi de kadın ile gerçekleştirilen röportaj üzerinden aktarılmış ve fiziksel şiddet üzerinden servis edilmiştir. Oysa olayın detaylarında yer verilen evlilik süreci boyunca ölümle tehdit, çeşitli baskılar, küfretme, hakaret etme, cinsel şiddet, kadının aynı anda birçok şiddet ile mücadele etmeye çalıştığının göstergesidir. Dikkat çekmek ve merak uyandırmak amacı taşıyan birçok haberde olduğu gibi bu haber de ‘dehşete düşüren olay’ ve ‘ölüm’ kelimelerinden oluşan başlık ile servis edilmiştir. Çünkü cinayet haberleri dikkat çekecek ve toplumda gündem olacaktır. Bu noktada ölümün kadın ile, öldürenin fail olması ile bağdaştırılması da muhtemeldir. 12.3.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberin başlığı ise toplumdaki cinsel tabulardan dolayı dikkat çekeceği düşünülerek merak uyandıran bir şekilde ‘kazandığı paraları iç çamaşırına saklıyor’ olarak verilmiştir. ‘Boşanma davasında ortaya çıktı’ ifadesi, gizli olanın açığa çıkmasından okuyucuyu haberin içeriğine davet etmektedir. Fakat kadına yönelik şiddet olduğuna dair bir ibare bulunmamaktadır.

9.10.2021 tarihli Milliyet Gazetesindeki haberde kadına satırlı saldırı başlığının da dikkat çekme amacı taşıdığı söylenebilir. Ayrıca haberde şiddetin nedenine yönelik bir açıklama yerine şiddetin nasıl gerçekleştiğine dair bilgi mevcuttur. Şiddet aracının özellikle belirtilmesi ve defalarca kez içerikte kullanılması, ayrıca failin elinde suç aletinin olduğu fotoğraflarla desteklenmesi kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmaktan oldukça uzaktır. Bu durum özellikle şiddet anının fotoğraflarının haberde kullanılması toplumu tedirgin edici niteliktedir. 9.10.2021 tarihli Takvim Gazetesinde ‘görülmemiş işkence’ başlığı ile servis edilmiş olan haberin de merak uyandırma amacı taşıdığı açıktır. Tüm başlık, okuyucuyu habere çekecek, gerilim yaratacak ve toplumda tedirginlik uyandıracak şekildedir. 8.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesi başlığı sansasyonel bir şekilde vererek şiddete ait suç aletinden, failin eş olduğundan ve kadının fiziksel kayıplarından bahsederek dramatik aile öyküsünün başlığı ile servis etmiştir. Başlığın devamında kadının fail tarafından ölümlle tehdit edildiğine dair ifadesine yer verilmiş ve olay tedirgin edici bir ifade ile sunulmuştur. 5.08.2021 tarihli Sabah Gazetesinde de haber sansasyonel bir başlıkla verilmiştir. ‘İşkenceyle tecavüz etti’ başlığı dikkat çekmek amacı taşıyor olsa da toplumu tedirgin edici niteliktedir. Haberin okunma sayısının fazla olması yönündeki çaba, kadına yönelik şiddet farkındalığının üstünde tutulmuş gibidir. 2.08.2021 tarihli Sabah Gazetesinde de tüm Türkiye’de tartışılan habere ilişkin haber başlığı, haberin içeriğine ve ...’nın akıbetine yönelik olarak sansasyonel şekilde verilmiştir. Olay, haberde korkunç ifadelerle anlatılmış, tedirgin edici bir dil kullanılmıştır. Olayın detaylı anlatımı ve vahşeti vurgular nitelikli kullanılan dil (5 parçaya bölündüğü gibi) kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri konusunda farkındalık oluşturmak ve toplumu bilinçlendirmekten ziyade toplumda dehşet uyandırmaktadır ve kadınları tedirgin eder niteliktedir.

08.03.2021 tarihli Türkiye Gazetesinde olayın nasıl gerçekleştiğine dair bilgiler haberde yer almaktadır. Olay örgüsü detaylı bir şekilde anlatılırken şiddetin nedeni ile ilgili bilgi haberde yer almamıştır. Haber, edinilen bilgiye göre diye başlamaktadır. Yani şiddetin detayları sonradan öğrenilmiş fakat kim tarafından detaylar verilmiş belli değildir. Bilgi edinilen kaynağın bakış açısına göre yorumlanmıştır. Bu sebeple haberin doğru bilgi taşıyıp taşımadığı muallaktır ve haber bilgilendirme, bilinçlendirme amacından öte magazinsel boyutu ile ticari amaç taşıdığı düşüncesine yol açmaktadır. 20.08.2021 tarihli Posta Gazetesinde yer verilen

haberde eşinden boşanmak isteyen kadına karşı çıkan babasının kadını daireye hapsetmesi, kardeşleri ile görüşmesine engel olması, tehdit etmesi psikolojik şiddettir. Ancak şiddetin detayları haberde verilmesine rağmen psikolojik şiddetten söz edilmemiş, haber kadının bıçaklanması üzerinden servis edilmiştir. Bıçaklanmanın haber değeri taşıyor olması sebebiyle haberde fiziksel şiddete vurgu yapılmış, olayın nasıl gerçekleştiği açık bir şekilde verilmiştir. Bu haliyle tiraj kaygısının, haberin niteliğinin önüne geçtiği, farkındalık yaratmak ile toplumsal bilinç oluşturmaktan uzaklaştığı görülmektedir. 24.01.2021 tarihli Posta Gazetesindeki başlıkta ‘...hala tehdit ediyor’ şeklinde eleştirel bir ifade bulunsa da başlık haberin içeriği konusunda merak uyandırmak amacı taşıması ve tiraj kaygısını taşıdığı görülmektedir. Haberde faile ait eski bir fotoğraf da sansürlenmeden kullanılmıştır. Boşanmadan önce kadının mutlu bir fotoğrafı paylaşılmış, olaydan sonra kadının yaralı halinin olduğu fotoğraf ile haber servis edilerek haber dramatikleştirilmiştir. Rigel’ in (1994: 135), yazılı basının toplumu bilgilendirmek, düşünceye yöneltmek yerine duygu sömürücülüğü yaptığı vurgusu çalışma kapsamında elde eden bulguları desteklemektedir.

13.03.2021 tarihli Türkiye Gazetesi ‘22 yıllık eşi’ tanımlaması, uzun yıllar kadının evliliğini devam ettirdiğine dikkat çekmektedir. Şiddet olayının nedenine yer verilmemiştir. Fakat 15 yıl sürdüğüne değinilmiştir. Ekonomik şiddete rağmen evliliğin devam etmiş olması ön plana çıkarılmıştır. Boşanma davası açan kadının, mahkeme kararıyla ekonomik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Eşinin maaşına el konulmasının ekonomik şiddet olduğu yönünde bilgi verilmiştir. Mahkeme kararı detaylı bir şekilde haberde yer almış ve haber ekonomik şiddet ile ilgili bilinçlendirici şekilde sunulmuştur.

Sosyal hizmet, insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini temel alarak sosyal değişimi destekleyen (IASSWW, 2001: Duyan, 2014: 6) bir meslektir. Sosyal değişim oluşturulması amacı doğrultusunda toplumun bilinçlendirilmesi ve insan haklarının baz alınması esastır. Bu doğrultuda çalışmalarını bireyin değerine, onuruna ve eşitliğine önem vererek gerçekleştirir. Ayrıca toplumdaki bireyler ve sosyal kurumlar arasındaki etkileşimin olumlu ve olumsuz etkilerin değiştirilmesine yönelik çalışmaktadır (Mammadov, 2015: 40). Çalışma kapsamında incelenen haberlerin ticari amaç taşıyarak sosyal adalet temelinde eşitliğin sağlanabilmesi ya da toplumu bilinçlendirme amacından uzak olması sosyal hizmet disiplin ve mesleği ile

örtüşmemektedir. Sosyal hizmet, toplumda var olan sorunlara dikkat çekerken yaşamı olumsuz etkileyen engelleri, eşitsizlikleri vurgulamaktadır (Mammadov, 2015: 41). Sosyal hizmet bağlamında kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumu değerlendirildiğinde haberlerin eşitsizliğe vurgu yapmak ya da sorunun görünürlüğünü sağlamak amacından ziyade tiraj kaygısı taşıdığı görülmüştür. Bu tutum yazılı basını kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık sağlamak ya da bilinç oluşturmaktan uzaklaştırmaktadır. Gazetelerden kadına yönelik şiddeti önlemesi beklenemez fakat şiddetin nasıl ve ne şekilde uygulandığının aktarılmasından ziyade şiddete uğrayan ya da uğrama riski olan kadınlara yasalar, sistem ve kaynaklar konusunda yol gösterici olması, toplumda şiddet konusunda farkındalık oluşturmalarının şiddet konusunda insan haklarının ve kadının değerinin korunması kadının dezavantajlı konumdan çıkmasına araç olacağı düşünülmektedir.

5.1.2. Kadının Mağdur, Erkeğin Şiddet Uygulayan Konumda Olmasını Normalleştirme ya da Şiddeti Meşrulaştırma

Kadına yönelik şiddet haberlerinde failin haklı sebepleri olduğuna dair mesajlar içermesi okuyucuda şiddeti problem çözme yöntemi olarak algılamaya yöneltmektedir (Ünlü, Bayram, Uluyağcı ve Bayçu, 2009). Kadının “kurban” ve “mağdur” imajı okuyucuda kadının edilgen ve pasif olduğu algısını güçlendiren niteliktedir (Yurdigül ve Zinderen, 2012: 89). Sallan Gül ve Altındal (2015), Radikal gazetesinde yer alan kadın cinayeti haberlerini incelediği çalışmasında elde ettiği sonuçlarda kadınlardan beklenen uysal ve itaatkar rolleri yerine getirmemesinin, hane içinde kendisinden beklenen geleneksel rolleri yerine getirmemesinin kadının öldürülmesinin nedeni yargısını güçlendirdiğini ve erkeğin işsizlik, yoksulluk gibi durumlarda hane içindeki otoritesinin zedelenmesi sebebiyle şiddet uyguladığına dair söylemlerin kadına yönelik şiddeti ve kadın cinayetlerini meşrulaştıran bir çerçevede sunduğunu vurgulamaktadır. Haberin bu şekilde sunumu şiddet olayını bireyselleştirerek şiddetin toplumsal nedenlerinin göz ardı edilmesine sebep olabilir (Caputi, 1987). Şiddetin nedeninin toplumsal bağlamdan kopararak bireysele indirgenmesi, toplum üzerinde şiddeti normalleştiren bir etki yaratmaktadır. Bu durum şiddetin nedeninin kökenine inilmeden yüzeysel çözümleri beraberinde getirmektedir (Yardım ve Doğruel, 2019: 140). Akdemir (2020), Türk medyasında kadın cinayetlerini incelediği araştırmasında gazetelerde ve sosyal medya

paylaşımlarında kadın cinayetlerinin yanlış gerekçelendirilerek sunulduğunu, gerekçelerin kadını suçlar nitelikte olduğunu belirtmektedir. Ayrıca failin psikolojik sorunları sebebi ile cinayet işlediğine dair bilgilerin sunulmasının okuyucunun kurban yerine suçlu ile empati kurma riski taşıdığını vurgulamaktadır. Ayrıca haber sunumunda kullanılan fotoğrafların olayın detayların dair en ince ayrıntılarını vererek şiddeti pekiştirmekte ve akılda kalıcılığı arttırmaktadır (Güneş ve Yıldırım, 2019). Şiddet gösterimi ve saldırganlık arasındaki ilişki üzerinde çalışan kuramcılar, bu ilişkinin davranışlar üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Araştırmalar, medyada şiddet gösteriminin toplumda şiddetin yaygınlaşmasında etkili olabileceğini ifade etmektedir (Malamuth ve Briere, 1996: Ceyhan, 2014: 31). Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde de kadına yönelik şiddete karşı bilinçlendirmekten ziyade kadının mağdur ve erkeğin şiddet uygulayan konumda olmasını normalleştirmeye hatta pekiştirmeye sebep olabilecek içeriğe ve sunuma sahip olduğu görülebilmektedir.

2.04.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki haberin detaylarında ‘Eski eşine şiddet uygulamaktan dolayı 1,5 ay önce cezaevinden çıktığı öğrenilen şüpheli işlemlerin ardından adliyeye sevk edildi.’ denilmektedir ve failin cezası belli değildir. Failin, eski eşine de şiddet uyguladığı için cezaevine girdiği belirtilmiştir. Failin suça meyilli olduğu ve kadınlara yönelik şiddetten geri durmadığı anlaşılmaktadır. Haberde failin geçmiş suçlarının olduğu, hatta kadına yönelik şiddet suçlarının bulunduğu bilgisinin verilmesi, okuyucuda şiddetin failden beklenen normal bir davranış olduğu algısı oluşturabilir. Bu durum ise haberi şiddete maruz kalan kadının haberinden ziyade sıradanlaştırılmış suçlu haberine döndürmektedir. 26.11.2021 tarihli Yeni Akit Gazetesindeki haberde kadınla ilgili herhangi bir niteleyici ifade yer almaması, ayrımcılık oluşmadığı için olumlu bir tavidir. Bununla birlikte failin cezaevinden yeni çıktığı bilgisine haber içeriğinde birkaç kez vurgunun yapılması, failin zaten suçlu olduğu ve şiddet uygulamasının normal olduğu algısı oluşturabilmektedir. Yine benzer şekilde 22.09.2021 tarihli Sabah Gazetesinde neden ve nasıl gerçekleştiği kadının ağzından detaylı bir biçimde verildiği olayda, kaç bıçak darbesi olduğuna hem başlıkta hem de içerikte yer verilmesi sonrasında failin uyuşturucu bağımlısı olduğu bilgisinin verilmesi de bağımlılık yapan maddelerin kullanımının uygulanan şiddetin gerçekleşmesini normalleştiren bir sebep olarak

görülmesine neden olabilecektir ki okuyucuyu failden beklenen normal bir davranışa yöneltmesi şiddeti meşru görmeye itebilecektir.

8.03.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki haber olayın nedenini failin gözünden ve söylemleri ile vermektedir. Failin söylemlerine yer veren habere göre, faili sinirlendiren kadındır ki bu ifade ‘kadının şiddeti hak etmiş olması şiddetin nedenidir’ gibi bir anlam tamamlamayı beraberinde getirmeye müsaittir. Zaten olayın nasıl gerçekleştiği hakkında kadının söylemleri ile detaylı ve uzun bilgi verilmiştir. Buradan çıkarılabilecek bir sonuç şudur: Failin gözünden şiddetin gerekçesi sunulduğunda ataerkil bakış sürdürülmeye devam edilmektedir. 9.11.2021 tarihli Takvim Gazetesinde şarj kablosuyla bağlayıp darbeden, kalemle işkence yapan eşe ilişkin bilgileri içeren haberin erkek şiddetini meşrulaştıran bir yönü olduğu söylenebilir. Zira fail, kadın boşanmak istediği için kendisini aldatıyordur düşüncesine sahiptir ve kendisini haklı görmektedir. Yine 8.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki şiddet haberinde, kadının boşanmak istemesi üzerine failin kadını vurarak sağ bacağını kaybetmesine sebep olduğu, sonrasında öldürmek ve çocuklarını göstermemekle tehdit ettiği bilgileri verilmiştir. Kadının röportajından, eski eşin kadının bedeni ve hayatı üzerinde söz sahibi olduğu düşüncesi toplumda devam eden patriyarkinin günümüzde devam ettiği ve yüzyıllardır devam eden erkeğin, kadının hayatı üzerinde söz sahibi olabileceği algısı olduğu görülmekte ve bu durum kadının toplumdaki öteki konumunu devam ettirmektedir. Haber, kadının boşanmak istediği için şiddet gördüğü ve bu sebeple mağdur olduğu algısı yaratmaktadır. 24.01.2021 tarihli Posta Gazetesindeki haber, kadının uyuşuna, yaşına ve kaç yıldır evli olduğuna yer vermektedir. Haberin başlığı dahil olmak üzere kadın eş olmak rolü ile aktarılmıştır. Fail ise, ‘elinde falçata olan ...’ ya da ‘20 yıla kadar hapsi istenen ...’ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımlamalar, faili gerçekleştiren olayda eylemde bulunan ve eylemi sonuçlandıran, kadın ise eylemde nesne olan konumunda görülmesine sebep olmaktadır. Bu durumda erkeğin eylemi gerçekleştiren kişi, toplumsal rolleri, evliliği üzerinden tanımlanan kadının ise eylemin nesnesi olacağı algısını pekiştirmektedir. Kadının evi terk etmesinin faili öfkelenirdiğine değinilmiştir. Kadının evi terk etmesi erkeğin öfkelenmesine sebep olup bu suçu işleminin nedeni olarak gösterilmekte ve erkeğin duyguları sonucu suç işleyebileceği normalleştirilebilmektedir. Kadının ayrılmak/boşanmak istemesi gibi bilgilerin verilmesi şiddeti normalleştiren bir sebep olarak algılanırken, failin

“kıskanması”, “cinnet geçirmesi” gibi ifadelere yer verilmesi failin suçunun hafifletilmesi ve şiddetin gerekçelendirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğanay ve Kara: 2011).

9.11.2021 tarihli Takvim Gazetesinde yer verildiği üzere şiddet mağduru kadınların, şiddete maruz kaldığı anki halinin resmedilmesi ise akıllarda kadının mağdur görüntüsünü bırakarak toplumda kadınların aciz ve korunmaya muhtaç algısını pekiştirdiği söylenebilir. Yine 18.07.2021 tarihli Akşam Gazetesindeki haberde dikkat çeken ‘Acı içerisinde yalvarmasına rağmen darp etmeyi sürdüren kişi’ ve ‘çevredekiler kadını kurtarıp erkeğe müdahale etti’ ifadelerinin de toplumda var olan cinsiyete dayalı ayrımcılığı pekiştireceği ileri sürülebilir. Zira şiddeti uygulayan erkektir ve şiddete maruz kalan kadın şiddetten ancak çevresindekilerin yardımı ile kurtulabilmiştir. Ayrıca kadının ‘yalvarması’ ifadesi habere sansasyonel hava katmakta ve olayı dramatikleştirmektedir. Böylelikle şiddet gören kadına aciz ve muhtaç statüsü verilmiş, çaresiz ve kurtarılmayı bekleyen konumuna koyulmuştur. 20.08.2021 tarihli Posta Gazetesinde koca ve baba şiddeti olarak ele alınan haber de toplumsal roller içerisinde aile üzerinden nitelendirilerek ailedeki erkeklerin kadın üzerindeki tahakkümünü iletmektedir. Bu haliyle ailedeki erkeklerin şiddet uygulayan konumda olmasının toplum tarafından kabullenilmesine sebep olabilecek bir haberdur.

13.12.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberin sonlarında dayının "Sonun Başak gibi olacak" tehdidi ve bu kadın cinayeti haberlerine ait gazeteleri kadının kapısına bırakarak uyguladığı şiddet haberi, basında yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin toplumu etkilediğini ama aynı zamanda şiddet tehdit ve biçimini öğrettiğini göstermektedir. Ama öğrendikçe de bu tür haberlerin toplumda şiddet karşısında kanıksamaya yol açıp şiddeti normalleştirme riskini taşıdığı söylenebilir. 19.01.2021 tarihli Türkiye Gazetesinde yer alan başlıkta diğer birçok haberde olduğu gibi çarpıcı ve kadının ölümle ilgili ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca şiddetin yıllardır sürdüğüne vurgu yaparak toplumda şiddetin kronikleşmesini normalleştirebilmektedir.

Bu tür haber iletimi, kadına yönelik şiddet ile mücadele ve kadının güçlendirilmesine ket vurmaktadır. Leander (2002), şiddetin normalleştirilmesinin şiddetle mücadele konusunda sorun teşkil ettiğini belirtir. Bu normalleştirilme ile kadının kendine olan güvenini kaybettiğini böylelikle kurban rolünü üstelendiğini

ifade eder (Hatiboğlu, 2008: 103). Sosyal hizmette feminist teori kapsamında kadınların güçlendirilmesi, kadının toplumdaki konumlarını ele alarak kadınların kişisel yaşamlarından yola çıkmak esastır. Kadının şiddet olayında mağdur konumda ele alınması toplumda kadın erkek eşitliğini zedeleyerek kadının güçlendirilmesi yönünde olumlu kazanımlar elde etmeye engel olabilmektedir. Sosyal hizmet uygulamalarında feminist teori ışığında kadınları ‘pasif kurbanlara dönüştürme’yi (Hester, Kelly ve Radford: 1996) red etmektedir. Kadının geleceği konusunda kararlar alabilmesi, toplumda birey olarak var olabilmesi, kadın ve erkeğe yüklenen eşitsiz cinsiyetçi rollerden sıyrılması, kadının mağdur konumundan güçlenerek çıkmasına odaklanan sosyal hizmet, şiddetin meşrulaştırılması ya da toplumda normalleştirilmesini sorunsallaştırmaktadır.

Kadının mağdur kimliğinden çıkarılması şiddetin önlenmesi bağlamında kadın ve erkek ile çalışmayı içerir. Bu çalışma ise bilişsel davranışçı kuram temelinde kadının şiddetin engellenmesine yönelik öncelikle kadının farkındalığının sağlanması, çözüm yolları ve ulaşabileceği kaynaklar konusunda bilgilendirilmesidir. (Hatiboğlu, 2008: 103-104). Erkeklerin ise bilişsel kabullerinin değiştirilmesi amacı ile algı, kültür ve dil faktörleri üzerine odaklanılır (Rivett ve Ress, 2004: Hatiboğlu, 2008: 107). Tüm bu hususlar ışığında sosyal hizmet bağlamında, haber sunumlarında kadınların mağdur gösterimi ya da şiddetin gerekçeler ile normalleştirilmesinin ayrımcılığı devam ettirmektedir. Haberlerin sunumu aracılığıyla bilişsel kabullerin değiştirilmesine, kadının şiddet konusunda farkındalığının arttırılmasına ve sadece kadının değil erkeğin de şiddete yönelik algılarının değiştirilmesine aracılık etmesi kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına eşlik edecektir.

5.1.3. Şiddet Mekânı ve Fotoğrafların Eril Gücü

Haberler oluşturulurken olaya ait fotoğraflar sıkça kullanılmaktadır. Fotoğraflar, haber içeriği gibi mesajları okuyucuya iletmektedir. Fotoğrafın sayfada nerede yer aldığı, fotoğraf altı yazılar fotoğrafın okunmasını destekleyerek haberin en inandırıcı kanıtı olarak yer almaktadır (Akdoğan, 1995: 65). Rigel (1993: 194), gazetelerde kullanılan fotoğrafların nesnelliğinin tartışılır olduğunu, basının haberi güçlendirmek için fotoğraf kullandığını ve fotoğrafların zihinlerde kalıcı etkisinin habere oranla daha fazla olduğunu belirtmektedir. Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde de kadına yönelik şiddetin mekânı ve fotoğrafların eril gücüne yer

verilmesi, şiddeti -önleyici değil- algılarda kanıksatıcı rol oynayacağı riski taşımaktadır.

9.10.2021 tarihli Milliyet Gazetesindeki haber kamusal alana taşan şiddete dikkat çekmektedir. Haberde yer aldığı üzere, şiddete tanık olan beş erkek şiddeti durdurmaya yönelik bir eylemde bulunmamaktadır. Habercinin her ne kadar bu beş kişiyi kınamak mahiyeti taşıdığı düşünülse de tanıklık eden kişilerin şiddeti durdurulmamasına ısrarla vurgu yapılması, kamusal alanda gerçekleşen şiddet karşısında toplumun sessiz kaldığı ve kalacağı, kadının kamusal alanda da can güvenliğinin kalmadığı, faillerin sadece özel alan değil kamusal alanda da şiddet uygulayabildikleri düşüncesinin oluşabileceğini vurgulamaktadır.

18.02.2021 tarihli Sözcü Gazetesinde kullanılan fotoğraf ise eril gücü simgelemektedir. Zira haberde fail için kullanılan ‘saldırgan koca’ ve kadın için kullanılan talihsiz kadın’ nitelendirilmesi kadının ‘mağdur’ konumunu dile getirmektedir ki erkeğin saldırgan olarak nitelendirilmesi saldırganlığın erkeklik davranışı olduğu algısına kapı aralamaktadır. Bu durumda “erkek, etken- eylemi gerçekleştiren- ve kadın, edilgen-eyleme maruz kalan-” konumundadır. 08.03.2021 tarihli Türkiye Gazetesinde “Darp edilmesi ve saçından sürüklenmesi kameralara yansıdı” şeklinde haberde yer alan ifadeler, şiddet olayını magazinleştirirken kullanılan eril dilin medyadan topluma yansısı olarak görülebilir. Süsleme ve dikkat çekme amacı taşıyan bu bilginin, toplumdaki cinsiyet ayrımcılığını pekiştirici bir nitelikte değerlendirilmesi mümkündür. 9.11.2021 tarihli Takvim Gazetesi ise ruhsal sonuçlarıyla şiddeti detaylandırmaktadır. Olayın nasıl gerçekleştiğinin kadın tarafından gösterilmesi ve fotoğraflanması (sandalyede elleri arkadan bağlanmışçasına durması), şiddete maruz kalmış kadının (şiddet mağduru olup bu resmi gören kadınların) yaşadıklarını tekrar hatırlatmakta ve yaşadığı travmayı tetikleyerek ikincil travma oluşturur mahiyettedir. Okuyucu kadınlarda da şiddet konusunda korku oluşturma söz konusudur (Gökulu ve Hosta, 2013).

17.05.2021 tarihli Posta Gazetesinde şiddetin okuyucuya iletilme içeriği ‘Şiddeti erkek uygular, kadın şiddet görendir’ algısını çağrıştırmaktadır. Failin kelepçeli fakat gururlu, kadının yaralı ve sedyedeki haliyle fotoğraflanarak paylaşılması okuyucuda şiddeti uygulayanın erkek, mağdurun kadın olarak normalleştirmesine sebep olabilecek içeriktedir. 10.03.2021 tarihli Yeni Şafak gazetesinde kadının şiddet sonrası yüzünde oluşan yaraların olduğu fotoğrafın servis

edilmesi insan haklarına aykırıdır. Kadının izni olsa bile kadının bu halinin basında servis edilmesi bilinçaltında kadınların şiddetle bağdaştırılmasına sebep olmakta, toplumda kadınlara yönelik şiddetin kabullenilmesi ve olağanlaştırılmasını etkileyebilir. Yine şiddet aleti ‘satır’ın kanlı fotoğrafı sansürlenerek servis edilmiştir. Bu fotoğrafın kullanılması ve şiddetin nasıl gerçekleştirildiğine dair detaylı bilgilerin verilmesi toplumda tedirginlik yaratabilir ve istemsizce potansiyel suçluların bilinçaltında suç aletleri ve şiddet, suç gibi konuların yer etmesine, şiddet ve cinayet olaylarının toplumda normalleşmesine sebep olabilir. Yaktıl Oğuz (2010: 433), gazetelerin şiddet olayını detaylı anlatarak ve kelimeleri vurgulayarak haberleri yayınladıklarını, bu durumun daha önce şiddete maruz kalmış kadınların gazeteler tarafından tekrar mağdur edildiğini belirtmektedir.

Şiddet haberlerinde yer alan görsellerin konusundaki eleştirilerden biri, okuyucuların sosyal yaşamında şiddete karşı duyarsızlaşmasına neden olduğu yönündedir. Özellikle kadınların yaralı hallerdeki görsellerinin başta çocuklar olmak üzere toplum üzerinde olumsuz etkiler meydana getirme riski literatürde vurgulanmaktadır. Ünlü ve arkadaşları (2009), şiddet haberlerindeki görselin okuyucunun zihnine kazındığını ve okuyucuların da aslında dolaylı yoldan şiddete maruz kaldığını, bu haberlerdeki görsellere maruz kalan okuyucuların da okuduklarını veya izlediklerini kanıksamaya ve saldırganlık, şiddet konusunda duyarsızlaşmaya başlayacağına dikkat çeker. Köker (2007: 140), kadın ve erkek eşitsizliğini derinleştiren haber sunumlarının hak ihlaline sebep olduğunu, kadınların saldırı sonrası durumları, yoksulluk içindeki kadınları ya da ölü kadın bedenlerinin sergilenmesinin kadının insanlık onurunu zedelediğini vurgulamaktadır.

Bu tür haber iletimi, şiddetin toplumda kanıksanmasına sebep olma riski taşıdığı için başta toplumsal huzura ve bireylerin iyilik haline zarar verebilmektedir. Özeldde kadının, pasif ve edilgen konumunu vurgulamaktadır. Baker (1999), feminist sosyal hizmetin, *“cinsiyet eşitsizliğinin neden olduğu psikolojik ve toplumsal sorunlar ile baş edilebilmesi için bireye ve topluma sağlıklı bakış açısı kazandıran bilgi, beceri ve değer bütünü”* olduğunu ifade eder (Kara, 2018: 1153). Haberlerin sunumunda kullanılan damgalayıcı, dehşete düşüren fotoğrafların varlığı sağlıklı bakış açısının zedelenebileceğinin göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.1.4. Kıskançlık, Aldatma ve Eski Eş Vurgusu

Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde de kadına yönelik şiddette kıskançlık, aldatılma (duygusu) ve eski eş ilişkisinin yer aldığı görülmektedir.

22.09.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki fiziksel şiddete ilişkin haber kıskançlık gerekçesiyle şiddeti dile getirmektedir. Evde kıskançlık nedeniyle çıkan tartışma sonrasında banyoda bıçaklama vicdansızlık nitelemesiyle verilmekte ama buna karşın uygulanan şiddetin kıskançlık nedeniyle normalleştirilmesi de algılarda yer bulabilir bir içerik de mevcuttur, denilebilir. 17.05.2021 tarihli Posta Gazetesinde de aldatılma vurgusu dikkat çekmektedir. Failin savunmasında kadının kendisini aldattığı için şiddeti hak ettiğine ve şiddetin nedeninin kadının faili aldatması sonucu failin kadını cezalandırmasına dair ifadeleri haberde yer almaktadır. Bu ifadeler toplumda var olan ‘namus’ algısını kadın üzerine çekmektedir. Failin savunmasında ‘Ben 7 dil biliyorum. İyi yayınlayın’ ifadesi, erkek otoritesinin aldatılma sonucu sarsıldığına inanan erkeğin, gücünü tekrar kazanmaya çalıştığının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte haberlerin failin söylemleri üzerinden yapılması bir yönüyle faile ait toplumsal algılarını aktarmaktadır denilebilir ki; böyle bir yaklaşım farkında olarak veya olmadan ataerkil söylemlerin toplumda devam etmesine sebep olmaktadır. 8.03.2021 tarihli Yeni şafak Gazetesindeki “Eski eşini sokak ortasında öldüresiye dövdü: Bunu dışarı salmayın!” başlıklı haber ise eski eş vurgusu ile iletilmektedir.

Pehlivan (2021), fiziksel şiddet haberlerinin içeriğinin kapsamı ve yer alış biçimini araştırdığı araştırmasında kadına yönelik şiddet haberlerinin şiddetin nedenini boşanmak ve kıskançlık olarak sunulduğunu ve failin kimliğinin en fazla eş, eski eş ve ayrılığı kabullenmek istemeyen sevgili olarak tespit edildiği sonucu çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Dudu (2013: 122), farklı ideolojiye sahip gazetelerdeki kadına yönelik şiddet araştırmasında, gazetelerin şiddetin nedenini “kadının ayrılmak istemesi” ve “kıskançlık” gerekçeleri ile ele aldığına dikkat çekmektedir. Bu gerekçeler ile haberin sunumunun şiddeti sıradanlaştırdığını ve doğallaştırdığını ifade etmektedir. Araştırmada haberlerin şiddetin sunumunu toplumsal değil münferit olaylar olarak aktarıldığını ve böylece kadına yönelik şiddeti sıradanlaştırdığı ifade edilmiştir. Ulusal’ın (2007), yazılı

basında şiddet içerikli haberlerini analiz ettiği çalışmasında da şiddetin nedenine yönelik paralel bulgular elde ettiği görülmüştür.

Bireyin toplumsaldan bağımsız değerlendirilemeyeceğini savunan feminist yaklaşım, “kurbanı suçlama”nın insan haklarına aykırı olduğunu ileri sürer (Fook, 2002: 33). Şiddetin bireysel gerekçeler ile sunulması, kadına yönelik şiddeti toplumsal bağlamından koparmaktadır. Kadının kurban rolünden çıkarılması güçlendirmeyi beraberinde getirmektedir. Güçlendirmenin sağlanması için çok boyutlu bakış açısı içerisinde baskı oluşturan tüm unsurları ele almak gerekmektedir (Sullivan, 1992: Thompson, 2016: 21). Güçlendirmenin yapının değişimine yönelik baskılanarak gerçekleştirilmesi politik adaletsizlikler karşısında sosyal sorunların çözümüne işaret etmektedir. Güçlendirmenin yapıya yönelik olması sosyal hizmet faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Bu durum ise hak mahrumiyetlerinin ortadan kaldırılması ile mümkün olacağı söylenebilir (Fook, 2002: 55). Bu sebeple şiddete maruz kalan kadınların hayatının aktif öznesi olması konusunda desteklenmesi, kadının şiddeti mağduru ve edilgen nesnesi konumunun değişimini sağlamak güçlendirmenin amacını oluşturmaktadır. Sosyal hizmetin kullandığı güçlendirme yaklaşımı, kadınların eleştirel bir düşünceyle sorunlara yaklaşımının sağlanması ve kendi haklarını savunacak duruma ulaşması amaçlamaktadır (Erbay, 2019: 48). Aldatma şüphesi ve kıskançlık kisvesi altında erkeklerin tarafından kadınların kısıtlanması ve suçlanması söz konusudur. Bu hususta aldatma ve kıskançlık gibi gerekçelerin şiddetin nedeni olarak gösterilmesi kadının mağdur konumuna işaret ettiği için kadının güçlenmesini zorlaştırmaktadır.

5.1.5. Şiddetin Cezalandırılması ya da Cezasız Kalması

Kadına yönelik şiddete dair haberlerin sunumunda bir yandan kadına yönelik şiddete dair yasaların yetersizliği vurgulanıp politikacılara baskı oluşturulmaya çalışılırken bir yandan şiddetin cezasız kaldığına dair bilgilere yer verilmesi toplumdaki korku kültürünü besleyebilme ve şiddet uygulayanı caydırıcılıktan uzaklaştırma riski taşımaktadır. Albayrak (2022: 94), şiddete maruz kalan kadınların kadına yönelik şiddet algısını incelemiştir. Şiddete maruz kalan kadınlar, medyanın kadına yönelik şiddeti arttırdığını ifade etmişlerdir. Görüşülen kadınlar, şiddet uygulayan erkeklerin serbest bırakılmasının diğer erkeklere şiddetin cezasız kalacağı mesajını verdiğini ve şiddete başvurma konusunda cesaret verebileceğini

belirtmişlerdir. Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde kadına yönelik şiddette, şiddetin cezalandırılması ya da cezasız kalması arasında ilişkisinin yer aldığı da görülmektedir.

20.08.2021 tarihli Posta Gazetesinde yer aldığı üzere, babanın kelepçeli ve polis ekiplerinin arasında olması suçun cezasız kalmadığına yönelik kanıt sunmaya yöneliktir. Babanın elleri ile yüzünü kapatması ve bu fotoğrafın haberde kullanılması babanın pişmanlığı ve utancını okuyucuya göstermeyi amaçlamaktadır. Yani erkek duygularına yenik düşerek suç işlemiştir algısı oluşmaktadır. Yine 13.12.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberde tehditlere ve baskılara dayanamayarak tüm engellere rağmen failden şikayetçi olan kadının adalete güvendiğini ve şiddet gören kadınların şikayetçi olmasının kolay olmadığını belirttiği ifadelerine de yer verilmiştir. Kadının şiddetten kurtulması, failin cezalandırıldığına dair bilgiler, şiddet gören kadınların şikayetçi olması yönünde kadını güçlendirecek niteliktedir.

Ancak, 4.11.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki haberde failin uzaklaştırma kararına rağmen olayın kadının evinde gerçekleştiğine ve nasıl ve hangi yollardan gerçekleştiğine dair bilgiler verilirken kadına psikolojik şiddet uyguladığı da belirtilmiştir. Kadının korku dolu olması haberde sık sık vurgulanmıştır. 12.04.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki haberde dikkat çeken bir ifade yer almaktadır. ‘Saldırganla ilgili hiçbir şikâyet kaydının olmaması dikkat çekerken’ ifadesi şiddete maruz kalan kadını etiketlemektedir. Kadının neden şikâyetinde bulunmadığını sorgulatmaktadır. Fakat kadının ruh halini ve psikolojisinin durumunun nasıl olabileceğine değinmemiştir. Toplumda yaratılmış korku kültürüne değinmeden kadını suçlamaktadır. Nitekim şikâyet bulunmazsa failin cezasız kalabileceğini belirtmektedir. 19.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki haberin içeriğinde belirtilen olayda kadının çeşitli şiddet türlerine maruz kaldığı görülmektedir. Israrlı takip ve psikolojik şiddet sonucu gerçekleşen fiziksel şiddet. Haberde, failin kadını arayıp öldürmekle tehdit ettiği, uzaklaştırma kararına rağmen kadını rahatsız ettiği bilgileri yer almaktadır. Uzaklaştırma kararına rağmen failin, kadını rahatsız edebileceğine dair algı yaratan ifadeler, mücadele mekanizmasını eleştirirken uzaklaştırma kararının failin suç işlemesine engel olamayacağı algısı yaratabilmektedir. Kadının şikâyetinde bulunduğundan ve failin göz altına alındığından söz edilse de ısrarlı takibin nasıl ve hangi yollarla gerçekleştirilebileceği, failin

taksiciyi tehdit ettiğinin belirtilerek şiddete tanık olanların saf dışı bırakılabileceği konusunda potansiyel suçlular için yol gösterici olabilmektedir.

8.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki şiddet haberinin sonunda failin cezasız kaldığı, ‘adaletin yerini bulmadığı’ ifadeleri kullanılmıştır. Bu durum cezasızlığa bir itirazdır. Ancak toplumda erkeğin kadına yönelik şiddet uygulasa da ceza almadığını düşünmelerine sebep olabilecek bir içeriğe de sahiptir. Bu da kadına yönelik şiddetin önüne geçilemediği algısının toplumsal hafızada kuvvet bulmasına neden olacaktır. Bu bağlamda 9.12.2021 tarihli Akşam Gazetesindeki haberde kadının, failin yanında uyumadığı gerekçesiyle fail tarafından bıçaklı işkenceye maruz kaldığı yazılmış, bu ifade fiziksel şiddetin gerekçesi olarak gösterilmiş ve karı koca rolleri üzerinden vurgulamıştır. İletilen haberde kadın, bu durumu şikâyetle bulunduğunu fakat failin serbest kaldığını, serbest kaldıktan sonra eve gelerek kendisini zorla evde alıkoyduğunu bu süreç içerisinde de çeşitli şekillerde psikolojik ve fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Bu ifadelerin haberde kullanılması, şiddet gören ve şikayetçi olamayan ya da şiddet görme ihtimali olan kadınları hayal kırıklığına uğratmakta ve çaresizliğe itmektedir. İfadeler, şikayetçi olmanın şiddetten kurtulmak için çözüm olmayacağına dair algı yaratmaktadır. Diğer haberlerde olduğu gibi bu haberde de adalet ve güvenlik sorunu kadınları çıkmaza götürmektedir. 30.03.2021 tarihli Milliyet Gazetesindeki haberde kardeşlerin daha önce de faille ilgili şikâyetle bulunduklarına fakat failin serbest bırakıldığına, yine aynı durumu yaşamaktan korktuklarına dair ifadeler bulunmaktadır. Bu durum aynı olayı yaşayan kadınların şikayetlerinin karşılıksız kalacağına dair korku oluşup şikâyetle bulunmalarına yönelik cesaretini kırmakta, yaşadığı şiddeti kabullenmesine yol açmaktadır.

Sosyal hizmet bakış açısı, sosyal adalet ve insan haklarını temel alan bir perspektif içermektedir. Sosyal hizmet, çalışma gruplarından birini oluşturan kadının güçlendirilmesi, şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadınların hizmetlere ve yasal süreçlere yönlendirilmesi yönünde çalışmalar yürütür. Bu kapsamda kadının ikincilleştirilmeden hizmetlerden yararlandırılması, kaynaklar buluşturulması söz konusudur. Sosyal hizmet bakış açısı ile gazetelerin haber sunumundan da beklenen kadının ötekileştirilmeden, mağdur kimliği atfedilmeden kadınların temsil edilmesi, kadının onurunu ve değerini düşürmeden suça yönelik haber içeriğinin oluşturulmasıdır. Şiddete maruz kalan veya kalma riski bulunan kadınlara yol

gösterici olması açısından başvurabilecekleri hizmetlerin belirtilmesi, suçun cezasız kaldığına dair bilgilerin yer almasından ziyade cezalar konusunda bilinçlendirme ve kamuoyuna baskı oluşturması beklenmektedir. Haberler aracılığı ile kadınları korku kültürüne hapsederek çaresizliğe sürüklemek kadına yönelik şiddetle bütüncül bir mücadeleyi engelleyecektir.

5.1.6. Cinsel Obje Olarak Görülen ve Vaatlerle Kandırılabilen Kadına Şiddet

Erkek egemenliğinin devam ettirilmesinin araçlarından biri kadın cinselliği ve bedeninin kontrolünü sağlamaktır (İlkkaracan, 2015: 4). Bu kontrol kadın ve erkek kimliğin oluşturulmasında etkilidir. Erkek kimliği, kadın namusu olarak “bedeni”nin denetlenmesi üzerinden oluşturulur. Namus kavramı üzerinden erkeğin, kadının tüm yaşamını kontrol edecek şekilde egemenliğini genişletmektedir (Coomaraswamy, 2014: 17). Medyada sunulan şiddete dair veya kadın erkek ilişkilerine ve kimliklerine dair kalıp yargılar toplumda şiddet içerikli tutumları etkilenmektedir. Konu ile ilgili bir araştırmada, kadınların cinsel nesne olarak gösterildiği görüntüleri izleyen katılımcıların, bir sohbet uygulamasında kadınlara yönelik istismarda bulundukları belirtilmektedir (Galdi, Maass ve Cadinu, 2014). Kadına yönelik cinsel şiddet haberlerinde, kadın teşhir edilmekte ve kadın pasif, kolayca hükmedilebilir nesne olarak gösterilmektedir. Kadının şiddet olayından sonraki fotoğrafı paylaşılarak haberin okunurluğunu arttırmak amaçlanmaktadır (Demiray, 2014: 52). Şen (2018: 95), erken yaşta evlendirilen kadınlar ile gerçekleştirdiği görüşmesinde kadınların evlenmeden önce ailesi tarafında baskı ile yaşadıklarına değindiklerini belirtmiştir. Araştırmaya katılan kadınların ailelerinin, erkeklerin kadınlara zarar verebilecekleri ve kadınları kandırabileceklerini ve bu sebeple kadınların erkeklere karşı çok dikkatli olmaları konusunda uyarıldıklarını belirtmiştir.

Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde cinsel obje olarak görülen ve vaatlerle kandırılabilen kadına şiddet ilişkisinin de yer aldığı görülmektedir. Örneğin; 5.08.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki haberde kadının eğitim vaatleri ile ‘kandırıldığı’ ve olayın nasıl gerçekleştiği hakkında detaylı bilgiler verilmektedir. Haber, eğitim vaatleri ile erkeğin nüfuzunu kullanarak kadını kandırdığı ve cinsel şiddet gerçekleştirdiği, aydınlanma dönemi düşünürlerinin kadın ve erkeği toplumda konumlandırılışının devam ettiğini (erkeğin kamusal alanda matematiksel akla,

kadının özel alanda öteki akla sahip olduğu) göstermektedir. Haberin sunumunda kadının erkek tarafından kandırılabilir olduğu, kandırıldığı için ‘başına bunların’ gelebileceği algısı oluşabilmektedir. Öztürk (2020: 131)’e göre de kadının nesneleştirilmesi ve cinsel objeye dönüştürülmesi cinselliğin erkeğin kadına ‘sahip olma’ aracı olarak görülmesine sebep olmakta ve özne konumunda olan erkeği şiddet uygulama konusunda duyarsızlaştırmaktadır. Yine 5.08.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki haberde ...’nın pandemi döneminde Covid olması sonucu ablası ile tartıştığı ve evden ayrıldığı, sonrasında ablasının ...’ya telefon ile ulaştığı, ‘Bir kafede koronavirüs geçirmiş bir abiyle oturuyorum, beni çok iyi anlıyor. Bugün onunla kalacağım’ cevabını aldıktan sonra bir daha kendisinden haber alınamadığı bilgisine yer verilmiştir. Bu bilgilere yer verilmesi toplumumuzda yaygın olan ‘kadın kısmının yabancı erkeklerle görüşmesinin yadırganması’, ‘kadın gitmeseymiş, yapmasaymış’ gibi algılarının pekiştirmesine neden olabilmektedir. Başına gelenlerden kadının da payı olduğu algısı yaratacak niteliktedir.

Cinsel şiddet haberlerinin sunumunda dikkat çeken nokta kadının bedene indirgenmesi ve nesne konumunda ele alınmasıdır. Hooks (2012: 110-112), kadınların cinsel objeye indirgendiği müddetçe hayatını ilgilendiren diğer konularda söz sahibi olamayacağına dikkat çeker. Bu durumda kadının toplumdaki öteki konumunun devam etme riskini taşıdığını söylemek mümkündür. Kadınların cinsel nesne olarak ele alınmasını eleştiren feminist sosyal hizmet, kadınların bedenleri üzerinden sınırlandırıldığına ve denetlendiğine dikkat çeker. Kadınların nesneleştirilmesi, edilgen kimliklerinin devam ettirerek kadının değersizliğini de beraberinde getirir (Donovan, 2021: 286). Halbuki sosyal hizmet, sosyal adalet ve eşitliğin sağlanması için kadının güçlendirilerek toplumsal yaşama aktif katılımını desteklemektedir.

5.1.7. Kadına Şiddetin Ataerkil Zihniyet ile Devam Ettirildiği Vurgusu

Bu başlıktan önce yer verdiğimiz altı alt başlıkta ele aldığımız konuların ataerkil zihniyet ile ilişkisi vardır. Bu alt başlıkta da kadına şiddetin ataerkil zihniyet ile devam ettirilip ettirilmediğine ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır ki değerlendirmeler şu altı tema/başlık çerçevesinde şekillenmektedir.

1. *Kabul edilmiş erkeklik ve kadınlık olgusu:* Toplumsal kalıp yargılar ve toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkeğe farklı anlamlar yükleyerek kadın ve erkek olmanın inşasını oluşturur. Bu durum beraberinde kadın ve erkek

davranışlarına yönelik algıyı getirir (Günindi Ersöz, 2016: 19-20.). Altan (1993)'ın cinsiyet rolü ölçeği çalışması ile Türkiye’de kadınların ve erkeklerin olumlu özelliklerini incelemiştir. Kadın ve erkeği en iyi tanımlayan yirmi sıfatın bulunduğu çalışmada kadınlardan beklenen olumlu özellikler “fedakar, duygusal, düzenli, çekici, saygılı, sadık, itaatkar, üretken, zarif, sevecen, kibar, etkileyici, görgülü, iyi huylu, terbiyeli, pratik, sabırlı, sevimli, tatlı dilli, yumuşak” iken erkeklerden beklenen olumlu özellikler “cesur, çevik, dayanıklı, güçlü, atılgan, kavgacı, sporsever, hırslı, girişimci, onurlu, bağımsız, mücadeleci, hızlı, hakkını savunabilen, kendine güvenen, mert, kararlı, otoriter, sert ve soğukkanlı” olarak betimlenmiştir (Dökmen, 2010: 109). Erdoğan (2010: 3), medyada kadınların temsilinin geleneksel toplumsal roller üzerinden olduğunu ve medya aracılığı ile kadınların toplumdaki eşitsiz konumunu devam ettirdiğini ifade etmektedir.

2. *Namus ve kıskançlık algısı*: Namus kavramı, kadın açısından *iffet* ile eş değer tutulur. İffet, kadının cinsel saflığını sakınmasını ifade eder. Buna yönelik olarak da kadının davranışları erkek tarafından denetlenir (Bağlı ve Özensel, 2011: 37). Erkek, “himaye edici ve koruyucu” görevini üstlenmiş durumda olup kadına ahlaki değerlerin taşıyıcısı sorumluluğunu atfetmiştir. Belirlenen ahlaki sınırların dışına çıkıldığında erkek, kadına şiddet uygulamayı ve hatta öldürmeyi kendisini temize çıkardığı düşüncesiyle kendinde hak görmektedir (Çınar, 2011: 508). Demiray (2014), gazete haberlerinin kadına yönelik şiddetin nedenlerinden birinin ‘namus’ gerekçesi ile sunulduğunu belirtmektedir. Erkeğin kıskançlık sonucu namus adına kadına şiddet uyguladığını belirten ifadelere haberlerde yer verilerek namus cinayetlerini toplumda meşrulaştırmaktadır. Kıskançlık durumu da kadın cinayetlerinin bir nedeni olarak sunulmaktadır. Kıskançlık, sahip olma güdüsü ile eşdeğer bir tutumdur. Sahip olma güdüsü ve kültürel faktörler kıskançlık adı altında erkeğin kadını kısıtlamasına sebep olmaktadır. Özellikle eski koca cinayetlerinin kıskançlık ve sahip olma güdüsünden dolayı oluşan eylemlerden meydana geldiği iletilmektedir (Yıldırım, 2018: 15-17).

3. *Eşler arası ilişkiler*: Toplumsal roller çerçevesinde belirlenen kadınlık ve erkeklik sonucu kadın ve erkekte belirli sorumluklar beklenmektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyet bağlamında kadın ve erkek olmanın kriterleri de bellidir. Kadın ve erkeğe yüklenen roller ve sorumluluklar eşler arasında beklentileri de beraberinde getirir. Erkek evlilik yoluyla kadın üzerinde hak iddia etmeye ve kontrol sahibi

olmaya çalışır. Evlilikle birlikte erkek, kendisini iktidar ile özdeşleştirerek kadının kendisine koşulsuz rıza göstermesini beklemektedir (Öztürk, 2014: 61). Sosyokültürel teorilere göre erkek, beklentilerine karşılık alamadığında ya da aile içindeki egemen konumunun tehdit altında olduğunu hissettiğinde eşler arasındaki üstünlüğü tekrar kurmak için şiddete başvurmaktadır (Ulusal, 2007: 57).

4. *Toplumsal rollerin belirlenmişliği*: Toplumsal roller hem erkeğin hem de kadının üstlenmesi gereken sorumlulukları belirlerken aynı zamanda nasıl davranmaları gerektiğini de vurgulamaktadır. Aile içinde de roller cinsiyete göre dağıtılmaktadır. Aile içinde erkekler tamir etme veya güç gerektiren işleri üstlenirken kadınlar, çocuk bakmak, evi temizlemek gibi rolleri üstlenmektedir (Şafak, Çopur ve Özkan, 2006: 2-3). Toplumsal roller ile kadın çalışsa bile evin sorumluluğu ve çocuğun bakımı kadına yüklenmekte ve kadının doğal rolü olarak görülmektedir. Böylelikle kadın kamusal alandan uzaklaşabilmektedir. Her ne kadar günümüzde kadınlar çalışmaya başlasa da erkekler ile eşit şartlarda çalışmamakta ya da istediği mesleği yapamamaktadır. Erkekten ise güçlü ve gelir getiren kişi olması beklentisi oluşturulmuştur. Erkeklerin iş ve sosyal yaşantısında yüksek statüye sahip olması beklenir. Toplumsal cinsiyet rolleri ile kadın ve erkek sınırlanmaktadır (Dökmen, 2010: 191-225). Ataerkil söylemler ile medyada yansıtılan kadın “fedakâr anne”, “sadık eş” rollerine uygun biçimdedir. Kadın, medyada geleneksel toplumsal roller içerisinde yer alabilmektedir (Saktanber, 1990: 96). Custer ve Bulck (2013), çalışmalarında haberlerde “ideal suçlu ve mağdur” stereotipleri oluşturularak okuyucuları yönlendirdiklerini ileri sürmüşlerdir. “İdeal mağdur kadın” güçsüz, zayıf biri; “ideal suçlu erkek” fakir, eğitimsiz ve psikotik olarak tanımlanmıştır.

5. *Boşanma ya da terk edilme algısı*: Ataerkil toplumlarda boşanma kararı, erkek iktidarına bir baş kaldır, erkeğin hakimiyet alanından ayrılışa ve erkeğin iktidarında bir zayıflamaya işaret etmektedir (Afşar, 2015: 97-98). Kadınların şiddete maruz kaldığı ve öldürüldüğü olaylarda failin genellikle olayın nedeni olarak terk edilmesi olarak sunulmaktadır. Özellikle kadın cinayetlerinin büyük çoğunluğu eşinden boşanmak istemesi ya da terk etmek istemesine karşı işlenmektedir. Eşini öldüren kadın ve erkekler ile gerçekleştirilen çalışmada, erkeklerin eşlerinin boşanmak istemesi üzerine şiddet uyguladığını ifade etmişlerdir (Kolburan, 1998). Erkek ilişkide gücü kazanmak, kadını ilişkiyi bitirdiği için cezalandırmak veya

kadını elde tutmak gibi algılar sebebi ile ayrılık sonrası şiddete başvurmaktadır (Mahoney, 1991: 66).

6. *Cinsiyetçi söylemler*: Cinsiyetçi söylemler, erkeğin toplumsal egemenliğini kurarak ve devam ettirerek eşitsizliği pekiştirir. Toplumda siyasal, ekonomik, kültürel alanlar olmak üzere her alanda kadın erkek arasındaki farklara işaret ederek erkek egemenliğini örtülü veya açık şekilde vurgular. Medyada yer alan cinsiyetçi söylemler, ataerkilliğin devam ettirilmesinin aracıdır. Cinsiyetçi söylemler ile toplumsal roller ve ataerkillik sürekli yeniden üretilerek topluma aktarılır (Dursun, 2008: 66-67). Medyada erkekler, aktif, güçlü, maceraperest olarak temsil edilirken kadınlar genç, güzel, pasif olarak temsil edilmektedir. Bu temsil biçimleri cinsiyetçi söylemlerdir ve medyada cinsiyetçi söylemlerin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir (Wood, 2009: Akmeşe ve Deniz, 2015: 318). Haberlerin aktarımında kullanılan sözcükler cinsiyetçiliği örtülü şekilde aktarmaktadır. Kadınların edilgen cümlelerle haberlerde yer alması kadının nesne konumuna işaret eder (Dijk, 1999: Köker ve Şanlı Karaarslan, 2013: 102).

Sarioğlu ve Özgen (2019), üç internet gazetesinin ele aldığı kadına yönelik şiddet haberlerini incelediği araştırmada ataerkil yapının etkilerinin haberlerde gözlemlendiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırma, kadınların pasif mağdurlar olarak ele alındığını, şiddet mağdurlarının fotoğraflarının kullanıldığı, failin bilgilerinin yer almamasının eril toplumsal yapının sürdürüldüğüne değinmektedir. Medyada kadınlar şiddet mağduru olmaları ya da cinsel kimlikleri üzerinden ele alınmaktadır. Kadınların başarı hikayeleri, güçlü kimlikleri ile haberlerde yer alma ihtimali oldukça düşüktür. Medyanın, kadını güçsüz, pasif gibi tanımlamalar ile ötekileştirerek sunduğu gözlemlenmektedir (Baker, 2012: 316-317). Kadınların yazılı basında nasıl ele alındığını inceleyen Terkan (1999) da haberin erkek egemen söylem ile kadını ele aldığını, kadına yüklenen geleneksel bakış açısını koruyarak kadını toplumda tanımlanmış şeklini vurguladığını ve kadının ötekileştirilmeye devam edildiğini ifade etmektedir. Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde de kadına yönelik şiddette ataerkil zihniyetin izlerini görmek mümkündür.

Bu ataerkil zihniyet vurgusu 9.11.2021 tarihli Takvim Gazetesinde işkenceye varan şiddet, ataerkil toplumlarda kabul edilmiş erkeklik olgusunda görülür (yukarıda ele alınan 1. madde). 8.10.2021 tarihli Milliyet Gazetesindeki haber, kadının ekonomik kaynağı olan tarlada, erkek kardeşlerinin kendilerine de hak

görmesi ve kadına sorma gereği duymadan tarlada çalışması erkek egemen toplumun varlığını göstermektedir. Kadının sahip olduğu haklar, kaynaklar üzerinde hak iddia edebilen ve kaynaklar üzerinde karar verebilen gücün erkek olduğu, kadının buna itaat etmemesi durumunda şiddet ve ölüm ile cezalandırılacağı algısının haberin içeriğinde de aynı şekilde yansıtıldığı görülmektedir. Yine kadının anne, baba ve eşinin vefat ettiği, kızı ile birlikte yaşadığına dair bilgiye yer verilerek kadının kimsesiz ve muhtaç olduğuna dikkat çekilmektedir. ‘...eşi vefat eden, 14 yaşındaki kızıyla yaşayan ...’ kadın, eş ve anne rolü üzerinden nitelendirilmiştir.

1.11.2021 tarihli Hürriyet Gazetesinde kadının kıskançlık yapması ve failin sinirlerine hâkim olamaması olarak belirtilen şiddetin nedeni, şiddete eril bakış açısını devam ettirici ve kadının değerini düşürücü bir şekilde failin söylemleri ile aktarılmıştır. Yine faile ait ‘sinirlerime hâkim olamadım’ ifadesi ile birlikte failin öfke kontrolü sorunu yaşadığı, bu sebeple şiddet uyguladığına yer verilmektedir. Failin söylemleri ve konumlandırılışı, okuyucunun kadının şiddeti ‘hak edip etmediğini’ sorgulamasına neden olmakta ve faili bir bakıma masumlaştırmaktadır. ‘Kim bilir adamı sinirlendirecek ne yaptı’, ‘sinirli bir adamın üstüne gitmeseydi’, yapmasaydı, etmeseydi, konuşmasaydı gibi söylemlere kapı aralamaktadır. Zira yukarıda 3. madde içeriğinde yer aldığı üzere, ataerkil toplumda erkek sinirlidir ve sinirlerine hâkim olamıyorsa kadın onu yatıştırmalıdır; kadın şiddete maruz kalmışsa erkeği yatıştır(a)mamış ya da sinirlendirmiştir. Bu durumda şiddeti uygulayan erkek psikolojik rahatsızlıklarından dolayı haksız değildir, kadın ise haksızdır ya da suçludur.

10.03.2021 tarihli Yeni Şafak gazetesinde kız kardeşin ‘devletin ve hayırseverlerin sayesinde ablasının ayakta kaldığını’ ve ‘eniştesinin, ablasına sürekli şiddet uyguladığını 3 yıl önce de kapının önüne koyup kovduğunu...’ şeklindeki ifadelerinin bu şekilde haberde yer alması kadının aciz bir varlıkmiş gibi gösterilmesine yol açmakta, kadının kadın olmasından dolayı yaşam mücadelesini tek başına üstlenemeyeceğini, erkeğin istediği zaman kadını evden kovabileceğini vurgular niteliktedir. Kadının yaşam mücadelesinde bir erkeğe muhtaç olduğu algısı pekiştirilmektedir. 19.01.2021 tarihli Türkiye Gazetesinde ‘Genç kadın’, ‘yaşadığı korku ve endişe gözlerine yansıyan...’ şeklindeki tanımlamalar da kadını betimlemek için kullanılmışsa da kadının mağdur konumu ve çaresizliğini vurgular mahiyet taşımaktadır. Zira kadının korkusu ve çaresizliği detaylandırılmış; böylece kadının

mağdur konumu ve çaresizliği pekiştirilmiş; dolayısıyla toplumdaki kadının yeri varolan ataerkil algıya göre lanse edilmiştir.

7.09.2021 tarihli Hürriyet Gazetesi, yer verdiği şiddet olay saatinin 04.00 olduğu iletilmektedir. Bir yandan olayın gerçekleştiğine vurgu yaparken bir yandan içerikte ‘hastane ziyaretinden dönen’ şeklinde belirtilerek kadının ‘gece sokakta olmasının’ gerekçesi verilmiştir. Olay, sözlü şiddet ile başlamış ve sonrasında fiziksel şiddet ile sonuçlanmıştır. Sözlü taciz uygulayan/laf atan erkek, kadınların karşılık vermesi üzerine fiziksel şiddete başvurmuştur. Haberde fiziksel şiddetin nedeni sözlü şiddet uygulayan erkeklere kadınların karşılık vermesi olarak gösterilmiştir. Kadınlar karşılık vermeseydi bu fiziksel şiddet gerçekleşmezdi, anlamını içinde barındıran bu ifade kısmen de olsa şiddeti meşrulaştırıcı bir algıya neden olabilir. Fakat haberlerin bu şekilde sunumu kamusal alanda kadınların kendisini çaresiz hissetmesine ve şiddete maruz kalmamak için ne yapıp ne yapmamaları gerektiğine dair yönlendirmeleri de içermektedir. Üstelik haberin sonunda faillerin serbest kaldığına dair bilgi bulunmaktadır ki laf atma suçunun karşılıksız kalması kadınların tedirginliğini attıracak bir durumdur. Tedirginlik güvensizlikle birleşince iş daha da karmaşık hal alacaktır ki haberde yer alan kadının şiddet sırasında bağırdığını fakat çevreden kimsenin müdahale etmediğine dair ifadesi buna delildir. Bu durum toplumda düzen ve güvenliğin olmadığına, şiddet olaylarının kamusal alanda da gerçekleştiği ve fakat kimsenin müdahale etmediğine işaret etmektedir. Sonuç ise kamusal alanda erkeklerin şiddet uygulamaktan kaçınmaması ve kadınların da kamusal alanda tedirgin yaşamalarıdır.

17.05.2021 tarihli Posta Gazetesinde ‘... 2 çocuğunun annesi ... ile henüz bilinmeyen bir nedenle tartışmaya başladı’ cümlesine yer veren haber, kadını anne ve eş rolleri üzerinden tanımlamıştır. Başlıkta yer alan ‘cani koca’ dışında failin toplumsal roller veya kalıplar üzerinden bir tanımlaması yapılmamış, fail sadece adı ile belirtilmiştir. Başlıkta failin savunması ‘pes dedikten savunma!’ şeklinde eleştirilmiş olsa da haberin içeriğinde failin savunmasının detaylarına yer verilmesi var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren bir mahiyettedir, denilebilir. Savunmasının detaylarına yer verilmesi var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren bir mahiyettedir, denilebilir. Bu haliyle ataerkil toplumun özelliklerinden olan toplumsal rollerin (kadın anne ve eştir) (yukarıda ele alınan 4. madde) belirlenmişliğini karşılamaktadır.

20.08.2021 tarihli Posta Gazetesindeki haberde iletilen kadının boşanma kararına karşı çıkan babanın (zira ataerkil toplumda/zihniyette kadının boşanmasının hor görülmektedir) ve baba karşısında kızının tavrı da ataerkil toplumsal rollerine işaret etmektedir. Babanın fikrinin kızının kararlarından üstün olması, baba ve eşin bulunduğu iki hane içinde de kadının şiddet görmesi kadının öteki ya da edilgen konumunu vurgulamaktadır. Babanın kararlarının kabul edilmesi için kızına psikolojik ve fiziki güç kullanabileceği algısı karşısında kuvvetli bir direnç mevcut değildir. Bu durum, ‘benzer gerekçelerle uygulanacak şiddetin toplumdaki karşılığı sessiz kalmaktır’ düşüncesini hafızalara gönderirken aynı zamanda bu gerekçeli şiddeti meşrulaştırıcı ya da onaylayıcı bir algıyı beslemektedir. Yukarıda yer verildiği üzere *‘eş/baba ailenin otoritesi konumundadır, kadın bu otoritenin kararlarını kabullenmeli ve saygı duymalıdır’* düşüncesi ataerkil toplumun bir özelliğidir (yukarıda ele alınan 3. madde). Haberin sunuluş biçimi ve vurgulanan ifadeler de bu özelliği ve algıyı pekiştirmektedir. Yine 12.3.2021 tarihli Takvim Gazetesinde yer alan haber, erkeğin kadından ilgi görmediği için boşanmak istediğini ifade etmiştir. ‘Benimle değil, telefonuyla evli’ cümlesi, kadından beklenen eş rolünü yerine getirmeyen kadın olgusuna sahip ataerkil toplumdaki erkek düşüncesiyle örtüşür niteliktedir. Erkeğe göre, eş olan kadının kendisine itaat etmesini, ilgi, hizmet beklentisini karşılamalıdır, karşılamıyorsa ‘suçlu’ olan kadındır. Kadının kendisine olan ilgisinin azaldığı endişesini taşıyan erkek, otorite konumunu kaybetmekten korkmuş ve son sözü söyleyen olmak istemiştir.

Yine 10.03.2021 tarihli Yeni Şafak gazetesindeki ‘Çalışmasını istemediği eşinin...’ ifadesi, toplumsal cinsiyet kalıplarının pekişmesine, erkeğin kadının çalışıp çalışmayacağına karışabileceğine dair algı yaratan ve kadını bir kalıp içine koyarak kadının fail üzerinden nitelendirilmesine yol açan biçimdedir. Haberde kız kardeşinin ‘...Kadın kısmının çalışmaması gerektiğini, evde olması gerektiğini söyleyerek sürekli ablamın işten ayrılmasını istiyormuş...’ şeklinde ifadesi yer almaktadır. Kadının çalışmasının eşinin/erkeğin iznine bağlı olması anlayışını dile getiren bu cümlelerin haberde yer alması, kadına yönelik şiddetin neden uygulanabileceği konusunda fikir olmasına ve toplumda erkeklerin kadına şiddet uygulamayı hak olarak görmesine sebep olabilmektedir. İlgili olarak, 7.12.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki haberde şiddetin nedeni, kadının kendi söylemleri ile erkeğin yapması gereken bir iş gibi kabul edilen taksicilik mesleğini kadının yapması ve duraktaki

erkeklerin bunu kabullenememesi olarak belirtilmiştir. Böyle bir psikolojik şiddet ataerkil bir toplum/zihniyet özelliğidir. Bu zihniyet açısından değerlendirildiğinde taksi şoförlüğünü bir kadının icra etmek istemesi karşısında toplumda iktidar sahibi erkeğin düşüncesi, kamusal alanda kadının erkeğin rollerine göz diktiği, iktidarı kadına kaptıracağı ve erkeğin statüsünü sarstığıdır. Şiddet de erkeğin bu endişesinin bir yansımasıdır ki psikolojik şiddet ile kadını yıldırılmayan erkek fiziksel şiddete başvurmuştur ve bu durum yerini korumak isteyen ataerkil bir toplumda olağan hale gelmiştir.

Ataerkil zihniyet vurgusu 22.09.2021 tarihli Sabah Gazetesinde kıskançlık ile dile getirilmiştir (Yukarıda ele alınan 2. madde). Haberde yer alan kadına uygulanan işkencenin kıskançlık kisvesi altında ele alınması olgunun toplumsal ve politik boyutlarını görmezden gelerek olayı kişiselleştirmekte, cinsiyet temelli şiddetin yüzeysel kalmasına ve basite indirgenmesine sebep olmaktadır. Yine boşanmak isteyen kadının; ‘erkeğe baş kaldıran, itaatsizlik eden kadındır’ şeklinde yaygın toplumsal algı kadının varoluşunu etkilemektedir. Ayrıca erkeğin sahip olduğu ‘namus algısı’, kendisini aldatıyor düşüncesi ile kadının namusunun azaldığı yönünde kaniya varmasına ve şiddeti hak ettiğine dair düşünce geliştirmesine sebep olmaktadır. Haberlerin, toplumda var olan bu algıları olduğu şekli ile yansıması var olanı pekiştirmekten ve meşrulaştırmaktan öteye gidemez. Kadının haberde ‘genç kadın’ ifadesiyle tanımlanırken failden ‘kocas’ olarak bahsedilip erkeğin konum ve rolünün belirtilmesi sonucunda şiddet olayı özel alana indirgenmiştir.

2.04.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki habere göre ...’nın arkadaşını rehin alıp boğazına bıçak dayayarak çektiği videoyu ...’ya göndererek ayrılmasını konusunda kendisini tehdit etmiştir. Videoya ait görüntüler haberde yer almaktadır. Şiddetin nedeni haberde failin, kadının kendisinden ayrıldığı için intikam almaya çalışması olarak belirtilmiştir. Bu neden failin bakış açısından verilmiştir Ataerkil zihniyet de kadının ayrılması söz konusu bile edilemez (yukarıda ele alınan 5. madde). Oysa şiddet haberlerinde şiddetin nedeni failin değer, yargı ve davranışları üzerinden gösterilmesi cinsiyet eşitsizliğini pekiştirmektedir. Erkeğin kadın tarafından terkedilmeyi/ayrılmayı hazmedememesine ilişkin 2.04.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki haberde de kadın, yaşanan şiddet bu olayından önce de fiziksel şiddet gördüğünü, failin kendisini tehdit ettiği için şikayetçi olmaya korktuğunu belirtmiştir. Kadının ‘Beni her zaman yüzümü kesmek ve kezzap dökmekle tehdit etti.’, ‘Bana

hep şiddet uyguladığında şikâyet etmemem için beni eve kilitliyordu.’, ‘Sürekli tehditle yaşıyorum, evden dışarı çıkmıyorum ve kaçarak yaşıyorum’ sözlerine yer verilmiştir. Psikolojik şiddet içerikli bu cümleler, toplumda psikolojik baskı ve şiddet ile kadınların fiziksel şiddetten şikayetçi olmayacağı, korkacağı ve sindirileceği algısını oluşturabilecektir. Fiziksel ve psikolojik şiddetin üç yıl sürdüğüne dair kadının ifadesi yer almaktadır. Şiddetin kademeli olarak arttığı ifade edilmiştir. Kadının ayrılmasını kabullenemeyen erkek intikam amacıyla psikolojik şiddetin dozunu arttırmıştır. Çünkü erkek terkedilmeyi kabul edememiştir. Yine 4.11.2021 tarihli Hürriyet Gazetesindeki haberde boşanma, şiddetin nedeni olarak algılanmaktadır ve okuyucuda ‘kadının boşanmak istemesi, şiddeti meşrulaştırır’ algısı oluşturabilmektedir. Boşanmak isteyen kadınların şiddete maruz kalmasının sık sık haberlerde yer alması toplumun bu durumu kanıksamasına ve normalleşmesine sebep olmaktadır. Bu normalleşme kadının değerini azaltmakta ve kadının özsaygısını kaybetmesine, şiddet dahil her türlü davranış karşısında evliliği sürdürmek mecburiyetinde kalmasına sebep olmaktadır. Erkeğin ayrılmaya/terkedilmeye yüklediği anlamdan dolayı erkeğin terkedilmeyi, ayrılmayı, boşanmayı kabul edememişliği ataerkil zihniyetin bir özelliğidir ki haberlere de bu özellik ile yansımıştır.

27.09.2021 tarihli Takvim Gazetesi ‘Eşinin boşanma davası açmasına sinirlenen ...’ ifadesi ısrarlı takibin nedeni olarak sunulmuştur. Erkeğin sinirlendiği için şiddet uyguladığına, tehdit ettiğine, kadın boşanmak istemese bunların yaşanmayacağına dair algı oluşturmaktadır. Boşanmayı, iktidar olarak güç kaybı gören erkeğin, kadını ‘elinde tutamama’ kaygısı ve erkeklik gururunun zedelenmesi şeklinde görmesi toplumda boşanmanın şiddeti meşrulaştırmasına sebep olabilmektedir. 19.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki haberde kadının, “Birlikteyken de defalarca ayrılmak istedim ancak 'Ayrılamazsın' denilerek, tehdit edildim” ifadesine yer verilmesi, toplumsal yapıda erkeklerin, ilişkilerde son sözü söyleyebileceği, kadının ayrılmak istemesinin geçeriz olması ve hiçe sayılması, ‘erkek isterse’ kadının erkekten ayrılamayacağı algılarının devam ettiğini, kadının kadın olmasından dolayı ikincilleştirildiğini göstermektedir; haber de bu ifadelere yer vererek ikincilleştirilmeyi pekiştirmektedir. Dahası 19.01.2021 tarihli Türkiye Gazetesindeki haberde yer verildiği üzere, kadının avukatı ile şikâyetle bulunduğu fakat failin cezasız kaldığı ifade edilmiş, kadının avukatı ile şiddete karşı

tedbirlerinin belirtildiği haberde şiddetin nedeni kadının boşanması olarak belirtilmiştir. Bir adım ötesi ise 24.01.2021 tarihli Posta Gazetesindeki haberde olduğu gibi, kadının annelik rolünü üstlenmeyerek evi terk ettiğine yönelik okuyucunun yönlendirilmesi ve çocuk ve eş gibi toplumsal rollere değinilmesidir ki, böylece şiddet/suç mahrem alana indirgenmiştir. Sonuç ise kadının mağduriyetidir, 12.3.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberde olduğu gibi. Haberde kadının ‘Beni hiçbir zaman evde insan yerine koymadılar’ şeklindeki ifadelerinin kullanılması toplumda kadının ezilen konumda olmasını vurgularken, haber kadının mağdurluğu üzerinden şekillendirilmiştir. Olayın dramatikleşmesi için kadının elini yüzüne kapattığını -belki de utanma duygusunu vurgulayarak- kurgulanan fotoğraflar kullanılmıştır ki kurguda kullanılan beden dili dolaylı olarak okuyucuya kadının mağdur olduğunu aktarmaktadır.

Gazetelerde sözel şiddet haberlerine nadir rastlansa da 15.11.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesi sözel şiddet haberi servis etmiştir. Fakat sözlü şiddetin içeriğine ilişkin detaylı bir bilgi bulunmamaktadır. Psikolojik şiddet olma ihtimali de bulunmaktadır. Haberde, toplumsal eşitsizliğe dair olumsuz bir dil kullanılmamış, kadın ötekileştirilmemiş, kalıplaşmış toplumsal roller içerisinde ele alınmamış ve haber tarafsız aktarılmıştır. Fakat haberin sonunda fail için kamu malına zarar verme suçundan işlem başlatıldığı yazılmıştır. Kadına yönelik şiddetin cezasının ne olacağına yönelik bilgi verilmemiştir. Ataerkil toplumlarda kadına yönelik uygulanan şiddetin sözel veya psikolojik olması suç olarak ele alınmaması algısını pekiştiren bu haber, bu tür suçların cezasız kalabileceği düşüncesini toplumda yaygın hale getirebilir mahiyettedir.

Bu tür haber iletimi, en nihayetinde erkek egemen iktidarın korku kültürünün devamına yol açmaktadır. 3.06.2021 tarihli Sabah Gazetesindeki haber açık bir örnektir de. Haberde ‘Gerek farklı numaralardan gerekse ortak arkadaşları aracılığıyla kendisine ulaşmaya devam etti’, ‘evinden iş yerine kadar takip etti, bununla da kalmayıp ölüm tehdidi içeren mesajlar attı.’ ifadeleriyle failin ısrarlı takibi gerçekleştirdiği yollardan bahsedilmiştir. Fail hakkında uzaklaştırma kararının çıktığı belirtilmişse de haberde kadının, çaresizliği, korktuğu, ‘kendince’ önlemler almaya çalıştığına yönelik cümleler kullanılmıştır. Bu yaklaşım, kadının özsaygı ve özgüvenini zedeleyecek türdendir. Failin eski nişanlısına korku salan ısrarlı takibinin

ve tehdidin hem başlıkta hem içerikte yer alması da toplumda oluşturulan erkek egemen iktidarın korku kültürünün devamına yol açmaktadır.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010) tarafından ele alınan ‘Türkiye’ de Aile Değerleri Araştırması’ Türk toplumundaki ailelerin değer yapılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında ‘Kadının / Erkeğin aldatması affedilemez’ ifadesine verilen cevaplar sonucunda kadınlar ve erkeklerin cevapları arasında farklılıklar görülmüştür. Kadının aldatmasının affedilemeyeceğini söyleyen kadınların, erkeklerin aldatmasının da affedilemeyeceğini ifade ederken kadının aldatmasının affedilemeyeceğini belirten erkeklerin aldatmasının affedilmesi konusunda erkeklerin lehine cevap verdiği tespit edilmiştir. Çalışmada Türk toplumunda aile içinde eşler arasında sadakat konusunda cinsiyete dayalı çifte standart olduğu ve kadınların aldatması noktasında kesin çizgileri olan erkeklerin aldatması konusunda aynı çizgide olmadıkları belirtilmiştir. ‘Çalışmada ailede son sözü söyleyen ve ailenin reisinin erkek olduğuna dair algıların geleneksel anlayışı devam ettirdiği ve bu durumun Türk toplumunun ataerkil yapısı ile paralel bir sonuç olduğu ele alınmıştır. Bu ifadelerle bağlantılı olarak evin geçiminden erkeğin sorumlu tutulması da diğer ifadelerle verilen cevaplar ile uyumlu olduğu belirtilmiştir. Çalışmada elde edilen kadına geleneksel roller atfedildiği ve kadının aile içinde erkeğe ‘bağımlı ve itaat eden olarak’ konumlandırıldığı sonucu Türk aile yapısında kadının konumuna işaret etmektedir.

Toplumsal cinsiyet açısından ve sosyal hizmet bağlamından değerlendirildiğinde haberlerin sunumunun ataerkil değerlere ait kalıp yargılar taşıdığını söylemek mümkündür. Kadın ve erkeğin toplumdaki konumuna işaret ederek ve etiketlenen rolleri doğal olarak aktararak ataerkil toplumda var olan eşitsiz kadın ve erkek kimliğinin devam ettirilmesinde aracı olmaya devam etmektedir. Eşitsizlik başta olmak üzere özellikle kadına yönelik şiddet konularında ataerkil izler taşımaktadır. Kadına yönelik şiddet, kadın ve erkek arasındaki eşitsiz konum ve kadının ikincil konumunun sonucu olarak değerlendirilmektedir. Kadın ve erkeğe yüklenen rollerin kültürel bağlamda derinleştirilmesi ve toplumda kadın erkeğin konumlandırılışı eşitsizliği beraberinde getirmekle birlikte var olan güç eşitsizliklerinin sonucu olarak kadına yönelik şiddet ortaya çıkmaktadır (Berktaş, 2004: 27).

Feminist sosyal hizmet, cinsiyet eşitsizliğini temel alarak kadınların güçlendirilmesi için gerekli bilinç ve becerilere sahip olmalarını hedefler (Dominelli, 2002: 97). Bu tür haber iletimi ile birlikte ataerkil toplum yapısının dayattığı iyi anne, fedakâr eş ve namuslu kadın kimlikleri kadının toplumdaki konumuna işaret ederken sosyal hizmet, ekosistem perspektifinde ve güçlendirme yaklaşımı temelinde; kadını çevresel bağlam içerisinde ele alarak bireysel ve toplumsal konular arasındaki bağlantılar üzerinden çalışmaktadır (Cankurtaran Özateş, 2004: 38). Bu yaklaşım ile toplumda var olan kadın erkek algıları, toplumsal değerler kadına şiddeti bireyselleştirilmeden politik bağlamda ele alınmasına yönelik çalışmaktadır. Kadına yönelik şiddetin yazılı basında sunumunun da şiddetin bireyselleştirmeden ve toplumdaki kadının öteki konumuna işaret etmeden bilgi vermesi beklenmektedir. Böylelikle eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik yapısal bir değişimin aracı olacaktır.

5.1.8. Şiddet Olgusuna Karşı Olumlu Tavır

Toplumsal cinsiyet eşitliğini yansıttığını iddia eden reklamları inceleyen Baltacı (2022), feminist söylemi destekleyen bu reklamların, satış amacı bulunsa bile toplumsal cinsiyet eşitliğine dair mesaj içerikleriyle sunuldukları ve kadınların toplumsal konumlarına dikkat çekildiği sonucuna ulaşmakta ve medyanın cinsiyet eşitliği konusunda olumlu bir tavır içerisinde olabileceğini vurgulamaktadır. Dorfman, Thorson ve Stevens (2001), kadına yönelik şiddet haberlerinin oluşturulmasında kadının ve failin kişisel yaşamından ziyade toplumun iyilik halinin göz önüne alınmasının şiddet açısından farkındalık oluşturması yönünden olumlu bir tavır içerisinde olacağını savunmaktadır. Çetiner (2022), toplumda gündem olmuş bir kadın cinayetini çeşitli gazetelerde incelediği araştırmasında gazetelerin kadın cinayetlerine duyarlı olmayı amaçladığını, suça yönelik yanlış gerekçelendirme sunmadan haberi ele aldıklarını, faili haklı çıkarma riski olan tutum ve söylemlerin yer almadığını tespit etmiştir. Ele alıp incelediğimiz gazete haberlerinde az da olsa kadına yönelik şiddet karşısında olumlu tavır ile iletildiği görülmektedir.

26.11.2021 tarihli Yeni Akit Gazetesindeki haberde kadınla ilgili herhangi bir ifade yer almaması ya da kadına dair kişisel bilgilerinin korunması ayrımcılık oluşturmadığı için şiddet olgusuna karşı olumlu bir tavidir. 18.02.2021 tarihli Sözcü Gazetesinde yer alan şiddet uygulayanın gözaltına alınırken şiddet gören kadının koruma altına alınmasına dair bilgi de olumlu tavırlardan biridir. Kadının çığlıklarını

duyan komşuların polise haber vermesi ile şiddete müdahale edildiği yazılmıştır. Olaya ait suç aletinden bahsedilirken şiddetin nasıl gerçekleştirildiği haberde yer almamıştır. Haberde, polisin etkin olduğuna, failin kısa sürede etkisiz hale getirilip gözaltına alındığına, kadının polis tarafından koruma altına alındığına ve hastaneye götürüldüğüne dair detaylı bilgiler yer almaktadır. Olay ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmemesi, sadece olay ile ilgili bilgilendirmesi habercilikten beklenen bir tutumdur. Yine 8.07.2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki şiddet haberinde başta yaşam hakkı olmak üzere kadın haklarının suistimal edildiği belirtilmiştir. Haberin sonunda kadının ‘Bunları yaşamamamız için ölmemiz mi gerekiyor?..’, ‘Adalet yerini bulsun istiyorum...’ cümlelerine yer verilmiş ve bu cümleler kalın punto ile belirgin şekilde yazılmıştır. Haberin, kadınların sessiz çığlığını duyurmayı amaçladığı görülmektedir. (Ancak yine ifade edilebilir ki; toplumda devam eden toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve şiddetin detaylı bir şekilde verilmesi, toplumda pozitif yönde değişimi engellemektedir.)

13.12.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberde, kadının babasının vefat etmesi üzerine şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Babasının vefat etmesi sonucu evde erkeğin olmaması ve namus koruma görevini dayının üstlendiğine dair bir algı üzerinden aslında şiddetin nedeni de sunulmaktadır. Haber, bu sorumluluk nedeniyle ‘Dayı’nın baskı ve tehditlerinin psikolojik şiddet olduğuna dair vurgu yapmaktadır. Psikolojik şiddetin toplumda ve aile içinde fark edilmesinin zor olduğu bilinmektedir. Bu sebeple haber, hangi davranışların psikolojik şiddet olacağına ve bu durumun şiddet olarak nitelendirildiğine dair farkındalık yaratmaktadır. Her ne kadar ataerkil sistemde sürdürülen davranış biçimlerini olduğu gibi yansıtsa da haberin bu kısmı toplumsal bilinç oluşturmaya yöneliktir. Yine 12.3.2021 tarihli Takvim Gazetesindeki haberde, kazanılan paranın kadından saklanması, aile üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi ekonomik şiddet içeren davranışlara yer verilmiştir. Fakat bunun ekonomik şiddet olduğuna dair bir bilgilendirme yapılmamıştır. Farkındalık oluşturmaktan ziyaden haberin olduğu gibi aktarılması amaç olmuştur ki şiddetin nasıl gerçekleştiğine dair detaylı bilgilerin yer almaması olumlu bir tutumdur. Erol (2010), Hürriyet Gazetesi’nin Aile İçi Şiddete Son Kampanyası ile toplumsal farkındalık oluşturmaya hedeflemesi üzerine 2005 ve 2009 yılında gazetede yayımlanan kadına yönelik şiddet haberlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, haberde şiddet maruz kalan kadından taraf bir dil kullanıldığı,

aile içi şiddete yönelik bilinçlendirici haberlere ağırlık verildiğini, başlatılan kampanyanın gazetenin konuya yönelik tutumunun diğer gazetelerden olumlu anlamla farklılaşmasına sebep olduğuna ulaşılmıştır.

Sosyal hizmet cinsiyet eşitliği ve şiddete yönelik farkındalık oluşturulması amacı ile politika oluşturma konusunda baskı oluşturma ve şiddetle mücadele için uygulamalar gerçekleştirmekte aynı zamanda çeşitli kurum ve kuruluşlar ile iş birliği sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddet noktasında sosyal hizmet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini etkileyen ataerkil değerler ve kalıplaşmış yargılar ile mücadele eder. Feminist yaklaşımı ele alan sosyal hizmet müdahalesinde kadın bakış açısı odaklı olmayı ve soruna yönelik toplumda dikkat çekmeyi ve bilinç oluşturmayı amaçlar (Özateş, 2009: 102-106). Yazılı basında yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin kadın odaklı bakış açısı ile sunulması, şiddete maruz kalmış kadınların başvurabilecekleri merkezlere yönlendirilmesi, kadının hakları konusunda bilgilendirilmesi ve toplumsal bilinç oluşturulması şiddete yönelik önleme ve koruma faaliyetlerini destekleme konusunda olumlu bir tavır içerisinde olacağını söylemek mümkündür. Erol (2010)'un gerçekleştirdiği çalışma sonuçları da bu kanıyı destekler niteliktedir. Kampanya ile gazetede kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunun toplumsal eşitlik açısından olumlu bir tutum ile diğer gazetelerden farklılaştığı sonucu, gazetelerin cinsiyetçi söylemlerden uzaklaşarak, kadını kurbanlaştırmadan şiddet ile ilgili bilgilendirme yapılabileceğine ve toplumsal farkındalık oluşturabileceğine kanıt olmaktadır.

5.2. Araştırma Soruları Kapsamında Tartışma

Bu bölümde incelenen haberlerden elde edilen bulgular, sosyal hizmet disiplini ve mesleğinde kullanılan feminist yaklaşım çerçevesi içerisinde tartışılmıştır. Araştırmanın başında belirlenen sorular, feminist sosyal hizmet odaklı bakış açısı ile sınanmıştır.

Kadının kişisel bilgilerinin haberde yer alması kadının toplumda damgalanmasına ve özsaygısını kaybetmesine yol açabilir. Özellikle haberler ve fotoğraflara ilişkin etik kurallarda, şiddete maruz kalan kadının kimliğinin gizli tutulması ve kimliğinin teşhisine yarayacak ad, fotoğraf, adres gibi bilgilerin kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir. Fakat genel olarak haberler, bu etik kural ile çelişmektedir. Ayrıca sosyal hizmet meslek etiğinde de bulunan gizlilik ilkesine

uymamaktadır. Feminist sosyal hizmet değerlerinden biri olan ve özellikle önem verilen gizlilik ilkesi; kadının toplumda etiketlenmemesi, dışlanmaması, maruz kaldığı şiddetten korunması ve dezavantajlı durumunun pekiştirilmemesi açısından önem arz etmektedir. Fakat incelenen kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda kadına ait bilgilerin ve kadının fotoğraflarının kullanıldığı görülmüştür. Feminist sosyal hizmetin önemsedığı insan onuru, haberlerde kadının yaraları ve kanlı fotoğrafları kullanılarak zedelenmiştir. Araştırmaya yönelik belirlenen “*Haberin sunumunda kadınların özsaygı ve değerlerinin korunmasına dikkat ediliyor mu?*” sorusu bulgular analiz edilerek cevaplandığında kadının özsaygı ve değerlerinin korunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadının yaralı haldeki ve ağladığı fotoğraflarının sansürlü veya sansürsüz kullanılması toplumda kadının değerini düşürmektedir. Topluma kadının muhtaç, aciz ve mağdur görüntüsünü çizmekte ve kadının ataerkil toplumdaki öteki konumunu pekiştirmektedir. Özellikle yara ve darp izlerinin olduğu fotoğrafların sansürsüz verilmesi şiddetin boyutunu arttırarak haberin magazinleşmesine ve dramatikleşmesine sebep olmaktadır.

Araştırma kapsamında oluşturulan bir diğer soru “*Haberin sunumunda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı oluşturuluyor mu?*” olarak ele alınmıştır. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması için gerekli olan etmenlerden biri de toplumda var olan eril söylemlerin değiştirilmesi gerekliliğidir. Haberlerin sunumunda kullanılan eril söylemler, sosyal hizmet feminist yaklaşım odağına ters düşmektedir. Çünkü elde edile bulgular göstermektedir ki haberlerin sunumunda sahip olunan eril tutum cinsiyet eşitsizliğini pekiştirmektedir. Şöyle ki, “bıçaklanmış”, “vahşice öldürüldü”, “karısını dövdü” şeklinde kullanılan ifadeler, kadını edilgen statüde tanımlar niteliktedir.

Şiddetin nedeninin ne olduğuna dair bilgiler, faili masumlaştıran ve haklılaştıran tavrı şiddeti meşrulaştırmaktadır. İncelenen haberlerin genelinde kadının boşanmak istemesi, ‘namusun korunmak istenmesi’ şiddetin nedeni olarak gösterilmiştir. Bu ifadeler ile ataerkil düzenin haberler aracılığı ile devam ettirildiği görülmüştür. Ataerkil sistemde kadına ve erkeğe atfedilen roller vurgulanarak fark edilmeden okuyucuya sunulmaktadır. Erkeğin kadının namusunu koruması gerektiği, kadının evlilikte söz hakkı olmadığı ve erkek tahakkümü altında evliliğini sürdürmesi gerekliliği aksi takdirde cezasının olacağı algısı oluşturulmaktadır. Erkek iktidarının devamlılığını sağlayan bu algı toplumda kadın ve erkeğin konumuna

işaret etmektedir. Kadının toplumda ötekileştirilen ve erkeğe boyun eğdiren konumu, kadının hak ihlaline uğraması ile sonuçlanmaktadır. Erkek egemen iktidarın eşitsizliği perçinlediği göz önüne alındığında eril söylemler kullanılarak haberler aracılığı ile eşitsizlik ve ayrımcılık sürdürülmektedir. Kadını “Öteki”leştiren ayrımcılığa karşı mücadele eden feminist sosyal hizmet, şiddetin nedeninin kişiselleştirilerek politik bağlamdan uzaklaştırılmaması gerektiğini savunur. Bu bağlamda, şiddetin nedenini failin ifadeleri üzerinden aktaran haberlerin tarafsızlığını koruyamadığı görülmüştür. Ulusal (2007)’ın gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında da haberlerde şiddetin gerekçesi ile ilgili benzer bulgular elde edilmiştir. Bir diğer araştırmada incelenen haberlerde, kadının namus koruma görevini üstlenen erkeğin; kadının boşanmak istemesi, ayrılması, barışmak istememesi gibi sebepleri öne sürerek şiddet uygulamakta ve hatta cinayet işlediğine dikkat çekilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen haberlerde sunulan failin kadını yönlendirebileceği bir nesne olarak görme potansiyeli taşıdığını belirtmektedir (Arda, Aydın, Gölge ve Kocagazioğlu, 2016). Şiddetin gerekçelendirilmesinin kıskançlık (Pehlivan, 2021) ve namus (Dudu, 2013) olduğu benzer çalışmalar da araştırma verileri ile uyumludur.

Araştırmanın, “*Haberin sunumunda kadın/erkek hangi toplumsal roller üzerinden mi konumlandırılıyor?*” sorusuna yönelik cevap kadının “anne” ve “eş” rollerinin vurgulanması olmuştur. Feminist sosyal hizmetin sert yaklaşımlarından biri olan toplumsal cinsiyet rolleri, kadının toplumsal konumlarını ve nerde olması gerektiklerini baskılayan unsurlardır. Kadın için anne ve eş kimliğine vurgu yapılarak cinsiyetçi roller içerisine sıkıştırılmıştır. Böylelikle kadın, aile ve ev ile bağdaştırılmış -erkek egemen iktidar için de ev özel alan olduğu için- ve şiddet özel alana indirgenmiştir.

İncelenen haberlerde sıklıkla kullanılan kadına dair “talihsiz” ve “mağdur” nitelermeleri kadına kurban rolü atfetmesine sebep olmuştur. Kadının ayrımcılık mücadelesine dikkat çekmek ve eşitliğe yönelik farkındalık oluşturması beklenen haberlerde, kadın bu roller ve atıflar ile değersizleştirilmiştir. Ataerkil toplumda doğal kabul edilen bu roller ve kalıp yargılar, haberler aracılığı ile doğalmış gibi sürdürülmeye devam edilmiştir. Benzer bir çalışma olan farklı yayın politikalarına sahip gazetelerde kadına yönelik şiddetin sunumun inceleyen Dudu (2013: 114), çalışmasında benzer noktalara değinmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan haberlerde erkeklerin “hasta, sapkın, cahil”, kadınların “talihsiz, zavallı” nitelermeler

ile ele alındığını tespit etmiştir. Bu durumun gazetelerin okuru eril şiddetin temel nedenlerinden uzaklaştırdığını belirtmektedir. Erkeklerle yönelik toplumsal roller, kocalık üzerinden okuyucuya aktarılmıştır. Haberin neden ve sonucu karıkocalık ilişkileri ve rolleri bağlamı ile gündeme gelmiş, kadın ve erkek olmanın sorumlulukları pekiştirilmiştir. Kadının boşanma kararı vermesi veya boşanması ataerkil sistemde kadının güçlü yönünü göstermektedir. Şiddete maruz kalma durumundan karar alıp yaşamında özne konumuna geçmiştir. Çünkü ataerkil sistemde kadının boşanması erkek tarafından bir baş kaldırı, bir isyan olarak algılanmaktadır. Kadın açısından ise ekonomik ve sosyal kaynakların yoksunluğu ve yaşama riski olmasına rağmen şiddetten kurtulmayı tercih ederek aktif olmuştur. Haberlerin sunumunda ise erkek egemen bakışın hâkim olduğunu söylemek bu yüzden mümkündür. Çünkü şiddetin nedeni kadının boşanmak istemesi veya boşanması olarak gösterilmiştir. Kadının ailenin sürdürülmesinden sorumlu tutulduğu görülmektedir. Demiray (2014: 47), gazete haberlerinde kadına yönelik şiddetin temsil biçimlerine yönelik çalışmada kadına yönelik şiddetin nedenlerinden birinin kadının ayrılmak/ boşanmak istemesi olduğu gazete haberlerinde vurgulandığı sonucuna ulaşmıştır. Erken evlenen kadınlar ile görüşme gerçekleştiren Şen (2018), görüşmeciler kadınların şiddete maruz kalma nedenlerini ‘kadının erkeğe tabi olması’, ‘erkek tarafından hor görülmesi’ ve ‘erkeğin baskıladığı yaşama tepki göstermesi’ olarak ifade ettiklerini belirtmiştir. Akdemir (2020)’in çalışmasından elde ettiği bulgular da kadına yönelik şiddet haberlerinde şiddetin yanlış gerekçelendirmeler ile sunulduğunu göstermektedir. Feminist odaklı yaklaşım, haber sunumunda kadının güçlü duruşu ve hayatının aktif öznesi olarak ele alınması gerektiğini savunur. Kadının boşandıktan sonra çalışmaya başlaması fakat kadının çalışmasını kabullenemeyen erkeğin şiddet uygulaması gerekçe olarak gösterilmekten ziyade kadının aktif özne olarak yaşamını idame ettirmesi bağlamında ele alınması kadının toplumdaki edilgen konumunu reddederek cinsiyet eşitsizliğine dair farkındalık sağlayacaktır.

Araştırmanın bir diğer sorusu da “*Haberin sunumunda şiddet olayının nasıl gerçekleştiği hakkında detay veriliyor mu?*” şeklindedir. İncelenen haberlerden elde edilen bulgulara göre kullanılan suç aletleri, şiddeti uygularken izlenen yollar, kadının ne kadar darbe aldığı, nasıl öldürüldüğü bilgisi detaylı verilmiştir. Özellikle fiziksel şiddet haberlerinde şiddet süreci detaylı anlatımlar ile öyküleştirilmiş ve bilgi

verme amacından uzaklaşmıştır. Yavuzer (2016), haberlerde yer alan şiddet olayının nasıl gerçekleştiğine dair detaylı bilgiler ile haberde yer alan suç tekniklerinin detaylı anlatımının okuyucunun suçun nasıl işleneceğini öğrenebileceklerini ifade etmiştir. Ayrıca Bandura'nın sosyal bilişsel kuramı, bireylerin şiddeti model olarak öğrendiklerini belirtir. Bu model alma ile öncelikle birey, ailesi ve en yakın çevresindeki insanlardan, ikinci olarak televizyon ve medya üzerinden şiddeti öğrenmektedir (Solak ve Sargın, 2018).

Özer ve Üçer (2010)'in Güldünya Tören'in öldürüldüğü töre cinayeti haberlerini analiz ettikleri çalışmasında elde edilen bulgular, çalışmamızdaki bulguları destekler niteliktedir. Özer ve Üçer, gazetelerin haberde olayın detaylı ayrıntılarına yer verildiğini ve yaşanan olayın toplumsal bir sorun olarak işlenmediği, kişiselleştirildiği sonucuna ulaşmıştır. Sosyal hizmet alanında “Medyada Çıkan Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi” başlıklı bir çalışma gerçekleştiren Sönmez (2018)' in elde ettiği bulgular ve sonuç çalışma ile paralellik göstermektedir.

Medya bilgi verme, farkındalık oluşturma amacından uzaklaşarak olayı sensasyonel hale getirme, okuyucunun dikkatini çekme amacına yönelmiştir. Toplumsallaşma sürecini destekleyen medyanın erkek egemen değerleri destekleyerek toplumda cinsiyet eşitsizliğinin sürdürülmesine sebep olmuştur.

Elde edilen bulgular sonucunda çalışmanın “*Kadına yönelik şiddet vakalarının yazılı basında sunuluş şekli kadının dezavantajlı konumunu pekiştirdiği*” varsayımının doğrulandığı ortaya çıkmıştır. Toplumsal cinsiyet kalıpları ve toplumda var olan kadın erkek stereotiplerinin temsilinin devam ettirilmesinden ziyade kadın ve erkek eşitliğine yönelik mesajlı içerikler ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin oluşturulmasına aracı olmadığı ve toplumsal değişime eşitlik anlamında katkı sunmadığı tespit edilmiştir. Haberlerin şiddet olayını sunum şeklinin şiddetin başlıca kaynağı olduğunu söylemek mümkün olmasa da kadının mağduriyetini arttıran ve şiddeti meşrulaştıran bir yönün olduğunu söylemek mümkündür. Bulgular analiz edildiğinde, şiddet haberlerinde kadınların mağdur gösterildiği ve edilgen kimliklerinin devam ettirildiği, failin saldırgan olarak gösterildiği ve etkin konumda olduğu görülmüştür. Aynı zamanda kadınların geleneksel toplumsal roller çerçevesinde yansıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadının eş ve anne rolleri içerisinde ele alınarak kadının maruz kaldığı şiddetin nedeni özel alana indirgenerek sistemsel ve toplumsal sorgulamaların önüne geçildiğini söylemek mümkündür.

Sosyal hizmet feminist yaklaşım çerçevesinden analiz gerçekleştirildiğinde bireysel ve toplumsal fayda sağlama amacı haberlerde bulunmamıştır. Şiddete yönelik yasal süreç ve mekanizmalara ulaşma, topluma bilgi verme ve kadını güçlendiren bir yaklaşım amacı bulunmamaktadır. Haberlerin sunumunda toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarsız bir tutum olması kadının dezavantajlı konumunun toplumda yeniden üretilmesi ve devam ettirilmesi riski taşımaktadır. Okuyucunun ilgisini çekmek ve tiraj kaygısı kadının hak ihlaline sebep olmuştur. Ticari kaygılarla kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumu başka bir araştırma sorusunu beraberinde getirmektedir. Cinayet, şiddet haberleri tirajı arttırmak amacı ile gündem oluyorsa ve haber şiddetin detaylandırılması ile ilgi çekmek isteniyorsa toplumda şiddet ve cinayet detayları neden bu kadar dikkat çekiyor ve okuyucuyu habere çekiyor? Sorusu belki de toplum üzerinde sosyal, kültürel ve psikolojik farklı bir çalışmayı gerekli kılmaktadır.

Kadına yönelik şiddet haberlerinde eril söylem ve ayrımcı tutum ataerkil sistemin sahip olduğu değerleri ve kadının eşitsiz konumunu devam ettirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Toplumda aktif yer alabilen ve toplumsal etiketlerden kurtulmuş bir kadın kimliğinin oluşturulması yönünde çabası bulunmamaktadır. Bu sonuç, korku kültürünün nesilden nesile aktarılması ve kadınların daha da pasifleşmesi gibi bir düşünceyi ileri sürmemize yol vermektedir. Tüm gazetelerde yer alan Antalya'da genç kızın tecavüze uğradıktan sonra öldürülmesi buna kuvvetli bir örnektir. Uzun süre televizyonlarda ve gazetelerde süreçle ilgili haberler yayınlanması, kadın platformlarının gündeminde olması, aynı haberin detayların tüm gazetelerde yer alması suretiyle topluma yayılması korku kültürünün devam ettirilmesine sebep olmaktadır. Şiddete maruz kalmış veya maruz kalma riski bulunan kadınlar, eril zihniyet ve bu zihniyetin sonucu ortaya çıkan şiddetin oluşturduğu kolektif korku duygusu etrafında birleşirler. Medya yoluyla da bu korku kültürü nesilden nesile aktarılmaktadır. Oluşturulan korku, kadınların risk almaktan kaçınmalarına ve teslimiyet duygusuna sebep olabilir. Erkeğin ve 'güvenli olmayan' dışarısının kadın için yarattığı korku dünyası kadının pasif izleyici konumuna getirmektedir (Afşar, 2020: 258).

Kadına yönelik şiddetle ile mücadele noktasında farkındalık oluşturan çalışmaların gerçekleştirilmesi ve bu çalışmaların disiplinler arası kurum ve kuruluşlar ile iş birliği ile bütüncül olarak ele alınması gerekliliği sosyal hizmet

temelinde yer almaktadır. Kadınların maruz kaldığı şiddete yönelik farkındalık sağlamak, ayrımcı tutumlar ve ötekileştiren kalıp yargılarla mücadele etmek için gazetelerin haber sunumundan beklenen tarafsızlık, doğruluk ve ayrımcı olmayan tutum gibi profesyonel niteliklerdir. Haber sunumunda şiddete maruz kalan kadınlara yönelik gerekli özenin gösterilmemesi sonucu gerçekleşen ihlallerin, kadının toplumdaki eşit konumunu, aile bütünlüğünün korunmasını, sağlıklı nesillerin yetişmesini ve toplumun iyilik halinin artmasını engellediği bilinmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sabah, Posta ve Türkiye gazeteleri en fazla fiziksel şiddet ve cinayet haberlerini servis etmiştir. Yeni Şafak gazetesi kadına yönelik şiddet haberlerini tehdit içerikli fiziksel şiddet haberleri üzerinden sunmuştur. Sözcü, Akşam ve Milliyet gazetesi diğer gazetelere göre daha az kadına yönelik şiddet haberi yayınlamış ve yayınlanan haberler fiziksel şiddet ve cinayet ön planda olacak şekilde sunulmuştur. Yeni Akit gazetesinde kadına yönelik şiddet haberleri yer alsa da gazete, olaylardan ziyade politika ve siyasi söylemler üzerinden haber yayınlamıştır. Takvim ve Hürriyet gazetelerinde şiddetin türleri açısından orantısız dağılım olduğunu söylemek mümkündür.

Bulgularda elde edilen bilgiler: Araştırmaya dahil edilen haberlerin detaylı incelenmesi sonucu araştırma kapsamında sorulan sorulara yönelik şu bilgiler elde edilmiştir:

- Haberlerin sunumunda kullanılan başlıklar merak uyandıran, sansasyonel ve dikkat çekecek şekildedir. Bazı başlıkların toplumu tedirgin edici yönü de bulunmaktadır. Başlıklar genel olarak şiddet içeriklidir. ‘104 yerinden bıçaklanmış’, ‘satırlı saldırı’, ‘dehşete düşüren olay’, ‘vahşice öldürülmüş’ şeklindeki başlıklar ile servis edilen haberler okuyucuyu tedirgin etmektedir. Bu başlıklar, kadına yönelik şiddete dikkat çekmekten ziyade tiraj kaygısı ile okuyucuda merak uyandırma ve okuyucuyu habere çekme amacı taşımaktadır. Özellikle cinsel şiddet içerikli haberlerde kullanılan ‘işkenceyle tecavüz’ (Sabah, 5.08.2021), ‘kan donduran olay’ (Hürriyet, 12.04.2021) tanımlamaları sansasyon yaratmaya yöneliktir. Ayrıca başlıkta kullanılan ‘kadına saldırı’, ‘kadına şiddet anı’, ‘karısını dövdü’, ‘kadın vahşeti’ ifadeleri şiddete maruz kalan kişinin kadın olduğunu ön plana çıkarmakta ve ayrımcı bir tutum sergilemektedir.

- Özellikle ısrarlı takip içerikli haberlerde kadınların adı ve soyadı açık bir şekilde kullanılmıştır. İsrarlı takip uygulayan faillerin şiddetine maruz kalmamak için seslerini duyurmak isteyen kadınların röportajları üzerinden haberler yayımlanmıştır. Röportaj olan haberlerde genelde kadınların adı tam şekilde verilmiştir. İncelenen haberlerde sadece tek bir haberde şiddete maruz kalan kadının adı hiçbir şekilde kullanılmamıştır (Hürriyet, 19.03.2021). Faillerin sadece baş harfleri kullanılmıştır. Fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet içerikli haberlerde kadınların ad ve soyadının baş

harflerinin kullanıldığı görülmüştür. Cinsel şiddet haberlerinde yalnızca iki haberde failin adı ve soyadı tam olarak verilmiş, diğer haberlerde failin adı ve soyadı gizlenmiştir. Failin adının tam olarak verildiği iki haber de ülkede gündem olmuş haberlerdir. Bu iki haber tüm medyada yer almıştır. İncelenen haberlerin dördünde kadınların adres bilgisi verilmektedir. Özellikle Takvim gazetesinin 27.09.2021 ısrarlı takip içerikli haberinde kadının fail için şikâyetinde bulunduğu tutanakların fotoğrafları yer almış ve bu tutanaklarda kadının kimlik bilgileri ve açık adresi gizlenmemiştir. Takvim gazetesinin 13.12.2021 tarihli psikolojik şiddet içerikli haberinde de şiddete maruz kalan kadının yaşadığı apartmanın fotoğrafı bulunmaktadır. Fotoğrafta kadının yaşadığı daire kırmızı yuvarlak ile işaretlenmiştir.

- Faillerin kim veya kimler olduğu incelendiğinde, eş, eski eş, sevgili, eski sevgili, nişanlı, eski nişanlı çoğunluk olmakla birlikte baba, dayı, abi ve iş arkadaşları olduğu görülmüştür. Yabancı tarafından uygulanan şiddet haberleri de bulunmaktadır. Yabancı erkek tarafından uygulanan şiddet genel olarak fiziksel ve cinsel şiddettir.

- Haberlerin içeriğinde kullanılan fotoğraflar incelendiğinde özellikle fiziksel şiddet haberlerinde olay anına ait fotoğraflar bulunmaktadır. Şiddetin nasıl gerçekleştiği, kadının şiddete maruz kaldığı andaki durumu fotoğraf olarak kullanılmıştır. Ayrıca şiddet aracı olan satırın kanlı hali Yeni Şafak gazetesi 10.03.2021 haberinde kullanılmıştır. Haberlerde kadınların yaralı, şiddet izlerinin olduğu fotoğraflar paylaşılırken faile ait görüntüler genelde elleri kelepçeli ve polislerin arasında olduğu, yüzlerinin belli olmayan halidir. İncelenen haberlerde kadınların sansürlü veya sansürsüz fotoğraflarının erkeklerin fotoğraflarından daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Ekonomik şiddet haberlerinde kadına ve faile ait fotoğrafların çoğunlukla kullanılmadığı tespit edilmiştir. Cinsel şiddet haberlerinde (gündem olmuş bir cinayet yoksa) kadının yüzü sansürlenerek verilmiştir. Faile ait fotoğraflar bir haber hariç sansürlü kullanılmıştır (Milliyet, 30.03.2021).

- İncelenen haberlerde kadınlar ‘talihsiz kadın’, ‘genç kadın’, ‘yalvaran kadın’, ‘mağdur kadın’ kavramları üzerinden nitelendirilmiştir. Kadının toplumsal rollerine vurgu yapan kavramlara da yer verilmiştir ve kadınlar özellikle ‘anne’ ve ‘eş’ rolleri ile vurgulanmıştır. Fail ise ‘vicdansız’, ‘saldırgan’, ‘maganda’ tanımlamaları ile ele alınmıştır. Failin toplumsal rolleri sadece karıkoca ilişkisi üzerinden tanımlanmıştır. Haberlerde kadınlara yönelik tanımlamalar ve toplumsal

roller erkeklere yönelik tanımlama ve rollerden daha fazla yer almaktadır. Yani haberler kadının toplumdaki statüsü üzerinden vurgulanmaktadır. Var olan cinsiyet eşitsizliğini arttıracak ayrımcılığı devam ettirmektedir. Toplumda benimsenmiş kadına yönelik meslekler söz konusu olduğunda (öğretmenlik, kuaförlük gibi), kadının mesleklerine haber içeriğinde yer verilmiştir. Her içerikte meslek bilgisi yer almasa da bilginin verildiği haberdeki meslekler hep kadın ile özdeşleşmiş mesleklerdir. Erkeklerin mesleklerine yönelik bilgiler ise sadece toplumda yüksek statüde bulunuyorsa verilmiş ve hatta mesleği üzerinden tanımlanmıştır.

- Kadına yönelik şiddet haberlerinde şiddetin nasıl gerçekleştiğine dair detaylı bilgiler bulunmaktadır. Kullanılan suç aletleri, şiddeti uygularken izlenen yollar, kadının ne kadar darbe aldığı bilgisi detaylı verilmiştir. Özellikle fiziksel şiddet haberlerinde şiddet süreci detaylı anlatımlar ile olay öyküleştirilmiş ve bilgi verme amacından uzaklaşmıştır. Olay anlatılırken kullanılan veya kadının ifadelerinde yer alan eril dile haberde olduğu gibi kullanılmıştır.

- İncelenen haberlerde şiddetin nedenleri; kadının eşinden ayrılmak istemesi, eşlerin boşanması, kadının aldattığına dair şüpheler, ‘namus koruma’ savunması, tartışma yaşanırken erkeğin sınırlarına hâkim olamaması, erkeğin madde bağımlısı olması, kadının çalışmak istemesi, toplumda ‘erkek işi’ kabul edilen işlerde kadının çalışması olarak ele alınmıştır. Bu nedenler, kadının şiddeti hak edip etmediğine yönelik nedenlerdir. Kadını suçlu duruma düşürmekte ve şiddeti meşrulaştırmaktadır.

Çıkarılan sonuçlar: Bu bilgilerden sosyal hizmet disiplin ve mesleği bağlamında konuya ilişkin çıkarılan sonuçlar şunlardır:

- Ticari kaygılar ile oluşturulan haberler, toplumsal fayda sağlama amacından uzaktır. Ticari kaygılar, toplumsallaşma ve sosyal değişimin aracı olan medyanın toplumsal faydaya yönelik olumsuz tutum içerisinde olmasını etkilemiştir. Sosyal hizmet, toplumsal fayda sağlama amacı ile bireyi ve toplumu bilinçlendirmeyi ve farkındalık oluşturmayı önemser.

- Kadının maruz kaldığı şiddet olaylarının haber sunumunda cinsiyetçi söylemler yer almaktadır. Cinsiyetçi söylemlerin varlığı kadının toplumda dezavantajlı/ öteki konumuna işaret etmektedir. Ayrımcı tutum ve kalıp yargılar, kadın ve erkek eşitsizliğini derinleştirmektedir.

- Haberlerin sunumunda kadınlar hak ihlallerine uğramaktadır. Kadınlara yönelik nitelendirmeler, roller, şiddetin yanlış gerekçelendirilmesi kadını ikincil travma yaşatma riski taşımakla birlikte sosyal hizmetin temel aldığı sosyal adalet ve eşitlik değerlerine ters düşmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadının kadın olmasından dolayı toplumda ezilmesinin önüne geçme mücadelesinde sosyal değişimi engellemektedir.

- Haberin sunumunda mahremiyet gizliliğine önem verilmemiştir. Şiddete maruz kalan kadınların kişilik haklarına saygı gösterilmeden kadınlar ifşa edilmiştir. Özellikle kadınların yaralı haldeki fotoğrafların kullanılması insan onuruna ve haklarına aykırıdır. Sosyal hizmet ilkeleri ve gazetecilik etiğinde yer alan gizlilik ve mahremiyet ilkesi ile çelişmektedir.

- Haberin sunumunda kullanılan dehşet verici fotoğraflar, bireyin ve toplumun iyilik halini ve sağlıklı bakış açısını zedeleyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal hizmet meslek ve disiplin olarak bireyin ve toplumun iyilik halinin arttırılmasını önemser ve çalışmalarını bu doğrultuda yürütür.

- Şiddetin bireysele indirgenerek sunulması şiddet ile mücadelede şiddetin toplumsal olarak ele alınmasını, şiddetin neden ve sonuçlarına yönelik sorgulamaları, sistematik şiddeti görmezden gelmektedir. Feminist sosyal hizmet yaklaşımı, kurbanı suçlamanın insan hakları ihlali olduğunu vurgulamaktadır ve kadının mağdur kimliğinden çıkarılması yönünde çalışmaları destekler.

Kadına yönelik şiddetin münferit olaylar olarak değil toplumsal bir sorun olarak ele alınmasının aynı zamanda konu ile ilgili eleştirel ve bilinçli haberciliğin oluşturulmasının gerekliliği görülmüştür.

Öneriler: Elde edilen sonuçlar kapsamında kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumuna dair öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Haber sunumunda kadının değerini zedeleyen kanlı, yaralı halini gösteren ve ölen kadınların fotoğraflarını kullanmaktan kaçınılmalıdır. Suç aletine dair fotoğrafların kullanılması da etik kuralları ihlal etmektedir. Haber sunumunda infial yaratacak, korku uyandıracak fotoğraflar kullanılmamalıdır.

- Şiddetin nedenine dair bilgiler, faile ait ifadeler üzerinden verilmemelidir. Failin ifadeleri ve şiddetin fail gözünden gerekçesi şiddet olgusunu eril algılar

üzerinden sunmaktadır. Failin gözünde kendisinin haklı gerekçeleri varmış gibi gösterilmesi şiddeti hafifletmektedir. Şiddeti meşrulaştıran, normalleştiren ifadelerden uzak durulmalıdır.

- Habercilik etik kurallarının düzenlenmesi, dönüştürülmesi ve bu doğrultuda haberlerin denetiminin yapılması gereklidir. Kadına yönelik şiddet ve cinayet haberlerinin sunumuna dair belirli çerçeve çizilmeli ve bu çerçeveye göre hareket edilmelidir. Haberi yazan kişinin kişisel değerleri ve inançlarının haberin sunumunu etkilemesine izin verilmeden tarafsız ve kamu yararına yönelik bir şekilde aktarılması sağlanmalıdır.

- Şiddet ve cinayet haberleri, kişiselleştirilmeden toplumsal bir problem olarak politik bağlamda ele alınmalı ve toplumu bu yönde bilinçlendirilecek şekilde haberin sunumu yapılmalıdır.

- Kadın ve erkeğe yönelik nitelendirmeler yapılırken dikkat edilmeli, kadın kurban konumunda gösterilmeden kadının yararı doğrultusunda ifadeler kullanılmalıdır. Kadınlar, pasif mağdur nesne olarak değil aktif özneler olarak ele alınmalıdır.

- Sektörde kadına yönelik şiddet konusunda, kadın hakları, toplumsal cinsiyet hakkında eğitimler düzenlenmeli ve bilinç arttırmaya yönelik çalışmalar yürütülmelidir. 6284 sayılı kanun hakkında bilgi verilmeli ve gazetecilerin bilgilendirici, farkındalık oluşturuıcı haberler üretmeleri konusunda desteklenmelidir. Bu eğitimlerin organizasyonu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde çeşitli sivil toplum örgütleri ve akademisyenler ile iş birliği içerisinde yürütülmelidir.

- Medya öğrencilerine lisans döneminde ataerkil sistem, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet konularında derslere yer verilmeli ve iş hayatına başlamadan haberlerin sunumunda hassasiyetinin oluşması sağlanmalıdır.

7. KAYNAKLAR

- Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliği (2021, 30 Nisan). Resmi Gazete (Sayı: 31470).
- Afşar, S. T. (2015). Türkiye' de Şiddetin "Kadın Yüzü". *Sosyoloji Konferansları*.
- Afşar, S. T. (2020). Korku Olgusunu Şiddet Gören Kadınların Deneyimleri Üzerinden Anlamak. *İçinde Dalgaları Aşmak "Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadelede Uğraklar"* s. 243-287. Ankara: Nika.
- Ailenin Korunmasına Dair Kanun (1998, 17 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 23233).
- Akar, T., Aksakal, N., Demirel, B., Durukan, E., Özkan, S. (2010). The Prevalence of Domestic Violence Against Women Among a Group Woman: Ankara, Turkey. *J. Family Violence*, 25, s. 449-460.
- Akdemir, K. H. (2020). *Türk Medyasında Kadın Cinayetleri*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Akdoğan, Y. (1995). *Görsel İktidar*. İstanbul: İhsan Yayınları.
- Akmeşe, Z., Deniz, K. (2015). Kadına Yönelik Cinsiyetçi Söylemin İnternet Haber Portalında Yer Alma Biçimleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), s. 311-326.
- Albayrak, A. (2022). *Şiddet Mağduru Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Algısı: Karaman Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi]. <https://earsiv.kmu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11492/6356>
- Alemardoğlu, A., Demirtaş, N. (2004). Biz Türk Erkeklerini Böyle Bilmezdik. *Toplum ve Bilim* (101), s. 206-224.
- ALO 183 (2002). <https://alo183.aile.gov.tr/>
- Alptekin, D. (2006). *Üçüncü Dünya Ülkelerinde Kadın Hakları Bağlamında Feminizm*. [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/9784>
- Altınbaş, D. (2006). Feminist Tartışmalarda Liberal Feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0(9), s. 21-52.
- Arda, Ö. E., Aydın, B. N., Gölge, Z. B., Kocagazioğlu, S. Y. (2016). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Ele Alınış Biçimlerinin Karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(Özel Sayı), s. 64-72.
- Atan, M. (2015). Radikal Feminizm: 'Kişisel Olan Politik'tir' Söyleminde Aile. *JEMSOS*, 1(2), s. 1-21.
- Avcı, F. (2018). *Toplumsal Cinsiyet ve Medya İlişkisi: Yazılı Basında Kadına Şiddet ve Kadın Cinayetleri Haberleri Üzerine Bir Değerlendirme*. [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi].
- Avcı, S. (2019). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetine Genel Bakış*. İstanbul: Hiperyayın.
- Bağlı, M., Özensel, E. (2011). *Türkiye' de Töre ve Namus Cinayetleri*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Baker, Ç. (2012). *Cultural Studies, Theory and Practise*. London: SagePublications.

- Baltacı, Ö. (2022). *Feminizm Kuramları Bağlamında Reklamlarda Vurgulanan Feminist Söylemlerin "Femvertising" Kavramı Üzerinden İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi Kocaeli Üniversitesi].
- Bayhantopçu, E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerinde Yazılı Basında Kadın Temsilinin Rolü. *The Journal of Social Science*, 1(2), s. 83-93.
- Berktaş, F. (2004). Kadınların İnsan Haklarının Gelişimi ve Türkiye. *Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları*.
- Berktaş, F. (2013). Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları. İçinde *Feminist Teoride Açılımlar* (s. 2-23). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Berktaş, F. (2014). *Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın Hristiyanlıkta ve İslamiyette Kadın Statüsüne Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Beydili, E., Yıldırım, B., Demiröz, F. (2013). Sosyal Hizmet Perspektifinden Feminizm Üzerine Bir Gözden Geçirme: Kadın Çalışmalarında Erkek İşbirliği. Aile ve Kadın Sempozyumu. (s.45-51). Kırıkkale. Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Bozok, M. (2011). *Soru ve Cevaplarla Erkeklikler*. İstanbul: SOGEP Kitapları.
- Browne, K. (2014). *Sosyolojiye Giriş*. (İ. Kaya, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Buz, S. (2009). Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 20(1), s. 53-65.
- Can, H. B. (2023). *Sosyal Hizmet Perspektifinden Dijital Feminist Hareketler: Metoo Hareketi Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <https://www.openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11655/29177>
- Cankurtaran Özateş, Ö. (2004). *Çocuk Hakları ve Sosyal Hizmetin Güçlendirme Yaklaşımı Açısından Suça Yönelen Çocuk Polis İlişkisi*. [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Caputi, J. (1987). *The Age of Sex Crime*. London: Women's Press.
- Ceyhan, S. (2014). *Yazılı Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinde Kullanılan Dilin ve Görsellerin İncelenmesi*. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi.
- Ceza Kanunu (2004, 26 Eylül). Resmi Gazete (Sayı: 25611).
- Connell, R. W. (2009). Gender, Men and Masculinities. İçinde *Quality Of Human Resources: Gender And Indigenous Peoples* (s. 139-154). Oxford: Eolss.
- Connell, R. W. (2016). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*. (C. Soydemir, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Coomaraswamy, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddet ve Namus Suçları. S. Hossain, L. Welchman içinde, *"Namus" Suçlar Paradigmalar ve Kadına Yönelik Şiddet* (A. Sönmez, Çev.). İstanbul: Bgst Yayınları.
- Custer, K., Bulck, J. V. (2013). The Cultivation of Fear of Sexual Violence in Woman: Processes and Moderators of the Relationship Between Television and Fear. *Communication Research*, 40(1), s. 96-124.

- Çakır , S. (2008). Kapitalizm ve Patriyarkaya Karşı: Sosyalist Feminizm. *Toplum ve Demokrasi* , s. 185-196.
- Çetiner, B. (2022). *Kadına Şiddetin Haber Söylemi Bağlamını Yazılı Basında Temsili: Emine Bulut Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi].
- Çınar, A. (2011). Toplumsal Bedenin İnşasında Kadının Çağırılması ve Çağırısı: Namus Olgusu Üzerine Bir Çözümleme. *İçinde Beden Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Çolak, E. C. (2022). *Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Kadın Sığınmaevi Modelleri: İhtisaslaşma Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi].
- Dal, Y. Ö. (2012). Liberal Eşitlik Anlayışı ve Ulusal Mekanizmalar. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0(7), s. 21-30.
- Demez, G. (2005). *Kabadayıdan Sanal Delikanlıya Değişen Erkek İmgesi*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Demiray, A. (2014). *Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddetin Temsil Biçimleri ve Ataerkil İdeoloji*. [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi].
- Doğanay, Ü., Kara, İ. (2011). Tecavüzün Münferit Bir Olay Olarak Çerçevelemesi: Yazılı Basında Pippa Bacca Haberleri. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9(1-2), s. 73-98.
- Dominelli, L. (2002). *Feminist Social Work Theory and Practice*. New York: Palgrave.
- Donovan, J. (2021). *Feminist Teori*. İstanbul: İletişim.
- Dorfman, L., Thorson, E., Stevens, J. E. (2001). Reporting on Violence: Bringing a Public Health Perspective into the Newsroom. *Health Education & Behavior*, 28(4), s. 402 -419.
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dudu, E. (2013). *Farklı Yayın Politikalarına Sahip Gazetelerde Kadına Yönelik Şiddetin Sunumu*. [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi].
- Dursun, Ç. (2008). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Haber Medyası: Alternatif Bir Habercilik*. Ankara: KSGM Yayınları.
- Duyan, V. (2014). *Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları ve Müdahale Yöntemleri*. Ankara: Sosyal Çalışma Yayınları.
- Ecevit, Y. (2003). Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu İlişki Nasıl Çalışılabilir? *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), s. 83-88.
- Erbay, E. (2019). Güç ve Güçlendirme Kavramları Bağlamında Sosyal Hizmet Uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(42), s. 41- 64.
- Erdoğan, M. T. (2010). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü*. Ankara: KSGM.

- Erol, Ö. (2010). *Aile İçi Şiddete Son Kampanyası ve Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Analizi*. [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Ersoy Çak, Ş. (2010). Toplumsal Cinsiyet ve Feminizm Teorileri Bağlamında Türkiye' deki Reklam Fimleri ve Popüler Müzik Videoları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*(4), s. 101-110.
- Eşkinat, R. (2012). Türkiye' de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet. 2. *Uluslararası Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara.
- Fook, J. (2002). *Social Work: Critical Theory and Practice* . London: SAGE.
- Galdi, S., Maass, A., Cadinu, M. (2014). Objectifying Media: Their Effect on Gender Role Norms and Sexual Harassment of Women. *Psychology of Women Quarterly*, 38(3), s. 398-413.
- Gelles, R. J. (1980). Violence in the family: A review of research in the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42(4), s. 873-885.
- Gilmore, J. (2010). Principles of Feminist Social Work Practice.
- Gökkaya, V. B. (2018). *Toplumsal Cinsiyet ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Gökulu, G., Hosta, N. (2013). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta Gazeteleri Örneği (2005-2008). *International Journal of Social Science*, 6(2), s. 1829.
- Gülbahar, H. (2007). Kadına Yönelik Şiddet Genelgesi ve Medyanın Sorumluluğu. S. Alankuş içinde, *Kadın Odaklı Habercilik* (s. 85-116). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Güler, N., Tel, H., Tuncay, F. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, s. 51-56.
- Gümüšoğlu, F. (2013). *Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet (1928-2013)*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Güneş, G., Yıldırım, B. (2019). Cinsiyet Temelli Bir Savaş: Kadın Cinayetlerinin Medyada Temsili Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Society & Social Work*, 30(3).
- Güneş, H. N. (2018). Feminist Akımlarda Aile. *Social Sciences Research Journal*, 7(3), s. 142-153.
- Güngör, F. A. (2007). Siyasal Yaşamda Kadın Şiddet Getirir. 38. *Uluslararası Asya ve Çalışmaları Kongresi*, s. 49-62.
- Günindi Ersöz, A. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hatiboğlu, B. (2008). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Anarko Feminist Bakış: Makrodan Mikroya Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(2), s. 97-109.
- Hester, M., Kelly, L., Radford, J. (1996). *Women, Violence and Male Power*. Buckingham: Open University Press.
- Hooks, B. (2012). *Feminizm Herkes İçindir Tutkulu Politika*. (E. Aydın, B. Kurt, Ş. Özgün, A. Yıldırım, Çev.) İstanbul: BGST Yayınları.

- Hosta, N. (2013). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta Gazeteleri Örneği (2005-2008). *Internationnal Journal of Human Sciences*, 6(2), s. 1829-1850.
- İçli, T. G., Öğün, A., Özcan, N. (1995). *Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu*. Ankara: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- İlkkaracan, P. (2015). *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L., Arın, C. (1996). *Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz*. İstanbul: Metis Yayınları.
- İlter, N. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Gerilimleri Üzerinden Feminizmi Tartışmak*. [Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi]. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/665702>
- Jackman, M. R. (2006). Gender, Violence and Harrasment. İçinde, *Handbook of the Sociology of the Gender* (s. 275-321). New York: Springer.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2022). 2022 Yıllık Raporu. <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/3040/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2023, 5 3). 2023 Nisan Raporu. <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/3055/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-nisan-2023-raporu>
- Kadın Destek Uygulaması KADES. (2018). <https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades>
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (2013, 5 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 28519).
- Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Etme Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011, 5 11). (28127).
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2014). Türkiye' de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2021). IV. Ulusal Eylem Planı. Ankara
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2023). Türkiye' de Kadın. Ankara.
- Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi CEDAW (1979).
- Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Etme Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2011).
- Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge. (1993).
- Kara, Y. (2018). Feminist Kuram ve Sosyal Hizmet Uygulamaları. I. *International Congress of Human and Social Sciences Research*, s.1151-1159.
- Kolay, H. (2015). Kadın Hareketlerinin Süreçleri, Talepleri ve Kazanımları. *EMO Kadın Bülteni*(3), s. 5-11.
- Kolburan, G. (1998). *Eş Öldürme Olgularında Sosyal, Kültürel ve Psikolojik Faktörler*. [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].

- https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=cufdFoTWDYN_PeKY PQo0Gw&no=cufdFoTWDYN_PeKYPQo0Gw
- Köker, E. (2007). *Kadınların Medyadaki Hak İhlalleriyle Baş Etme Stratejileri*. Ankara: KİV Yayınları.
- Köker, E., Şanlı Karaarslan, H. (2013). Medya. Y. Ecevit, N. Karkıner İçinde *Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları* (s. 96-116). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Mahoney, M. R. (1991). Legal Images of Battered Women: Redefining the Issue of Seperation. *Michigan Law Review*, 90(1), s. 1-94.
- Mammadov, T. (2015). *Sosyal Hizmet Merkezlerinin Verdiği Hizmetlerin Çocuk Hakları ve Sosyal Hizmet Bakış Açısından Değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=wIjNkmRv_7NQetWSc-SjuA&no=5VYWPHBDmeHBKTQw8tV5RQ
- Mavili, A. (2006). *Aile İçi Şiddet*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Michaud, Y. (1991). *Şiddet*. (C. Muhtaroglu, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Michel, A. (1997). *Feminizim*. (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mitchell, J. (2006). *Kadınlar: En Uzun Devrim*. (G. İnal, Ş. Tekeli, G. A. Savran, Çev.) İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Mora, N. (2005). Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Toplumda Yansıması. *Journal of Human Sciences*, 2(1).
- O' Tooler, L. L., Schiffman, J. R. (1997). *Gender Violence: Interdisciplinary Perspectives*. New York: New York University Pres.
- Owen, F. K. (2008). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Özateş, Ö. S. (2009). Bir Sosyal Hizmet Müdahalesi olarak Aile İçi Şiddet Mağduru Kadın Sorununda Feminist Etik Yaklaşım. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 20(2), s. 99-107.
- Özer, Ö., Üçer Saraçer, N. (2010). Güldünya Tören Örneğinde Töre Cinayetlerinin Hürriyet ve Sabah Gazetelerinde İdeolojik Sunumu. İçinde *Medyada Şiddet Kültürü* (s. 187-228). İstanbul: Literatürk.
- Özkalp, E. (2009). *Sosyolojiye Giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Öztürk, A. B. (2014). Eşine Şiddet Uygulayan Erkeklerin Evlilik Yaşantıları ve Şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 25(2), s. 61-74.
- Öztürk, A. B. (2020). *Bebekten Katile Erkeklik*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Öztürk S., Demir D. (2021). Türk Komedi Filmlerinde Din Öğreticilerinin ve Görevlilerinin Temsili: Kemal Sunal Filmleri (Kibar Feyzo, Şark Bülbülü, Davaro, Deli Deli Küpeli) Örnekleme. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi* 1(2). 165-177.
- Pehlivan, G. B. (2021). *Çevrimiçi Gazetelerde Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi].

- Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı (1995). Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu - Şiddetin Önlenmesi (sagiroglu.av.tr)
- Ramazanoğlu, C. (1989). *Feminism and The Contradictions of Oppression*. New York: Routledge.
- Rao, S. (2014). Covering Rape in Shame Culture: Studying Journalism Ethics in India's New Television News Media. *Journal of Mass Media Ethics: Exploring Questions of Media Morality*, 29(3), s. 153-167.
- Rigel, N. (1993). Haberde Fotoğrafın Sessiz Çığılığı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(2).
- Rigel, N. (1994). *Medya Ninnileri*. İstanbul: Sistem Yayınları.
- Saktanber, A. (1990). Türkiye’de Medyada Kadın: Serbest Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakar Anne. İçinde *1980’ler Türkiye’nde Kadın Bakış Açısı*. İstanbul: İletişim yayıncılık.
- Sallan Gül, S. (2005). Türkiye' de Yoksulluğun Kadınsılaşması. *Amme İdaresi Dergisi*, 38(1), s. 25-45.
- Sallan Gül, S., Altındal, Y. (2015). Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(24), s. 168-188.
- Sancar, S. (2013). *Erkeklik: İmkansız İktidar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Sarioğlu, E. B., Özgen, E. (2019). Basında Kadına Şiddeti Olumlayan Dil Kullanımı: Bir İnternet Haberciliği Analizi. *Turkish Studies- Social Sciences*, 14(3), s. 1053-1075.
- Slattey, M. (2012). *Sosyolojide Temel Fikirler*. Ankara: Sentez Yayınları.
- Solak, A., Sargın, N. (2018). *Sanal Alem/Medya Şiddeti*. Ankara: Samsun Valiliği Bilim Kültür Hizmeti Hegem Yayınları.
- Sönmez, G. (2018). *Medyada Çıkan Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi*. [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=f7K5D7K6O9UxPnjsB3qKuQ&no=IulWhKhpA3tswQttSNaUOg>
- Şafak, Ş., Çopur, Z., Özkan, M. (2006). Çocukların Evle İlgili Faaliyetlere Harcadıkları Zamanın İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/sszcmiao.pdf>
- Şen, K. C. (2018). *Radikal Feminizm Açısından Erken Evlilikler Üzerine Nitel Bir Çalışma*. [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <http://hdl.handle.net/11655/4286>
- Şener, G., Çavuşoğlu, Ç., İrklı, H. İ. (2016). Medya ve Toplumsal Cinsiyet. İçinde *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları* (s. 166-183). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Şenkal, Y. (2016). Feminist Kuramlar Bağlamında Reklamda Kadın İmgesine Bakış. *ABMYO Dergisi*(42), s. 91-114.
- Şenol, D., Yıldız, S. (2011). Bir Kentleşme Sorunu Olarak Gecekondularda Yaşanan Aile İçi Şiddet ve Kadın: Ankara İli Çankaya İlçesi, Yıldız Örneği. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi. II*, s. 841-851. Çevre, Kentleşme Sorunları ve Çözümleri Bildiriler Kitabı.

- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik (2016, 17 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 29656).
- Şimşek, L. (2000). *Günümüz Basınında Kadınlar*. İstanbul: Alt Kitap.
- Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 3(5), s. 163-175.
- Tatlılıoğlu, K., Küçükköse, İ. (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri. *Dicle Ünivristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(13), s. 194-209.
- T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010). *Türkiye' de Aile Değerleri Araştırması*. Ankara.
- Teater, B. (2015). *Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri*. (A. Karatay, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.
- Terkan, B. (1999). *Kadının Toplumsallaşmasında Yazılı Basının Rolü ve Yazılı Basında Kadın İmajı*. [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. <http://hdl.handle.net/123456789/3032>
- Thompson, N. (2001). *Anti-Discriminatory Practice*. London: Palgrave.
- Thompson, N. (2016). *Güç ve Güçlendirme*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Timisi, N. (1997). *Medyada Cinsiyetçilik*. Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Tokgöz, O. (1982). *Televizyon Reklamlarının Anne Çocuk İlişkisine Etkileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
- Tür, Ö., Aydın Koyuncu, Ç. (2010). Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımı: Temelleri, Gelişimi, Katkı ve Sorunları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7(26), s. 3-24.
- Türk Medeni Kanunu (2001, 22 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 24607).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- Uluç, G. (2002). Toplumsal Bir Gruba Yönelik Şiddet Türü: Medya, Şiddet ve Çocuklar. *Journal of Selcuk Communication*, 2(4), s. 4-11.
- Ulusal, D. (2007). *Yazılı Basında Şiddet ve Şiddet İçerikli Haber Sunumunda Kadının Konumlandırılışı*. [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=6cl5qV1vXkPzoNjbVGI B0Q&no=q19x3jBLcavfnRxMtOXsxw>
- Ünlü, S., Bayram, N., Uluyağcı, C., Bayçu, S. U. (2009). Kadına Yönelik Şiddet: TV Dizilerinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(4), s. 95-104.
- Yaktıl Oğuz, G. (2010). Erkek Egemen Toplumda Gücün Kanıtı: Kadına Yönelik Şiddet ve Medyadaki Görünümleri. İçinde *Medyada Şiddet Kültürü* (s. 433-450). İstanbul: Literatürk.
- Yardım, G., Doğruel, H. (2019). Eleştirel Söylem Çözümlemesi Bağlamında Haber Metinlerinin İncelenmesi: Pippa Bacca Cinayeti Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), s. 137-148.

- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yegen, C. (2014). İnternet Haberciliğinde Kadın Cinayeti Haberlerinin Sunumu: Posta Gazetesi Örneği. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(3), s. 15-28.
- Yeni İş Kanunu (2003, 22 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 25134).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, S. (2018). Türkiye' de Son On Yılda İşlenen Kadın Cinayetleri Üzerine: Sebep, Sonuç ve Öneriler. *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), s. 1-21.
- Yurdigül, Y., Zinderen, İ. E. (2012). Yeni Medyada Haber Dili (Ayşe Paşalı Olayı Üzerinden Geleneksel Medya ve İnternet Haberciliği Karşılaştırması). *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 2(3), s. 81-91.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Zıllıoğlu, Z. M. (1986). *Sinematografik Bilim-Kurgu Yayınlarının Çocukların Dünya Görüşünün Oluşumu Üzerindeki Etkileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012, 20 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28239).
- 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik (2021, 4 Eylül). Resmi Gazete (Sayı: 31588).

GAZETELER

- Akşam Gazetesi (7.03.2021). <https://www.aksam.com.tr/guncel/kadina-siddet-goruntuleri-sosyal-medyayi-ayaga-kaldirdi-asagilik-saldirinin-faili-yakalandi/haber-1154917> Erişim Tarihi:25.03.2023
- Akşam Gazetesi (18.07.2021). <https://www.aksam.com.tr/guncel/sokak-ortasinda-kadina-siddet-ani-kamerada-vatandaslar-mudahale-etti/haber-1189792> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Hürriyet Gazetesi (12.04.2021). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cihangirdekan-donduran-olay-goruntuler-infial-yaratmisti-kiskivrak-yakalandi-41785676> Erişim Tarihi: 29.03.2023
- Hürriyet Gazetesi (7.09.2021). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/esenyurtta-darp-edilen-kadin-dehset-anlarini-anlatti-imdat-diye-bagirdim-duydular-ama-gelmediler-herkes-kulagini-kapatti-41889709> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Hürriyet Gazetesi (1.11.2021). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/sokak-ortasinda-dehset-karisini-dovdu-bicakladi-41929713> Erişim Tarihi: 3.04.2023
- Hürriyet Gazetesi (4.11.2021). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/5-cocuk-annesinin-yardim-cigli-olmek-degil-yasamak-istiyorum-41931825> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Hürriyet Gazetesi (7.12.2021). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kadin-taksi-soforune-satirli-saldiri-iddiasi-araya-girmeselerdi-canimdan-olabilirdim-41955563> Erişim Tarihi: 27.03.2023

- Milliyet Gazetesi (30.03.2021). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/salih-dayan-kimdir-twitterda-sapikbabayaagirceza-etiketiyle-salih-dayan-haberleri-gundemde-6468881> Erişim Tarihi: 25.03.2023
- Milliyet Gazetesi (8.10.2021). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/iki-kardes-traktor-ile-ablalarini-ezmeye-calisti-6615207> Erişim Tarihi: 23.03.2023
- Milliyet Gazetesi (9.10.2021). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/hatayda-kadina-satirli-saldiri-tavla-oylayan-erkekler-sadece-izledi-6615756> Erişim Tarihi: 25.03.2023
- Posta Gazetesi (24.01.2021). <https://www.posta.com.tr/son-dakika/esinin-yuzunu-falcatayla-kesen-adam-hala-oldurmekle-tehdit-ediyor-2299654> Erişim Tarihi: 20.03.2023
- Posta Gazetesi (17.05.2021). <https://www.posta.com.tr/son-dakika/esini-7-yerinden-bicaklayan-cani-kocadan-pes-dedirten-savunma-2330150> Erişim Tarihi:20.03.2023
- Posta Gazetesi (20.08.2021). <https://www.posta.com.tr/son-dakika/koca-siddetinden-kacti-babasindan-kurtulamadi-2364886> Erişim Tarihi: 20.03.2023
- Sabah Gazetesi (2.04.2021). <https://www.sabah.com.tr/yasam/son-dakika-korkunc-goruntulerle-tehdit-edilen-genc-kadin-konustu-yuzume-kezzap-dokmekle-tehdit-ediyordu-5445882> Erişim Tarihi:19.03.2023
- Sabah Gazetesi (3.06.2021). <https://www.sabah.com.tr/yasam/eskisehirde-eskinisanli-dehseti-sana-gununu-gosterecegim-5528445> Erişim Tarihi: 23.03.2023
- Sabah Gazetesi (5.08.2021). Adana'da üniversite bahanesiyle kandırdı! İşkenceyle tecavüz etti - Yaşam Haberleri - Sayfa 2 (sabah.com.tr) Erişim Tarihi: 3.03.2023
- Sabah Gazetesi (22.09.2021). Vicdansız: 104 yerinden bıçakladıktan sonra bunu yapmış! - Yaşam Haberleri - Sayfa 2 (sabah.com.tr2) Erişim Tarihi:15.01.2023
- Sözcü Gazetesi (18.02.2021). <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/kadin-vahsetine-polis-son-anda-engel-oldu-6268211/> Erişim Tarihi: 01.03.2023
- Takvim Gazetesi (12.03.2021). <https://www.takvim.com.tr/yasam/2021/03/12/bosanma-davasinda-ortaya-cikti-kazandigi-paralari-ic-camasirina-sakliyor/7> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Takvim Gazetesi (27.09.2021). <https://www.takvim.com.tr/yasam/2021/09/27/esinden-olum-tehditleri-alan-genc-kadin-ankaradaki-savciyi-ayarlarim-hakimi-ayarlarim-diyor/3> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Takvim Gazetesi (9.11.2021). <https://www.takvim.com.tr/yasam/2021/11/09/adana-gorulmemis-iskence-kendisini-sarj-kablosuyla-baglayip-darbeden-kalemle-iskence-yapan-kocasindan-sikayetci-oldu/5> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Takvim Gazetesi (13.12.2021). <https://www.takvim.com.tr/yasam/2021/12/13/istanbul-kagithanede-akraba-siddeti-sonun-basak-gibi-olacak/2> Erişim Tarihi: 27.03.2023
- Takvim Gazetesi (22.12.2021). <https://www.takvim.com.tr/yasam/2021/12/22/11-yil-oz-agabeylerinin-cinsel-istismarina-ugradi-arkadasindan-cesaret-aldi-suc-duyurusunda-bulundu-bu-dunyada-hesap-sorulsun/3> Erişim Tarihi: 27.03.2023

- Türkiye Gazetesi (19.01.2021). <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yasam/35-yildir-olum-mesaji-alan-genc-kadin-eski-es-kurbani-olmak-istemiyorum-761017> Erişim Tarihi: 02.04.2023
- Türkiye Gazetesi (8.03.2021). <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yasam/kadinlar-gununde-erkek-arkadasi-tarafindan-darp-edildi-773155> Erişim Tarihi: 02.04.2023
- Türkiye Gazetesi (13.03.2021). <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yasam/esinin-maas-kartini-kullananlar-dikkat-ekonomik-siddet-sayilacak-774271> Erişim Tarihi: 02.04.2023
- Yeni Akit Gazetesi (26.11.2021). <https://www.yeniakit.com.tr/haber/istanbulda-rezalet-goruntu-1599798.html> Erişim Tarihi: 05.04.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (8.03.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/eski-esini-sokak-ortasinda-olduresiye-dovdu-bunu-disari-salmayin-3602624> Erişim Tarihi: 10.03.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (10.03.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/satirli-dehset-calismasini-istemedigi-esinin-kulagini-parmagini-kesti-3603042> Erişim Tarihi: 10.03.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (08.07.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/esinin-silahlı-saldirisinda-sag-bacagini-kaybeden-kadinin-tahliye-isyani-yarim-biraktigim-isi-bitirecegim-diyor-3651860> Erişim Tarihi: 10.03.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (19.07.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/eski-sevgilisinin-takside-dovdugu-habibe-20-dakika-boyunca-darp-etti-3663611> Erişim Tarihi: 5.03.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (2.08.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/antlalya-haber-universiteli-azra-tecavuze-ugrayip-vahsice-oldurulmus-3675468> Erişim Tarihi: 3.03.2023
- Yeni Şafak Gazetesi (15.11.2021). <https://www.yenisafak.com/gundem/saldirgan-sahis-ortaligi-birbirine-katti-sokak-ortasinda-esine-sozlu-siddet-uyguladi-hastanede-polis-ekiplerine-saldirdi-3711592> Erişim Tarihi: 10.03.2023

8. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER
Adı Soyadı : Simge ÇİN HAZER
Medeni Hali: Evli
Uyruğu: T.C.
Eğitim
Lise: Bandırma Anadolu Lisesi
Lisans: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Hizmet
Yüksek Lisans: Bandırma Onyedİ Eylül Üniversitesi / Sosyal Hizmet
Mesleki Deneyim
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı / Mezitli Sosyal Hizmet Merkezi / Sosyal Çalışmacı
Yayınlar
Kadın Girişimcileri Destekleyen Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Kalkınma Üzerindeki Etkisi (2021) / Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi / Journal of Social Policy Conferences
Otizimli Çocuklara Yönelik Sosyal Girişimciliğin Desteklenmesi (2020) / Toplumsal Politika Dergisi